DUMITRU VACARIU

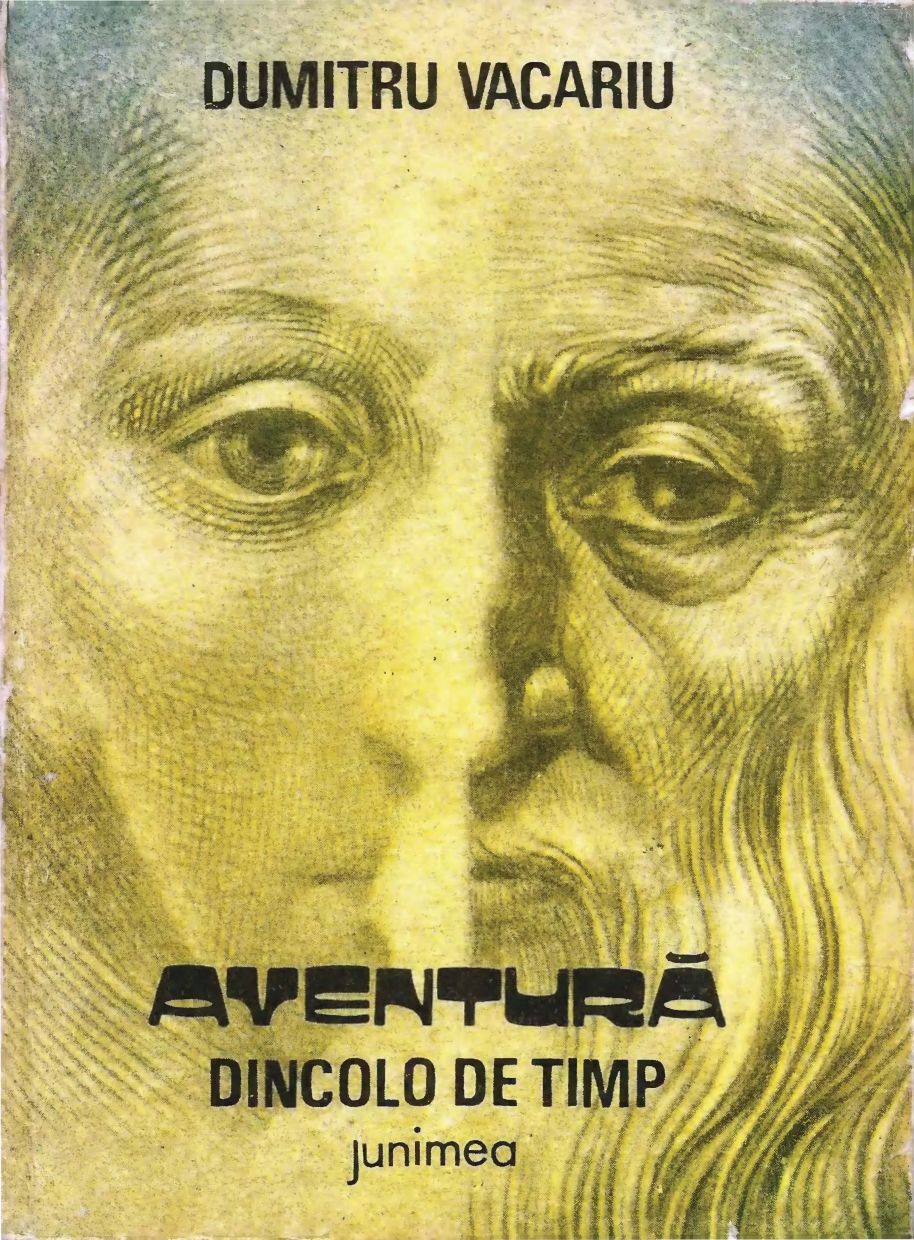

AVENTURĂ

DINCOLO DE TIMP

junimea

DUMITRU VACARIU

AVENTURĂ DINCOLO DE TIMP

Dumitru Vacariu

AVENTURĂ DINCOLO DE TIMP

JUNIMEA

1990

Cîteva lămuriri absolut necesare. Ecouri ale mării descoperiri de la Piatra Domniței. Ceva despre focul lăuntric al Bărzăunului. Bărzăunul și pădurea. Ilinca, Ilinca !

Cred că puțini își mai aduc aminte de întîmplările Bărzăunului din perioada cînd organiza marile lui expediții, mai ales de colosala lui descoperire din grotele de la Piatra Domniței. Bine, bine, știu că unii vor zice că nu Bărzăunul a fost adevăratul descoperitor, ci cumnatul său, Răgălie, profesor de istorie la școala generală din centrul comunei și arheolog pe deasupra, împreună cu tovarășul Nicanor, secretarul primăriei din comună și cu doctorul Pompiliu Stănescu. Nu-i adevărat ! Pe cuvîntul meu vă spun ! Și nu mint nici cît e negru sub unghie în tot ce am de spus și n-am mințit nici în tot ce-am spus altădată. De altfel, e un fapt îndeobște cunoscut că scriitorii nu mint niciodată. Nu ei au fost adevărații descoperitori, ci Bărzăunul ! Și nu-i prima oară cînd sînt contrazis pe nedrept în această problemă atît de dificilă. Mai ales că pe lîngă tot ce-am scris eu în acest sens la vremea respectivă, mai există numeroși martori care au participat direct la descoperire : Ilinca, Virgil, Vlad, Nuțu lui Răstoacă, apoi... dar ce să mai dau atîtea nume de pomană ? Ce rost ar avea să-l mai adaug și pe Petrică Ciuraru, actor la Teatrul Național, ori pe alții și alții ? Trebuie să se știe doar că toți aceștia trăiesc și pot depune măr-

turie cu mîna pe inimă în fața oricărui neîncrezător față de cele făcute de Bărzăun atunci. Deci, n-are rost acum să mai punem în discuție această problemă. Adică... dom'le, dom'le, asta chiar că mă scoate din sărite. Păi să nu-ți vină să urli ? Formidabilă chestie ! Auzi tu cine să treacă drept descoperitori ai comorii de la Piatra Domniței : Răgălie, Nicanor și Pompiliu Stănescu ! Exact cei care n-au făcut realmente nimic, dar au știut să tragă toată cenușa pe turta lor și să se împăuneze cu rezultatele altora. Nu, eu personal nu pot admite așa ceva nici dacă mă picuri cu lumînarea și de asta mă enervez ori de cîte ori vine în discuție problema menționată. Iertați, vă rog, dar Bărzăunul, om modest, cinstit ca toți copiii de vîrsta lui, plin de calități și mereu îndrăgostit (pardon, asta nu știu exact dacă e o calitate demnă de luat în considerație, dar las să judece alții mai înțelepți), este lăsat pe ultimul plan. Mare nedreptate ! Ei bine, tocmai acest fapt mă determinase să scriu iarăși despre Bărzăun, pentru a arăta adevărul și totodată pentru a-l apăra în fața detractorilor, fără să bănuiesc nici o clipă ce elemente noi, de-o importanță covîrșitoare, vor interveni în viața sa între timp, ce întîmplări (după unii cercetători de-a dreptul fantastice) vor întări pentru eternitate profilul de mare explorator al eroului meu. Faptul în sine, deci, depășește întru totul posibilitățile pixului meu. Dar, ca să nu uit și să nu fiu oprit iar din drum într-un moment total nepotrivit pentru a da explicații în plus celor care mai caută încă noduri în papură, e bine, cred eu, să reamintesc unora care știu cît de cît despre ce-i vorba din lucrările mele anterioare și să-i pun în temă cu elementele esențiale pe cei care nu știu nimic despre faptele și descope-

ririle uluitoare ale Bărzăunului. Ei bine, foarte pe scurt vreau să spun că Bărzăunul (cu acest nume a pătruns el în conștiința lumii fără să-și mai poată aminti cine i-a spus pentru prima oară în acest fel), pe cînd avea vreo 12—13 ani, a descoperit, împreună cu amicii săi pomeniți mai sus, dar el fiind eroul principal și animatorul expediției, în renumitele grote de la Piatra Domniței, o comoară de o valoare inestimabilă compusă din brățări, coroniițe, inele și diverse alte obiecte din aur și argint, pietre scumpe (una singură s-a devedit a fi falsă), două sceptre bizantine, 12 pergamente vechi de 914 ani (unul mai vechi chiar cu vreo trei luni și ceva), trei manuscrise voluminoase, tot pe pergament, cu neasemuit de frumoase miniaturi în culori reprezentînd scene istorice și biblice, șase buzdugane cu măciulie de aur masiv și coadă de fildeș, opt paloșe cam ruginite, dar încă în stare să facă oricui cucuie zdravene dacă le foloseai cu pricepere și o oală neagră din ceramică smălțuită, nu prea mare, a cărei utilitate pentru vremea aceea nu a putut-o nimeni stabili cu certitudine pentru început. Zic pentru început, întrucît cercetările imediat următoare au născut probleme uluitoare în jurul ei. Era și firesc. Marele specialist în arheologie din acea perioadă, Ion Arhivan, directorul onorific al marelui muzeu din cunoscutul centru urban din apropiere, chemat la fața locului și arătîndu-i-se acele minunății a început imediat să strănute de emoție și să-și șteargă mereu transpirația de pe chelie, dînd totul pe seama faptului că face alergie cînd vede aur. Dar nu acest fapt este important, ci ceea ce a declarat domnia sa la conferința de presă care a urmat imediat după marea descoperire și la care au participat ziariști de la cele mai

cunoscute cotidiene din lume : „Oliţa aceasta, stimat şi distins auditoriu (reproduc identic după inregistrările păstrate în fonoteca de aur a subsemnatului), pare, după modesta mea părere, de o valoare incomparabil mai mare decît tot aurul şi decît toate celelalte valori pe care le vedeţi în faţa domnilor voastre. Şi ştiţi de ce ? În acest moment vocea omului de ştiinţă deveni sîsîită şi mereu strangulata de emoţie. Şi ştiţi de ce ? repetă distinsul Arhivan cu degetul întins spre oliţă, pentru că această piesă este un unicat pentru acea vreme. Ea a aparţinut cu siguranţă lui Dragoş vodă, probabil pentru un scop strict personal, pe care nu e cazul să-l fac cunoscut deocamdată marelui public, pentru a nu stîrni animaţie. Mai am încă de cercetat, pe baza celor mai moderne mijloace de investigaţie, interiorul şi apoi voi conchide în totală cunoştinţă de cauză".

Dincolo însă de nenumăratele interpretări date acestui voloros obiect de renumiţi savanţi din ţară şi străinătate, interpretări care au atins de cîteva ori şi celelalte piese descoperite, rodul acelor explorări a intrat de-a pururi în istorie, uimind şi astăzi lumea prin bogăţia şi importanţa sa istorică de necontestat. Şi, cum era şi firesc, o astfel de descoperire a făcut o vîlvă deosebită pe toate meridianele lumii. Luni şi chiar ani de zile ecranele televizoarelor erau pline cu imaginea oliţei filmate din diverse poziţii, specialiştii muzeografi ţineau cu mîndrie buzduganele în mînă ca pe nişte morcovi uriaşi, au ţipat aparatele de radio, au răguşit mai multe milioane de telefoane şi s-au scris sute şi mii de articole şi studii în toată presa de specialitate. Pe mulţi i-a cam iritat vîlva pe care o luase această descoperire, mai ales pentru faptul că nu mai puteau în ultima

vreme să mai audă pomenindu-se ca altă dată de bombe atomice sau cu hidrogen, de rachete cu rază medie sau lungă de acțiune și, culmea-culmilor, unele războaie din orientul apropiat fuseseră oprite pentru a se da posibilitatea beligeranților să citească, să asculte, sau chiar să discute prietenește între ei despre descoperirile Bărzăunului. La drept vorbind asta era ranchiună din partea celor invidioși și care nu aveau alte pasiuni decît războaiele și alte marafeturi. Dar, de... asta-i lumea. Și mai este încă un fapt demn de menționat: Ion Arhivan, entuziasmat la culme după vastele cercetări întreprinse asupra oliței și altor obiecte descoperite, dar nu la fel de importante, a propus unei edituri publicarea unui ciclu de 12 volume masive de comunicări și ipoteze sub titlul „Rolul oliței de la Piatra Domniței în epoca feudală". Din păcate însă nu se știe nici azi unde s-a rătăcit rodul atîtor valoroase cercetări făcute de către domnia sa în timpul atîtor zile și nopți cît a stat neclintit lîngă oliță. După unele păreri e posibil ca manuscrisele domniei sale să-i fi fost sustrase de o persoană suspectă pe care, deși o cunoaște, după cum a declarat unor curioși, n-o dă în vileag fiindu-i un bun amic. Dar toate acestea mai puțin contează pe lîngă nemaipomenitele întîmplări ale Bărzăunului petrecute după aceea.

Îndată după marea descoperire de la Piatra Domniței, toți membrii celor mai însemnate expediții, adică Bărzăunul, Ilinca, Vlad, Nuțu lui Răstoacă, Tomiță și alții de care nu-mi mai amintesc exact s-au răspîndit pe la fel de fel de școli din marele oraș apropiat de satul lor și nu reușeau să se mai adune împreună decît rareori, în unele va-

canțe, și atunci pe fugă. Cînd erau unii în sat nu erau alții și viceversa. Pe nimeni nu mai interesa nici soarta comorii (ajunsă, după cum se știe, la marele muzeu din orașul apropiat precum și la alte muzee din țară) și, ceea ce a fost și mai rău, nici descoperirea altor comori. Singurul rămas întru totul fidel visului de a descoperi noi comori sau lucruri deosebite, singurul care continua să viseze cu toată făptura sa la fel de fel de împliniri minunate era Bărzăunul. Și asta nu pentru că dorea neapărat să devină erou sau să vorbească lumea despre el ca despre un cal breaz, ci, uite-așa, dintr-un foc lăuntric mereu viu, pe care nici el nu știa cum să-l definească mai bine. Vis, năzuință, dorință, de a realiza ceva frumos și util pentru cei din jurul său? Nici el nu știa exact și nici măcar nu căuta o definire a acestei pasiuni. Desigur că se vor găsi și de data asta unii care vor zice cu gura strîmbă: „Cum, dom'le, după atîția ani Bărzăunul se mai gîndea să scormonească munții ca să caute cai verzi pe pereți? N-avea și el de învățat ca ceilalți tineri de vîrsta lui? Ori era un fel de taie frunze la cîini?“ Ei, afle odată pentru totdeauna cei care gîndesc așa că n-au deloc dreptate, dar absolut deloc! Și, ca să fim bine înțeleși, ...dar ce să mai lungim vorba inutil? Păi nu? La urma urmei, nu sînt tocmit de nimeni drept apărător al Bărzăunului și nici acuzator al celor ce-l vorbesc de rău. N-are decît să zică oricine ce vrea. Și cine crede ce spun eu, bine, cine nu, tot bine! Eu vreau doar să povestesc, pe bază de documente palpabile, fotografii, înregistrări și fapte văzute sau auzite personal de la Bărzăun aventurile extraor-

dimare ale eroului meu, pentru că, sînt sigur, mulți îmi vor da dreptate și-l vor îndrăgi pe Bărzăun mai mult decît pe cei care nu-și țin pliscul și umblă tot timpul cu coțoace. Și mai este încă ceva care trebuia neapărat subliniat încă de la început; dar luat cu fel de fel de explicații, am uitat. Încă de la primele expediții organizate de Bărzăun atît la Peștera liliecilor cît și la Piatra Domniței, acesta era profund îndrăgostit de Ilinca. Iar vor sări unii și mă vor contrazice cu tărie: „cum, dom'le, la vîrsta aceea atît de fragedă, de 12—13 ani, sau mai puțin, cît zici că avea Bărzăunul în timpul acelor aventuri, poate fi cineva îndrăgostit atît de profund ?“ Ei bine, dragii mei, v-o spun în totală cunoștință de cauză și cu mîna pe inimă că așa a fost cu adevărat. Și nu mint pe absolut nimeni cu astfel de declarații. Păi, nu-i așa, iubiți cititori? Doamne, doamne, cît de fantastici îs primii fiori ai dragostei, mai ales atunci cînd tot binele și tot frumosul din lume se învîrt în jurul ființei iubite! Și cînd orice realizare a ta, de orice natură ar fi ea, bine-înțeles în sensul bun al cuvîntului, orice faptă demnă să bucure gîndurile și visele oricui, este închinată din toată inima ființei dragi. Iar Bărzăunul nu ținea numai la frumusețea și puritatea acelor trăiri de demult și la acei fiori care-l măcinau clipă de clipă, ci, pe măsură ce timpul trecea, în sufletul său se aprindeau noi și noi văpăi, iar chipul Ilincăi căpăta valoare de ideal suprem.

În vara trecută, deci, cînd Bărzăunul a pornit de unul singur noua și fenomenala sa expediție, abia împlinise 17 ani și patru luni. Și tot timpul, de la primele lui expediții și pînă în vara prece-

dentă. Bărzăunul devenise tot mai convins că în grotele de la Piatra Domniței mai pot fi descoperite multe, foarte multe lucruri senzaționale, însă practic n-a mai găsit timpul potrivit să se deplasezе pînă acolo. Și cine altul s-ar mai fi încumetat să-i țină hangul în asemenea aventură, cînd era bine știut de orice membru al fostelor expediții, că pînă la Piatra Domniței, dacă nu te înghite mocirla ori dacă nu devii mii de fărîme prin colții de stîncă ai prăpăstiilor și hîrtoapelor de tot soiul, atunci te pot pune pe fugă ursii, mistreții, lupii sau alte dihănii de care cei mai mulți se temeau. Iar dacă scapi de toate astea, atunci poți păți ceva la fel de păcătos dacă nu și mai rău : te poți rătăci prin întunecimile și păienjenișul mlaștinii mai ceva ca-n junglă și te-nvîrți apoi în jurul aceluiași loc pînă amețești ori începi să-ți dai singur cu pumnii în cap și să te-nvinuiești că ți-ai făcut-o cu mîna ta. Așa cum vă spun, dragii mei, Bărzăunul nu se gîndea însă la asemenea năprazne, întrucît era singurul din sat care nu se rătăcea niciodată prin pădurile mlăștinoase sau printre atîtea culcușuri de sălbăticii nemaiumblate de picior omenesc și ajungea mereu în condiții bune nu numai la Piatra Domniței, și chiar și la Peștera liliecilor, printre tancuri și hăuri de nepătruns, sau în alte locuri și mai spăimoase. Are omul ăsta ceva de mare explorator în el. Și mai are încă ceva : ambiție și o curiozitate mereu trează spre lucruri deosebite. Și mai are o dorință arzătoare de a izbuti cu orice preț în tot ce-și propune, mai ales cînd e vorba să afle Ilinca despre izbînzile sale. Ce să mai vorbesc, are tot ce-i este necesar unui tînăr dornic să

împlinească un lucru de excepție și să vorbească lumea (mai ales Ilinca) despre el frumos, nu ca despre alții care fură noaptea găini de prin cotețele vecinilor, dau iama prin vii sau livezi, ori strică petrecerile tinerilor de la căminul cultural cu fel de fel de teribilisme. Veți zice poate că dacă Bărzăunul e așa de grozav precum zic eu, de ce a lăsat să treacă atîta timp fără să se mai ducă la Piatra Domniței sau în alte locuri unde sînt comori. Perseverență-i asta? Ei, na, că asta mă face chiar să rîd. Păi nu vă spuneam și mai înainte? N-a găsit momentul potrivit. Ș-apoi... parcă ăsta-i singurul caz cînd anumiți oameni nu-și pot realiza visele cum doresc și atunci cînd doresc? He, he, cîți n-au pățit la fel înaintea sa! Dar să fim clari: n-a găsit momentul potrivit din cauză că în cele cîteva vacanțe care au trecut de la descoperirea comorii despre care am relatat anterior a mers în unele tabere pionierești din țară și străinătate, a învățat să conducă mașina fratelui său, Matei, pe care a izbit-o o dată de un grad spărgîndu-i farurile și boțindu-i o aripă și, peste toate astea, s-a legat de el o boală neiertătoare: poezia! Da, dragii mei, Bărzăunul este tot mai aprig chinuit de gîndul că fără poezie viața nu-și are nici un rost. Adică, pentru el, poezia este la fel de necesară ca aerul și ca apa. Și nu trece măcar o singură zi fără să scrie două-trei strofe, uneori chiar pagini întregi. Cînd era mai mic i-a scris Ilincăi o scrisoare în versuri de 24 de pagini, iar la sfîrșit a mai adăugat și un P.S. în proză de vreo 4 pagini, în care s-a simțit dator să-i dea unele explicații mai mult de ordin sentimental. Dar asta

înainte de descoperirea comorii. Deci, n-aș vrea ca cineva să creadă că boala respectivă s-a legat de el în ultimul timp, din snobism sau fandoseală, și că pînă acum n-a avut habar ce-nseamnă să scrii poezii. După unele spuse ale unor persoane demne de toată încrederea se poate dovedi că poezia a intrat în viața Bărzăunului o dată cu dragostea sa pentru Ilinca. Iar acest fenomen nu poate fi datat exact. Multe poezii pe care le scrie le arde după aceea cu hotărîrea fermă de a se lăsa cu desăvîrșire de asemenea activități. Dar ți-ai găsit ! A doua zi o ia iar de la capăt cu și mai mari eforturi. Are multe manuscrise din diverse perioade de creație pe care le păstrează cu grijă într-un dulăpior tainic, de care nici măcar maică-sa nu știe. Aaaa, uitasem să mai spun că a și publicat cîteva dintre ele pe la diverse reviste, a cîștigat chiar și două premii importante, iar o editură i-a promis că-l va include neapărat în planul ferm pentru anul 1990, cu o plachetă de 86 de pagini. Ce mai încolo-încoace, Bărzăunul e poet, chiar dacă el, din prea multă modestie, nu vrea să recunoască acest adevăr. Și, cu toate aceste calități atît de mult rîvnite de marea majoritate a tinerilor, Ilinca tot nu vrea să-i acorde atenția cuvenită, spre nemărginita lui tristețe. Iar el continuă s-o iubească aidoma marilor romantici și toate visele sale prind aripi de aur doar atunci cînd se gîndește la ea.

Așadar, grotele de la Piatra Domniței au rămas în memoria Bărzăunului nu numai ca niște locuri ale unor descoperiri de excepție ci, mai cu seamă, ca un vad menit să-i aducă noi și noi satisfacții de ordin spiritual și sentimental și ca o chemare

veșnică spre noi aventuri. Aceste speranțe și convingeri ale sale a vrut de mai multe ori să i le împărtășească Ilincăi și, împreună cu ea, să pună bazele unor noi expediții de mai largă anvergură. Însă Ilinca din visele sale de poet îndrăgostit devenea tot mai străină de Ilinca cea de toate zilele, de care se apropia tot mai greu și nu era în stare să-i pună nici măcar o întrebare de felul ăsta: „Nu vrei să mai mergem o dată pe vechile cărări, Ilinca?“ Nici măcar n-o putea întreba. Ei, na, acum sigur că iar o să fiu întrebat: „Păi de ce n-o întreba, dom'le? Ce, Bărzăunul era mut? Ori poate Ilinca mînca oameni și-i era frică de ea?“ Greșeală gravă, dragi cititori!... Și să fim înțeleși, astfel de întrebări pot pune numai cei care n-au iubit cu adevărat niciodată ori nu au în ei respectul pentru cel mai sfînt sentiment numit dragoste! Păi nu?... Ori, de pildă, cei care, atunci cînd se întîlnesc cu ființele iubite, preferă să spună glume de prost gust, ca să pară „dați dracului“, ori să se ia la harță cu alți imberbi pentru a-și demonstra bărbăția. Dar Bărzăunul nu era din ăștia. În timiditatea lui feciorelnică îi era mai ușor să dărîme un munte decît să spună acea expresie unică în frumusețea ei: „te iubesc“. Ș-apoi, dragii mei, nu zice nimeni că Bărzăunul și Ilinca nu discutau cînd se întîlneau și nu rîdeau uneori de mama focului de fel de fel de situații ieșite din comun, îndeosebi de unele ghidușii tare apetisante ale lui Nuțu lui Răstoacă, devenit acum un munte de om, halterofil recunoscut în toată țara, cu premii și peste hotare, care, cu toată bîlbîiala sa, era un mucalit fără pereche. Mulți dintre bîlbîiți sînt foarte

spirituali, deoarece, exprimîndu-se mai greu, au timpul necesar să se gîndească mai îndelung la poantele pe care urmează să le spună. Dar dacă cineva ar fi stat deoparte și s-ar fi uitat cu atenție la Bărzăun în momentele cînd rîdea cu gura pînă la urechi, sau se avînta în diverse considerații, și-ar fi dat imediat seama că bietul tînăr devenise un monument al suferinței din iubire, că ochii săi o ocoleau pe Ilinca dinadins, pentru că altfel în focul lor s-ar fi topit nu numai Ilinca, ci întregul univers! Pe cuvînt! Și... vai de capul ei tinerețe! Cine zice că atunci cînd ești tînăr ai fericirea în mînă e un dobitoc. Sută-n sută!

Bărzăunul se născuse, după cum o mare parte dintre cititorii mei știu prea bine, într-un sat din apropierea unei păduri uriașe, cu culmi și țancuri ce se întind pînă dincolo de hotarele zărilor, cu poienițe singuratice înflorite cu ochi de iezi și căprioare, cu cascade și prăpăstii învăluite de legende de o frumusețe neasemuită, cu poteci care duc pretutindeni și nicăieri, peste care singurătatea coboară cu aripi de ciocîrlie...

De cum a învățat să meargă, pădurea l-a atras ca o a doua mamă și l-a adoptat pentru totdeauna ca pe cel mai credincios fiu. Dacă Bărzăunului i s-ar face o analiză amănunțită s-ar putea determina cu certitudine că întreaga sa făptură, mai ales făptura sa spirituală, e împlinită din flori, frunze, ramuri de brazi, fagi, stejari, din urcușuri și coborîșuri brăzdate de raze multicolore și de triluri de păsări, din bulboane și hăuri, din poiene și culmi, din izvoare de lună plină și freamăt nostalgic de ramuri și din nesfîrșita chemare a depăr-

tărilor și singurătății... Numai gîndurile și dorurile sale (mai ales dorurile), de s-ar putea și ele diseca aidoma unor corpuri materiale, s-ar putea constata că au adîncimea hăurilor fără de sfîrșit și frămîntarea bulboanelor de la picioarele stîncilor unde se adună cascadele, că uneori adorm și se trezesc în tristețile verzi ale mlaștinilor, ori se risipesc în zborur de vulturi negri peste țancurile cu gheare de cremene... Iată de ce Bărzăunul nu poate fi înțeles ușor de către oricine și nici acceptat în anumite situații ca om normal. Ptiu, doamne, auzi vorbă și la mine : om normal ! Dați-mi un om total normal din orice parte a planetei și-i fac statuie de ciocolată !

Vă spuneam, deci, că Bărzăunul aștepta cu o nerăbdare chinuitoare noua lui întîlnire cu grotele de la Piatra Domnitei. Îl atrăgeau locurile acelea cu o chemare tainică, din ce în ce mai stăruitoare, ca și cum în grote s-ar fi aflat Ilinca, ori întreaga sa ființă risipită în tot ce se afla acolo... Și, cu fiecare zi ce trecea, ajungea tot mai mult la convingerea că noua călătorie spre acele locuri pustii va trebui s-o facă neapărat singur la început. Dar de ce anume singur, nu-și putea da seama nici el.

Se hotărî, așadar, ca expediția pe care o visa cu atîta intensitate s-o întreprindă, de va fi vreme frumoasă, chiar în prima duminică din vacanța de vară care se apropia cu pași repezi. Era ultima vacanță din viața sa de elev.

Terminase clasa a XI-a al doilea, deși... Pe primul loc era fiul inspectorului școlar Bența, considerat pe drept cuvînt cel mai bun matematician și fizician

din clasă, dar la limba română, istorie și engleză nu făcea două parale. Toți știau acest fapt. Ei, și cu toate astea, notele mari curgeau gîrlă și acolo! Și bineînțeles că media generală era cu cîteva sutimi mai umflată ca a Bărzăunului. Dar cine o umflase chiar în asemenea hal nu știa nimeni. Acest fapt l-a determinat pe bietul nedreptățit să-i spună într-o convorbire particulară dirigintelui că încă mai sînt cazuri de nedreptate pe lumea asta și că...

— Nu fi amărît, bre Ticule (prenumele Bărzăunului era Constantin și mulți, printre care și dirigintele, îi spuneau Ticu), l-a întrerupt părintește dirigintele, sînt ele nedreptăți și mai mari în viața unui om, dacă-i vorba pe-atîta și nu trebuie să ne-mpiedicăm neapărat de ele, mai ales cînd avem un țel frumos în viață, cu care nu se prea pot lăuda mulți. Tu ești „TU" și talentul tău nu ți-l poate lua nici Ivan Turbincă, dacă ar trăi sau dacă ar putea veni din poveste. Mai ai un an și închei și etapa asta din viață în condiții excepționale. Ș-apoi, dragul meu, ce mai tura-vura, crezi tu c-o să întrebe cineva vreodată pe ce loc ai terminat clasa a XI-a? Nici vorbă de-așa ceva. Păstrează-ți calmul.

— Da, numai că..., încercă Bărzăunul să mai spună ceva, dar fu întrerupt iar:

— Dă-i naibii pe cei cu pile ori cu ochelari de cai! Tu să fii sănătos, că...

— Belelele curg gîrlă, încercă să glumească, rîzînd strîmb, Bărzăunul.

— Da, curg, pentru că așa-i în viață.

— O fi cum ziceți, dar eu să stau cu brațele încrucișate și să mă uit cum mi-o iau alții înainte, fără să aibă dreptul, numai doar pentru faptul că au pile sau... ochelari de cai?

— Nu zice nimeni să faci așa ceva. Și dirigintele se uită lung la Bărzăun, de parcă atunci l-ar fi văzut pentru prima oară, apoi se adresă cu o voce mult apăsată și-n același timp puțin ironică : Dar acum ce vrei ?... Să te judeci la Tribunalul de la Haga ? Tu ești în stare s-o faci și pe asta !

Și dirigintele, întrucît era foarte grăbit, găsi cu cale că-i mai bine să încheie astfel de discuție zburlind părul Bărzăunului și trăgîndu-i o pleasnă prietenească peste scăfîrlie.

Bărzăunul crescuse destul de voinic. Din prichindelul de altădată, pistruiat și neastîmpărat, mereu pus pe gîlceavă cu cei mai mari, se împlinise acum un brad de om (avea deja 1,80 m în înălțime), frumos la chip, cu ochi albaștri, visători ca ai unui trubadur veșnic îndrăgostit de pădure, de flori, de animale, de gîngănii, de amurguri calme și... mai ales de Ilinca. Ei, asta-i culmea ! Precis că mulți se supără cumplit de faptul că pomenesc atît de des numele acestei înfumurate, care totdeauna pare grăbită cînd se întîlnește cu oricine, chiar și cu Bărzăunul, ori le răspunde tuturor la bonjur cu o fluturare grăbită de mînă și cu un zîmbet care-i încremenește pe toți. Nu pot trece însă cu vederea nici faptul că Ilinca era considerată pe drept cuvînt una dintre cele mai frumoase fete din marele oraș unde învăța și nu-i puțin lucru să te numeri printre cele mai frumoase între cîteva sute de mii de femei. La vîrsta ei de 18 ani și cîteva luni (era mai mare cu aproape un an ca Bărzăunul), sucise deja capetele mai multor tineri și nu numai tineri. Marele ei vis era să ajungă actriță sau cîntăreață de muzică ușoară. Toți, de altfel, care o cunoșteau, îi prevedeau un

viitor strălucit. Și frumoasă, și deșteaptă, și foc de talentată !

În ultimele zile care-l despărțeau de vacanță, cînd toți se frăsuiau în toate felurile, ba cu pregătirea festivităților de sfîrșit de an, ba cu organizarea sărbătoririi unor majorate, ba cu premiile, cu buchetele de flori pe care să le ofere profesorilor, ori cu alte chestii din astea, Bărzăunul a umblat mai mult prin magazine. Tocmai primise remunerația pentru un grupaj de poezii publicate într-o revistă bucureșteană și avu cu ce să-și cumpere o lanternă nouă, cîteva baterii și alte fleacuri mai puțin costisitoare. Tare ar mai fi avut nevoie de o pereche de Adidași și de un rucsac, dar de unde atîția bani ?

Nu mai are rost acum să vă spun cum a fost la festivitatea de premiere, ce laude i s-au adus Bărzăunului pentru succesele sale la unele olimpiade și concursuri de poezie, nici de faptul că cele trei cărți și două broșuri oferite ca premiu le mai primise și cu alte ocazii și le văzuse de nenumărate ori prin vitrinele librăriilor la „Cărți cu preț redus". Mare noroc însă că pe lîngă cărțile respective mai primise și o cutie de creioane colorate de care nu mai avusese din clasele primare și pe care se hotărî s-o ofere nepotului său de frate, Mirel, fiul lui Matei. Acesta împlinise chiar în vara aceea cinci ani și darul i se potrivea de minune.

Cînd se văzu în autobuzul care-l ducea în satul său și, mai cu seamă, cînd zări în depărtare crestele munților atît de îndrăgiți, oftă ușurat și tot drumul nu se gîndi decît la expediția pe care urma s-o întreprindă la Piatra Domniței în prima duminică frumoasă.

Plecarea în noua expediție. Întîmplarea cu ursoaica și cei doi pui. Nedreapta învinuire a Bărzăunului. Un cîntec din inimă închinat pădurii

De cum ajunse acasă începu cele mai febrile pregătiri în vederea unei depline reușite a expediției, fără să sufle o vorbă nimănui. Nu mai ieșea seara prin sat de teamă să nu scape vreun cuvînt necumpănit care i-ar fi putut periclita intențiile. Prima duminică trecu fără nici un rezultat, întrucît încă de sîmbătă după-amiază năvăliseră pe cer nori negri și era de presupus o vreme ploioasă și neguroasă. Dar în zorii zilei din cea de a doua duminică își luă rucsacul cu toate cele necesare și porni fericit spre pădure. Ziua se arăta a fi deosebit de frumoasă și acest fapt îl încînta la culme.

De cum începu să respire aerul umed și curat din lumea mirifică a copacilor și izvoarelor, de cum singurătatea îl cuprinse iar cu brațe de poveste și nostalgie și de cum fiecare tril de pasăre începu să-i umple sufletul cu cele mai frumoase melodii, se simți iar în largul său. Nimic nu-ți oferă o mai deplină senzație de libertate ca pădurea.

Călătoria pînă la Piatra Domniței i se păru de la bun început cea mai mare binefacere pentru el după un an de muncă asiduă pe băncile școlii. Cunoștea locurile atît de bine din alte dăți, încît nu avea cum se rătăci. Iar viețuitoarele pădurii, chiar

de se arătau din cînd în cînd, mai ales căprioare, veverițe sau iepuri, n-aveau cum să-l înspăimînte. Doar cu puțin timp înainte de a ajunge la stînca aceea uriașă, care constituia ținta călătoriei sale, zări pe un tăpșan destul de departe un urs. Ca să poată veni de acolo spre Bărzăun, dacă ar fi avut intenții agresive, ar fi trebuit să treacă neapărat peste o prăpastie. Ori este îndeobște cunoscut de majoritatea cititorilor că urșii n-au învățat încă să zboare. Bărzăunul se uită cîteva momente spre el și pricepu că se îndeletnicește cu culesul zmeurei, încă necoaptă bine la ace. dată, și că nu-l interesează vizitatorii din alte părți. Nu zic însă că Bărzăunul nu simți totuși o mînă de gheață zgîndărindu-l pe șira spinării, dar nu era el omul care să se înfricoșeze prea tare. Cu această ocazie își aduse însă aminte de o întîmplare grozavă petrecută cu mai mulți ani în urmă, tot în pădure, întîmplare care i-a rămas mereu trează în memorie și nu o dată s-a deșteptat îngrozit din cîte un vis care-i amintea cele petrecute atunci. Dar iată cum s-au petrecut lucrurile. Era spre sfîrșitul lunii iunie, într-o duminică, cu vreme caldă și cu un cer albastru, albastru, care răspîndea pretutindeni o chemare irezistibilă de a pleca la pescuit păstrăvi în pîrîul ce curgea prin pădure. Ce bucurie poate fi mai mare ca asta ? Bărzăunul se trezi în dimineața aceea atît de plin de voie bună și atît de dornic de a se scufunda prin bulboane pentru a dibui pe sub stînci păstrăvi, încît aproape că nu-l mai interesa mîncarea. Se spălă pînă la brîu în pîrîiașul ce curgea prin grădina din spatele casei, pufăind ca o locomotivă și împroșcînd în jur cu stropi, de puteai uda cu ei șapte straturi și, în timp ce fredona o melodie fără început și fără sfîrșit, își dădu

deodată seama că începe să-i fie foame. Sînt convins că măcar unu la sută dintre cititori va fi de acord cu mine că în astfel de situații singura soluție mai înțeleaptă este să mănînci și să nu lași foamea să-și facă de cap. Păi nu ? Bărzăunul mai trăise situații din astea, cînd plecase de-acasă convins că nu-i va fi foame și s-a trezit la un moment dat în stare să înghită surcele. Deci, se hotărî să rezolve și această problemă total neavenită pentru acel moment. Fierse repede un ou și-l mîncă grăbit cu o coajă de pîine, uitîndu-se mereu spre poarta pe unde trebuiau să apară Virgil Năsturel și Nuțu lui Răstoacă, prietenii săi mai apropiați și în același timp parteneri de pescuit. Cum aceștia nu se dădeau încă venitului și cum oul mîncat pe fugă avu darul să-i întărîte cu adevărat foamea, mai puse încă două ouă la fiert, blestemînd în sinea sa această meteahnă de care nu poți scăpa decît numai dacă mănînci. Maică-sa era plecată prin vecini și nu mai avea timp s-o aștepte pentru a-i cere alte bucate. În acel timp însă, pe poartă își făcură apariția Virgil și Nuțu rîzînd și strigînd cît îi ținea gura.

— Hei, Bărzăune, ești gata ? se auzi glasul lui Virgil.

Pe atunci Virgil avea vocea în schimbare și se auzea cînd mai subțire, cînd mai groasă, de parcă ar fi suflat într-un saxofon spart. În schimb vocea lui Nuțu rămăsese la fel de pițigăiată și chiar sîsîită uneori, ca de gînsac, așa cum o avusese tot timpul. De bîlbîit însă se bîlbîia mai puțin ca în copilărie și mai ales atunci cînd îl scotea ceva prea tare din sărite. Văzînd că cei doi se apropie vertiginos, de parcă ar fi vrut să ia cu asalt bucătăria de vară, Bărzăunul nu mai așteaptă să fiarbă ouăle cam atît cît

le trebuie lor să devină tari, așa cum îi plăcea lui să le mănînce, ci le scoase repede din ibric punîndu-le pe masă. Apoi ieși în calea vizitatorilor molfăind un colț de pîine.

— Gata-s ! strigă el și vesel și necăjit în același timp. Dar voi știți că la ora asta, atît de matinală, apa-i cumplit de rece ? Ori vreți neapărat să dîrdîim de frig ?

— Pînă ajungem noi în pădure se încălzește ea, n-avea tu grijă, răspunse Virgil nerăbdător să se vadă cît mai repede ajuns la bulboanele din codru.

— Asta s-o crezi tu... Dar, dacă tot n-aveți astîmpăr și vreți să plecăm chiar acum, încuviință Bărzăunul cu o jumătate de gură, necăjit de faptul că nu mai avea timp să-și termine gustarea de dimineață, hai să mergem. Numai stați o clipă să iau ceva cu mine, că eu n-am avut timp încă să gust nimic.

Și intră iar în bucătărie. Luă cele două ouă de pe masă, convins că-i va fi foame în pădure, le înfășură în cîte o hîrtie și le puse unul într-un buzunar și celălalt în altul, precum și o bucată de pîine și o cutiuță cu sare. Ouăle nu se răciseră prea bine și din această cauză era nevoit să-și țină cu mîinile buzunarele mai depărtate de trup. Închise apoi ușa și porni cu amicii săi spre pădure, bucuros că a găsit o rezolvare fericită acelei probleme.

Soarele se ridicase destul de sus și părea că se dă huța între ramurile cîtorva brazi de pe o culme. Și totul părea atît de frumos și de plin de lumină, încît cei trei prieteni aveau impresia că trăiesc într-o lume de basm.

Eu cred că dacă există oameni nefericiți pe pămînt, apoi aceștia nu pot fi decît cei care nu iubesc pă-

durea și dimineţile însorite de vară. Hotărît lucru.

Tot drumul pînă la pădure trecu numai în glume, în hohote și chiuituri. Zică oricine ce vrea, vorba lui Creangă, dar eu personal sînt convins sută-n sută că acolo unde nu sînt păduri și rîuri cu păstrăvi, în sufletul fiecărui om rămîne un locușor pustiu pentru toată viața, pe care nu cresc decît bălării, scaieți și mărăcini. Aaa, sigur că se vor ridica unii să mă ia în răspăr :

— Păi stai, nene, că iar spui prăpăstii ! Cum așa ? Atunci, cei de la oraș ori cei de la cîmpie sînt niște terchea-berchea ? Ori cei care se duc să prindă rechini, balene, caracatițe sau țîri nu au și ei plăcerile lor ?

Întru totul de acord ! Numai că mă rog frumos să fiu lăsat să termin ce aveam de spus, ca să nu fiu înțeles greșit, și pe urmă oricine n-are decît să mă ia cum vrea, că nu mă supăr. Nu-s eu în măsură să-i judec nici pe cei de la oraș, nici pe cei de la cîmpie și nici pe cei care se duc să prindă raci, broaște, moluște sau alte bîzdîgănii, ca pe niște oameni fără căpătîi. Poţi să te naști oriunde și să trăiești și la etajul 84, ori într-o casă din Bărăgan, Sahara, Everest, sau pe o insulă din Marea Caraibilor, că tot om te numești, fără doar și poate, dacă, bineînțeles, te-ai născut om și nu popîndău, cămilă, cameleon sau cal de mare, numai că atîta timp cît pădurea nu te cheamă cu mii de surle și trîmbițe să-ți răsădească în suflet flori, brazi, liane, fagi, cocotieri sau alți copaci și plante, de care să te simți legat mereu cu milioane de rădăcini, atîta timp cît ciripitul păsărilor și zurgălăii izvoarelor nu te atrag cel puţin la fel ca cea mai fantastică simfonie, nu

vei putea cunoaște niciodată întreaga măsură a frumosului. Pe cuvînt. Mie nu-mi place să umblu cu cioace și ceea ce am de spus, spun deschis. Așa că n-are rost să mai lungim vorba. Păi, cei trei pescari, vorba vine, de cum au intrat în pădure și, mai ales, de cum au ajuns pe malul pîrîului și i-au zărit oglinzile apelor strălucind în toate culorile posibile, au fost siguri că pe-ntreg pămîntul nu mai există oameni fericiți ca ei. Și aveau și de ce.

Apa însă le-a părut, pe drept cuvînt, de cum au încercat-o cu degetele de la mîini și de la picioare, prea rece și toți au scos un „brrr" prelung, ridicînd ochii cu destule reproșuri către soarele care-i privea cam poncis printre genele frunzarelor.

— V-am spus eu că-i prea rece apa la ora asta ? se zburli Bărzăunul săgetîndu-l mai cu seamă pe Virgil și aducîndu-și aminte de ouăle pe care nu reușise să le mănînce din cauza grabei lui. Cum intri acum în apă ? Ei ?... Cine poate să se dezbrace pe răcoarea asta și să vîre mîna prin cotloane ?

— Ei, și acum ce vrei ? se răsuci acru Virgil. S-o luăm la goană înapoi și să ne urcăm pe sobă ? Așa-i apa la munte : rece, dar sănătoasă.

— O fi ea ssssănătoasă, intră și Nuțu în vorbă, numai cccă eu oricum nnnu mă bbag în apă nici dacă mmmă tai ! Și chiar dacă mm-aș băga tot cu nimic m-aș aaalege. Așa că fffaceți voi ce vreți.

Uitasem să vă spun că Nuțu nu era din sat cu ceilalți amici, ci din orașul din apropiere. Era fiul unor medici și numai vacanțele și le petrecea în sat, la bunica dinspre mamă.

— Atunci, urcă-te și prinde păstrăvi din brazi dacă nu vrei să intri în apă ! îl luă în zeflemea Bărzăunul.

— Tu nu-nțelegi ccă eu n-am ținut niciodată uuuun pește viu în mînă ? Iar de prins n-am prins dde cînd mă ş̦ş̦știu nici măcar o zvîr-zvîr-zvîrlugă. Ptiu, se apără Nuțu strîmbîndu-se. Eu am venit doar sssă mă uit la voi, că-mi ppplace în pădure.

— Bine, bine, dădu din mînă a lehamite Bărzăunul. Fă cum crezi tu, că tot una-i. Numai că de așteptat tot trebuie să mai așteptăm oleacă, pînă se ridică soarele mai sus, să se-ncălzească apa. Altfel... eu...

— De-acord, zise Virgil. Fie și pe-a ta de data asta. Pînă atunci însă... propun să ne urcăm puțin pe panta asta, să vedem dacă nu s-au copt fragii.

— Sssplendid ! sări entuziasmat Nuțu. Dacă găsesc fragi, nu mă mai interessssează peștii voștri. Faceți voi bborș ccu ei !

Și începu să rîdă hurducîndu-se tot.

Și, fără să mai cîntărească nimeni dacă-i bine sau rău să se urce pe panta respectivă, o și porniră, fiecare în cîte-o direcție, uitîndu-se pe jos după fragi. Numai că pe acolo, pădurea fiind tăiată nu cu mulți ani în urmă, erau mai mult rugi de zmeură decît fragi. Iar zmeura nu se copsese încă îndeajunș. Din cauza rugilor încîlciți și destul de înalți urcușul lor pe pantă era greoi. Mai ales pentru Nuțu. Fiind nu prea îndemînatic și cam obez pentru vîrsta lui, fără să mai punem la socoteală faptul că el niciodată nu mersese să păzească mieii sau vaca pentru a se obișnui cu mersul prin pădure, mereu se împiedica, ba de un cleamp, ba de o cioată ascunsă printre vegetație și scotea fel de fel de icnete, unul mai curios ca altul. Virgil și Bărzăunul nimeriseră cîte o vatră mai mare cu frunze de fragi și acum se străduiau

să descopere printre ele fructele roșii și gustoase după care urcaseră.

— Hei ! auziră ei deodată glasul mocnit și speriat al lui Nuțu. Ia vvveniți repede îîîncoace !

— Ai găsit fragi ? întrebă curios Virgil.

— Nu...

— Atunci de ce să venim ? se opuse Virgil fără să ridice ochii dintre frunze.

— Veniți oodată, pr-pr-proștilor ! țipă de această dată Nuțu făcîndu-le semne disperate.

Curioși să vadă despre ce-i vorba, cei doi porniră repede spre locul unde se afla Nuțu. Acesta se urcase pe o cioată mai înaltă și se uita țintă spre vîrful pantei cu ochii holbați.

— De ce ne-ai strigat, Nuțule ? întrebă Bărzăunul apropiindu-se primul și uitîndu-se mai mult după fragi decît spre Nuțu. Acesta însă nu mai avu curajul să spună nimic. Întinse doar brațul spre un anumit loc și rămase cu el încremenit. Cînd se uită și Bărzăunul mai cu atenție spre direcția indicată de Nuțu, zări două mogîldețe cenușii, aproape negre, rotunde ca niște baloane umflate, cu labe și urechi. Ședeau amîndouă nemișcate lîngă un fag uscat și priveau spre ei cu niște ochi mai holbați ca ai lui Nuțu.

— Ursuleți !... Doi ursuleți ! strigă Bărzăunul țopăind de fericire. Cred că s-au rătăcit de mama lor și... Dar numaidecît glasul i se schimbă, devenind mai răgușit ca deobicei și cu un tremur de teamă în el. Și întoarse spre cei doi amici cu totul altă figură decît avea în mod obișnuit : dar dacă-i și ursoaica pe-aproape ? !

Cum și Virgil se apropiase între timp și auzise despre ce-i vorba, nu mai scoase nici un sunet măcar, ci o tuli la fugă spre malul pîrîului fără să mai țină seama de piedicile care-i răsăreau în cale, în speranța că va ajunge cît mai repede la drum. Nici Bărzăunul și nici Nuțu nu mai așteptară alt semnal și făcură același lucru. Înainte însă de a ajunge la malul pîrîului se opriră cîteva clipe și întoarseră privirile temătoare spre locul unde se aflau cele două mogîldețe. Mare le fu mirarea cînd văzură că acestea, atrase de fuga copiilor, coborau spre ei cînd de-a rostogolul, cînd în patru labe.

— S-au luat după noi ! țipă Virgil cu glas pestriț. Dacă vine și ursoaica ?... Voi știți ce se poate întîmpla ?

— Haidem rrrepede la drum ! propuse Nuțu cu ochii umezi și cu figura înlemnită de spaimă.

Bărzăunul stătu puțin la îndoială, dar foarte puțin, atras de frumusețea jocului ursuleților, apoi fu și el de părerea lui Nuțu. Porniră deci toți trei iarăși în goană spre drumul care nu era prea departe, întorcînd mereu capetele spre ursuleți. Mogîldețele însă parcă ar fi știut că au de-a face cu niște pescari și nu cu vînători de urși puși pe măcelul lor și veneau în goană către ei făcînd tumbe ori sărind unul peste altul, de parcă ar fi fost un număr de dresură la circ.

— Măi, a naibii treabă ! zise Bărzăunul cu glas tare, plin de simpatie față de cele două ghemotoace jucăușe. Parcă vor neapărat să ne jucăm cu ei. Ce-ar fi dacă...

— Ffferit-a sfîntul ! se opuse Nuțu, bănuind ce-ar vrea să facă Bărzăunul. Eu nu mă mai ooopresc pîn-acasssă nici mort !

Și vru s-o ia iar la fugă. Atunci însă se produse un fapt care-i paraliză pe toți. Nu departe de ei se auzi un fel de urlet, ori mai bine zis un mormăit fioros care făcu parcă să răsune întreaga pădure de groază și în scurtă vreme de după un dîmb nu prea îndepărtat se ivi și ursoaica. Era o matahală slabă și deșirată care se uita la ei de parcă ar fi vrut să-i hipnotizeze, apoi porni spre dînșii în salturi mari.

— Ce ne fffacem, fraților? răcni iar Nuțu cu lacrimi în ochi. Ne mănîncă pppe toți!

Bărzăunul nu prea simțise pînă atunci ce-nseamnă cu adevărat frica și nici nu mai avusese asemenea întîlniri prin pădure. Dar în clipele acelea parcă nu mai era el. O groază cumplită îi pusese stăpînire pe întreaga făptură și nu se mai simțea în stare să ia o hotărîre. Atît Virgil cît și Nuțu se uitau neputincioși cînd la ursoaica ce se apropia din ce în ce mai mult, cînd la Bărzăun.

— Fraților, reuși să spună acesta după cîteva secunde de gîndire. Singura salvare e să ne urcăm în brazi! Dacă încercăm să fugim, ne ajunge și pe urmă-i jale! Uite, în brazii ăștia, că au crengi dese.

Nici n-apucă bine să termine ce-avea de spus și fiecare începu să se cațere cu o sprinteneală de neînchipuit în cîte un brad. Nenorocire însă! Cei doi ursuleți ajunseră și ei după un scurt timp lîngă brazii respectivi și, mai în joacă, mai în serios, începură să se cațere pe bradul pe care era urcat Nuțu. Cine însă își mai putea da seama într-un asemenea moment că mogîldețele n-aveau deloc scopuri agresive, ci le ardea doar de joacă. Iar ursoaica, de cum ajunse lîngă bradul cu pricina, începu să mormăie uitîndu-se cu ochi blegi spre vîrfurile brazilor unde

se zăreau cei trei cățărători. Și dacă ar fi mormăit numai ursoaica, poate că n-ar fi fost groaza așa de mare. Dar cînd se porniră și cei trei pescari să urle în toate felurile și să strige cît puteau mai jalnic „ajutoooor !“, pădurea întreagă părea o văgăună a înfricoșării. Cei doi ursuleți nu se cățăraseră decît pînă la primele ramuri ale bradului lui Nuțu, apoi începură să se hîrjonească pocnindu-se cu labele și arătîndu-și colții unul altuia. Iar ursoaica, oprită lîngă tulpină, nu-și mai făcu planuri de cățărare în brad, de altfel nici n-ar fi putut să înainteze printre ramurile destul de dese și, la drept vorbind, n-avea nici un interes să se ia la harță cu Nuțu, așa că începu să se scarpine liniștită de-o cioată. Cine însă mai putea privi cu indiferență la așa ceva ? Pericolul nu era nicidecum înlăturat pentru cei trei pescari. Așa că începură mai avan să țipe și să cheme ajutor, privind din vîrful brazilor cînd spre ursoaică, de care se temeau mai tare, cînd spre drumul din apropiere. În sfîrșit, nu după prea multă cazną, zăriră nu departe pe drum o umbră de om alergînd spre acel loc. De cum înțeleseră că se apropie un ajutor, se mai ogoiră un pic, dar de strigat tot mai strigau, ca nu cumva omul respectiv să se îndrepte în altă parte. În scurt timp de locul acela plin de spaimă și urlete se apropie pădurarul Mitrică. Ursoaica, de cum îl zări, trase cu laba de pe tulpină pe cei doi pui jucăuși și îndată dispărură cu toții după niște tufișuri. Pădurarul, care zărise despre ce-i vorba și înțelesese în sfîrșit de ce țipă copiii, se opri la o distanță oarecare de brazi și, primul lucru pe care-l făcu, drept ajutor, începu să rîdă ținîndu-se de burtă. Auzi tu om și la Mitrică ăsta !

În loc să fi pus arma la ochi, pe care o purta cu el, și să tragă fără să mai stea pe gînduri în fiara care amenințase liniștea unor bieți oameni pașnici, el găsea că-i mai nimerit să rîdă. Ce oameni, dom'le! Apoi se apropie încet de locul acelor înfricoșări aplanate și se uită pe rînd spre vîrfurile brazilor, unde nu fu în stare să recunoască după înfățișare pe niciunul dintre năpăstuiți. Nu degeaba îl sfătuise Bărzăunul pe Nuțu să prindă pește din vîrful brazilor. Adevărată cobe, nu alta.

— Care sînteți voi acolo, bre? întrebă în cele din urmă Mitrică fără a conteni să hohotească aidoma unui huhurez.

— Păi..., începu cu gura altuia Bărzăunul, sîntem noi, nea Mitrică. Nu ne mai cunoști?

— Care noi?... Că, drept să spun, nu prea semănați a oameni. Păreți mai degrabă ciori, ori alte celea.

Nu-i mai răspunse însă nimeni și cei trei coborîră cît putură mai repede și se lipiră strîns de pădurar. Groaza prin care trecuseră tot îi mai stăpînea, mai ales pe Nuțu, care era tot transpirat și plin de lacrimi, dar lîngă pădurar le mai veni curajul.

— Voi erați, bre? se cruci Mitrică hohotind și mai avan. Ptiu, că rău îmi mai pare acum că nu v-a scărmănat oleacă ursoaica ceea! Nu cumva plecaserăți iar după păstrăvi?

— Ba da, nea Mitrică, recunoscu rușinat Bărzăunul lăsînd capul în jos. Numai că ne-a jucat festa namila de ursoaică. N-am apucat nici măcar să intrăm în apă. Ai văzut cît de mare era?

— Ba eu am vvvenit după fr-fragi, pe cuvînt! zise Nuțu.

— Ei, după fragi ! se opuse Mitrică cunoscîndu-le obiceiurile mai de mult. Dar bine v-a mai făcut ursoaica, de parcă am învățat-o eu... Măi, ce noroc pe bieții păstrăvi ! Că din cauza voastră nici măcar o muscă nu mai pot prinde ! Păi nu v-am spus eu de-atîtea ori să nu mai umblați după păstrăvi în apa asta ? Nu v-am spus, mă ? Nimeni însă nu răspunse nimic și Mitrică spuse în continuare : Acum toată pădurea din părțile astea e rezervație. Rezer-va-ți-e, bre, s-aude ? Ori voi nu vreți deloc să-nțelegeți ce-nseamnă asta ? Cred însă că de azi înainte n-o să vă mai calce piciorul prin locurile astea cît lumea ! Așa-i bre ? Și Mitrică se uită convins spre fiecare.

Cei trei începură să rîdă uitîndu-se la pădurarul pe care nu-l puteau suferi deobicei, din cauză că-i pîndea tot timpul cînd plecau la pescuit, ca la un Făt-Frumos din basme.

— Dar ce ai pe tine, Bărzăune ? întrebă deodată Mitrică făcînd ochii mari și uitîndu-se la pantalonii acestuia ca la cea mai aiurită pictură modernistă. Ha, ha, ha, se zgudui el de noi hohote. Ia uitați-vă, fraților, ce are pe el !

Nuțu și Virgil se traseră mai îndărăt și începură să se uite cu atenție la pantalonii Bărzăunului. Apoi se porniră cu toții pe rîs pînă le dădură lacrimile. După trăirile lor anterioare aceste hohote avură darul să-i destindă total și să le redea iar voia bună de pînă la întîlnirea cu ursoaica.

Degeaba se strădui bietul Bărzăun să-i convingă cu date concrete că cele două ouă nefierte de-ajuns, pe care le pusese de-acasă în buzunarele pantalonilor, s-au spart în timp ce se cățăra în vîrful bradu-

lui, iar gălbenușurile lor pătaseră pantalonii, că nimeni nu-l mai luă în seamă. Ei, asta nu-mi place mie la anumiți oameni, cînd o iau înainte cu ceva, chiar minciună gogonată de este, tot pe-a lor o țin și nu mai acceptă nici o explicație chiar pe baza celor mai doveditoare argumente. Păi știți că sărmanului băiat i-a mers vestea din cauza asta cale de șapte sate, că pantalonii nu erau pătați de ouă ci de altceva ? Cîtă nedreptate și tristețe poate aduce uneori minciuna pe lume ! Nenorocirea cea mai mare însă a fost că nici Ilinca, fată cu gîndire întreagă și fără imaginație bolnăvicioasă, ca alții, n-a acceptat întru totul explicațiile Bărzăunului. Rîdea pe înfundate și schimba imediat vorba atunci cînd se aducea în discuție acest fapt mai mult decît penibil. Eh, mi-i și mie cumplit de greu să mai insist asupra acestei chestii, dar aș dori să știe cititorii un mare adevăr : o parte însemnată din vina de a fi denigrat Bărzăunul în fața posterității a avut-o atunci Virgil, care în loc să ia apărarea Bărzăunului, știind exact cum s-au petrecut lucrurile, sau să-i tacă măcar fleanca, el împînzea peste tot știrea falsă. Mai ales față de Ilinca o făcea el pe grozavul. Și-i era prieten ! Tristețea Bărzăunului m-a durut și pe mine atunci o lungă perioadă și am fost singurul care i-am luat apărarea peste tot.

Așadar, după ce se săturară de rîs, totul intră pe făgaș normal. Pantalonii fură spălați și puși la uscat pe-o creangă de fag și, în timp ce se ospătau cu toții din niște pastramă de mistreț (deși Mitrică spunea că-i de la porcul lui de-acasă), întrecîndu-se care mai de care în a povesti cumplitele peripeții trăite și învinuindu-se unul pe altul

că-i mai fricos decît un iepure, Mitrică asculta zîmbind într-un dinte, uitîndu-se cînd la unul, cînd la altul, fericit că devenise erou și salvator a trei vieţi, apoi se învrednici să le spună și el cîteva vorbe mai de la inimă :

— Acum, bine c-a trecut totul așa și nu v-ați ales decît cu cîte-o spaimă zdravănă, care o să vă facă să înțelegeți mai bine legile pădurii. Că dacă n-ajungeam eu la timp și apuca ursoaica să se urce în brad... (Aici Mitrică mințea cu bună știință. Ursoaica nu se putea urca cu nici un chip la înălțimea la care se afla Nuţu și apoi bradul avea ramurile foarte dese și nu putea trece o asemenea namilă printre ele. Dar, de. Trebuia să devină și Mitrică erou ? Trebuia). Iar cît privește că sînteţi niște fricoși..., nu cred că vă poate nimeni învinui de așa ceva, mai ales în fața unei ursoaice cu pui. Că de n-avea pui, nici n-ați fi văzut-o măcar. Fugea ea de voi de-i sfîrîiau călcîiele. Necazul a venit de la puii neștiutori care, dornici mereu de joacă, s-au pornit după voi fără nici un gînd rău. Pesemne că v-au crezut niște motani, așa cum păreți a fi. Dar dacă v-ar fi împins păcatul să-i prindeți, ori să le faceţi vreun rău, nu știu pe unde ați fi scos cămașa. (Aici Mitrică s-a trezit, fără să vrea, spunînd adevărul curat).

— Nea Mitrică, se arătă contrariat Virgil, și pe drept cuvînt, dar de ce n-ai tras în ursoaică cu pușca atunci cînd ai văzut-o ? Ori nu-i încărcată ? Încaltea scăpai pădurea de-o pacoste și ne dădeai și nouă o satisfacţie.

— Ia uite vorbă și la tine ! se oțărî pădurarul. Cum să omor eu o asemenea podoabă a munţilor

noștri, frățioare ? Păi eu îs plătit să păzesc pădurea cu animalele ei, nu să le omor pentru că sperie niște mocofani ca voi. Iar de-acum știu că am în ursoaică un aliat grozav împotriva unor pleșcari ca voi, care știți numai să furați din pădure, fără să puneți nimic la loc. Nu-i așa ?... Mai intră careva dintre voi de azi înainte în pădure ?

Și Mitrică zîmbi superior, convins că i-a dat gata pe cei trei dușmani ai pădurii. Nuțu dădu din cap convins că nu va mai intra niciodată în pădure, Virgil rămase mut și se făcu că se uită în altă parte, iar Bărzăunul, după cîteva clipe de gîndire, spuse convins :

— Eu, nea Mitrică, nu mă pot despărți de pădure nici dac-aș ști că mă-ntîlnesc la fiecare pas cu cîte-o ursoaică. Nu-s eu omul care să se dea bătut cu una, cu două ! Așa că degeaba vrei mata să mă-nspăimînți. Iar păstrăvi tot o să prind... Pe cuvînt ! Dacă nu din apa asta, știu eu de unde. Că n-ai să poți sta tot timpul pe urmele mele.

— Îți plac așa de mult păstrăvii, Bărzăune ? întrebă Mitrică pentru a se convinge de altceva.

— Nu păstrăvii îmi plac așa de tare, nea Mitrică, ci pădurea cu tot ce are ea. Aici mă simt eu în largul meu.

Mitrică se uită lung și admirativ spre Bărzăun, apoi îl prinse pe după umeri și-i spuse rar și îndesat :

— Așa-i cum zici tu, Ticule drag... Pare-aș fi grăit eu, numai că eu nu le pot spune așa frumos ca tine. Dacă ți-a intrat cu adevărat pădurea-n suflet, n-o mai poți părăsi pînă la moarte, oricîte ponoase ți-ar aduce. Și acum haidem cu toții să prin-

dem cîțiva păstrăvi, să vă mai înduleiți un pic spaima prin care ați trecut.

Aceasta-i întîmplarea pe care și-o aminti Bărzăunul cînd zări ursul de pe tăpșanul îndepărtat. Nici pînă atunci, nici de-atunci încoace nu mai trăi o asemenea spaimă. Iar codrul nu l-a înfricoșat niciodată cu altceva nimic, ci l-a chemat ca pe un prieten drag cu toate adîncurile, urcușurile și luminișurile sale fermecate de zîna cea bună a vieții...

Din nou la Piatra Domniței. Cercetarea grotelor. Cu gîndul mereu la Ilinca. Marea surpriză. Mumia vie. Vis sau realitate ? Poiana vrăjită

Cînd se văzu din nou în vîrful crestei de cremene de la Piatra Domniței gîndul îl purtă iar spre întîmplările din trecut, cînd descoperise grotele fantastice din inima muntelui împreună cu Ilinca și ceilalți prieteni de atunci. Acum... nu s-ar mai putea întîlni cu toții să purceadă o nouă expediție sau să plece haihui prin toate pustietățile pădurii atît de pline de surprize și de farmec. Și nu din cauză că s-ar fi risipit în alte zări sau lumi, ci pentru că o nouă expediție sau vizită în pădure n-ar mai fi putut avea din nici un punct de vedere ispitele de altădată... Acum crescuseră cu toții mari, fiecare cu visele și mofturile lui, fiecare preocupat ba să reușească la facultate, ba să poată intra după terminarea liceului într-o muncă mai acceptabilă, ba... cîte și mai cîte.

— Oare n-a mai rămas în nici unul nimic din minunatele vise de-atunci cînd umblam după comori ? se întreabă trist Bărzăunul. Oare toată viața noastră nu-i un vis continuu după cea mai minunată comoară ? Oare atît de repede moare copilăria în unii oameni ? Parcă ce avem de pierdut dacă ne menținem visele la fel de cutezătoare și de pline de puritate ca-n copilărie ?

Același senin cu soare strălucitor, aceleași păsări singuratice, mari și negre, planînd peste țancuri și prăpăstii, aceeași șoaptă stranie a vîntului lovindu-și aripile nevăzute de zimții peretelui de cremene.

— Doamne, cîtă minune poate exista în natura sălbatică și cîtă nevoie avem, fiecare dintre noi, uneori, de singurătate ! gîndi Bărzăunul cu un sentiment în care se amestecau într-un tot armonic un soi de nostalgie aparte cu fericirea fără seamăn de a fi singur în asemenea frumuseți stranii.

Lespedea de la intrarea în grotă era la locul ei și nimeni n-ar fi putut bănui că pe acolo s-a mai pătruns ori se poate pătrunde în adîncurile de taină ale muntelui. Ba, mai mult, Bărzăunul își dădu seama, după un semn pus de el și neștiut de nimeni, că după ultima sa pătrundere în grotă împreună cu ceilalți membri ai expediției nimeni nu mai dăduse lespedea la o parte. Se uită la ceas. Era abia 8 și 45 de minute. Avea deci timp berechet pînă spre seară să cerceteze toate cotloanele muntelui.

Scoase lanterna din rucsac și reuși, mult mai ușor ca prima oară, să dea lespedea la o parte și să pătrundă în grotă. Începu să coboare încet aceleași scări cioplite în stîncă, uitîndu-se cu atenție la fiecare perete, pînă ajunse în prima încăpere în care descoperise comoara renumită de care am pomenit anterior. Aprinse cîte o lumînare mare și groasă în fiecare colț al încăperii, pentru a avea lumină mai multă și totodată o imagine mai exactă a întregii cavități și cercetă pe îndelete pereții și tavanul. Nu-i atrase însă atenția nici măcar o fisură cît de mică și nici vreun colț de stîncă ce ar fi putut naște vreo întrebare. Cei care dăltuiseră scările și încăperea în

care se afla fuseseră, desigur, mari meșteri. Aceleași observații îl însoțiră și-n celelalte două încăperi spre care a trebuit să coboare pe niște scări întortocheate, cîte zece trepte pentru fiecare nivel. La un moment dat avu impresia că nu mai are mult și ajunge în inima pămîntului. Aerul stătut, destul de răcoros și rarefiat din adîncuri îi dădea o senzație de sufocare, iar lumînările se stingeau destul de repede după ce le aprindea. Aceasta însă pentru început, întrucît după ce șezu acolo mai multe minute, reuși să pătrundă mai mult aer de afară. Mai rămînea ultima și cea mai importantă grotă de cercetat, către care însă nu trebui să coboare decît trei trepte. Știa de data trecută că forma curioasă a pereților dispuși într-o rînduială octogonală, precum și masa rotundă de piatră din mijlocul încăperii îi vor da mai multă bătaie de cap. Dacă nici acolo nu va descoperi nimic, înseamnă că toate visele pe care și le făurise atîta vreme urmau să se spulbere pentru totdeauna. Nu se putea însă, să rămînă totul o himeră. Și chiar de-ar fi fost o himeră ? Ce avea de pierdut ?... Și totuși, ceva din adîncul ființei sale îi spunea mereu că n-a visat degeaba, că va trebui să descopere măcar un lucru nou, deosebit de toate celelalte, mai frumos, mai plin de importanță, pe care să i-l arate întîi Ilincăi și să-i spună :

— Vezi, Ilinca ?... Numai cu gîndul la tine am descoperit acest lucru pe care-l închin dragostei pentru tine...

Chiar numai faptul că visa atît de înălțător la această nouă împlinire îi dădea aripi în avîntul său, îl determina să caute, să caute mereu.

Coborî, deci, ultimele trei trepte și intră nerăbdător în acel altar străvechi și curios, în care fu nevoit să aprindă mai multe făclii pentru a lumina îndeajuns întreaga suprafață. La prima vedere, totul îi păru și acolo nu numai la fel de perfect împlinit de meșterii cioplitori, dar îi excludea cu desăvîrșire posibilitatea unei noi descoperiri. Nu se vedea nici o fisură sau vreo altă ieșire. Doar într-un singur loc o nișă de dimensiuni nu prea mari, afumată de jur împrejur, ceea ce-l făcu să presupună că acolo se punea într-un vas torța care lumina altarul. Uriașa piatră șlefuită din mijloc nu părea nici ea dornică să-i împărtășească tainele. Și totuși... Bărzăunul era în stare să jure în fața oricui că nu era cu putință ca acele grote să nu mai aibă vreo ieșire sau vreun secret care să-i ofere surprize. Dar unde ? Stînca îl privea mută și rece din toate unghiurile, indignată parcă de încăpățînarea lui de a scormoni enigmele unui trecut atît de îndepărtat. Își aduse aminte deodată de cele două ferestre de întuneric pe care le observase de la poalele Pietrei Domniței în una din primele expediții și al căror rost nu-l putuseră descifra nici el, nici actorul Petrică Ciuraru. Numai că ferestrele respective păreau mult mai aproape de vîrful stîncii și în cu totul altă direcție, după cum se orientase el. Totuși între acele ferestre și grote trebuia neapărat să existe o legătură într-un fel oarecare. Dar prin ce mijloace să descopere acea legătură ? Începu să facă fel de fel de planuri și măsurători în gînd, fiind hotărît la un moment dat să iasă afară și să coboare din vîrful stîncii în direcția în care știa el că se află cele două intrări prin care să pătrundă în adîncurile care-l ispiteau.

Înainte însă de a întreprinde un asemenea pas îi veni ideea de a mai face o ultimă încercare în locul în care se afla și anume de a ciocăni cu mare atenție în toți pereții grotei. Cine știe dacă nu descoperă în acest fel vreo ușă secretă, care să-l scutească de osteneala de a mai pleca în alte direcții ? Cu ce să ciocănească însă ? N-avea la el nici un obiect mai dur de care să se folosească, iar în toată încăperea nu descoperi nici măcar o pietricică. Se hotărî să iasă pînă în vîrful stîncii și să ia de acolo o piatră. În una din încăperi însă descoperi o bucată de ceramică, probabil dintr-un vas în care se aduceau jertfe sau se păstrau proviziile. Se folosi deci de ceramica respectivă și începu cercetarea amănunțită a fiecărui perete. Nu prea avea încredere însă nici în această tentativă. Tocmai cînd era pe punctul de a se lăsa lehamite, ciocăniturile de la ultimul perete îl făcură să tresară puternic. La prima lovitură dată cu ciobul respectiv se auzi un sunet prelung, de parcă ar fi lovit un clopot de aramă. Ecourile se risipiră ca un vaier dureros în întreaga grotă. Moi lovi o dată și încă o dată, din ce în ce mai curios. Aceleași sunete umplură iarăși cu ecourile lor surde întreaga cavitate a stîncii. N-avu însă timp să-și facă vreo impresie mai edificatoare asupra situației, întrucît după a treia lovitură simți că amețește. Nu, nu se înșelase și nici nu aiura. De dincolo de peretele în care ciocănise auzi clar un glas care întrebă morocănos :

— Cine-i acolo ?

Nu numai morocănos era glasul acela, ci părea un fel de îngemănare a tuturor ecourilor aramei care se iscaseră după lovituri. A-l compara cu un glas omenesc era peste poate. Bărzăunul se dădu cîțiva

pași îndărăt nedumerit și înspăimîntat. Știa el din lecturile făcute că dacă stai prea mult într-un aer rarefiat sau nociv începi să ai halucinații. De crezut în fantome sau alte arătări de acest gen nu se punea problema la el. Doar nu era de pe vremea bunicii. Totuși, vocea aceea metalică auzită venind dintr-un perete de stîncă îl dezechilibră aproape total. Nu mai știa ce să facă. Glasul răsunase clar, iar întrebarea „cine-i acolo“ îi stăruia mereu în auz paralizîndu-i orice inițiativă. Începu să-i fie groază de-a binelea. Noroc mare, dacă acesta poate fi numit noroc într-un asemenea moment de tensiune, că după scurt timp din peretele în care ciocănise se deschise o ușă metalică, pe care nici cel mai expert ochi n-ar fi putut-o indentifica sau măcar bănui că există înainte de deschidere, iar în spațiul creat se ivi o făptură care semăna a orice, numai a om ca toți oamenii nu. Adică, la drept vorbind, tot cu un fel de om semăna, dar cu unul pe care nu-l poți încadra cu certitudine nici într-o anumită epocă istorică, nici unei rase oarecare. Să-l iei drept personaj dintr-un basm? Doar Bărzăunul nu nimerise, ca Alice, în Țara minunilor. Era o figură înaltă, deșirată și strîmbă, îmbrăcată cu un cămeșoi lung de cînepă și cioareci de lînă, părînd mai mult împletiți decît țesuți, încins la mijloc cu un fel de chimir lat din piele, toată înnegrită și crăpată. Capul, la care-ți atrăgea atenția de la bun început o buhă uriașă de păr încîlcit, că nu mai știai care-s plete, care mustăți, care barbă, precum și doi ochi iscoditori, dintre care unul acoperit cu o sprînceană care ajungea pînă aproape de vîrful nasului, în timp ce celălalt privea de sub o sprînceană oarecum nor-

mală, te făcea și să rîzi, ca în fața unei măști originale, dar și s-o iei la sănătoasa fără să te mai uiți înapoi. În picioare purta opinci cu gurguie lungi și nojițe înfășurate pînă aproape de genunchi. De cum apăru în deschizătura ușii, duse imediat un braț la ochi pentru a se apăra de fasciculul de lumină din lanterna Bărzăunului, apoi întrebă aspru și hîrîit :

— Ce cați aici și cine ești ?

„Eu cred c-am căpiat ! își zise Bărzăunul în sinea sa, simțind promoroacă pe șira spinării. Cine naiba m-a pus să bat în perete ?"

Văzînd că nu primește răspunsul așteptat de la arătarea din fața sa, bătrînul făcu ochii mici, se trase puțin mai îndărăt și porunci oarecum răstit, deși n-avea nimic fioros în glas :

— Stinge odată feștila ceea, că mă chiorăști de tot, și intră, că-mi dă laptele-n foc !

Bărzăunul stinse lanterna mai mult fără să vrea și intră în încăperea bătrînului, ca și cum l-ar fi tras cineva de funie ca pe un vițel. Ușa se închise în urma sa cu același sunet prelung. Prima senzație pe care o avu Bărzăunul în acea încăpere fu cea de imponderabilitate. Se simțea cu totul altfel decît pînă în acel moment. Exact ca atunci cînd visezi că zbori, fără aripi, fără ajutorul nici unui aparat, ci din propria ta voință de a zbura. Crezînd că a devenit într-adevăr mult mai ușor decît fusese înainte și că dacă ar încerca să zboare ar reuși fără nici o greutate, începu să-și miște brațele în sus și în jos, dar se opri pironit de privirea poncișă a bătrînului.

— Ce faci ? întrebă acesta nedumerit. Scarpini aerul ?... Ori vrei cumva să te faci liliac ?

Bărzăunul începu să rîdă mînzește și se lăsă păgubaș să mai zboare, mai ales că-și dădu seama că încercările sale nu duc la nici un rezultat și că senzația inițială se pierdea treptat, treptat. Își puse rucascul și lanterna pe o laiță și trase o ochiadă prin toată încăperea pentru a se convinge că se află, totuși, într-o casă de om și nu într-o vizuină de monștri. Ceea ce văzu însă nu-l convinse din nici un punct de vedere. Încăperea bătrînului era destul de largă, săpată toată în piatră, ca și grotele pe care le vizitase anterior, mai spațioasă însă și luminată de trei ferestre lungi și înguste. Nu puteau fi nici într-un caz însă ferestrele pe care le văzuse el atunci cînd privise de jos Piatra Domniței. Se mai vedea încă o ușă, de bronz sau de aramă, puțin întredeschisă, care da undeva afară. În odaie nu știai pe ce să pui ochii mai întîi : fel de fel de ciuveie, care mai mari, care mai mici, care pline, care goale, piei de animale, două laițe uriașe din lătunoaie de fag, oale de lut, putini, linguri de lemn de diverse mărimi, unele de-a dreptul uriașe (pe urmă a aflat că acelea erau folosite pentru a turna cu ele apă sau alte lichide dintr-un vas în altul), o masă joasă cu trei picioare, iar lîngă ea două cioate în loc de scaune, un ceaun de dimensiuni mai mici plin cu lapte, spînzurat într-o cujbă peste un foc blajin și... cîte și mai cîte. Multe dintre ele nici măcar n-aveau nume pentru Bărzăun. Tot de cum intră în cameră îl mai făcu curios și faptul că în încăpere se simțea un miros puternic de păr ars, deși nu se vedea ar-

zînd nimic ce ar fi putut da naștere la un asemenea miros.

— Stăi și te hodinește oleacă, flăcăule, i se adresă bătrînul arătîndu-i o laiță mai primitoare. Apoi luă ceaunul cu lapte din cujbă și-l puse pe un fel de scăunel întors cu cele trei picioare în sus. Bine că n-a dat în foc iară, mai mormăi el ca pentru sine, că de-o vreme încoace... dar deodată se întoarse spre Bărzăun săgetîndu-l cu ochii, de parcă ar fi vrut să-l ia la trei-păzește: da ce naiba cați tu în pustietatea asta și cine ești ?

— Păi..., începu sufocat Bărzăunul, mirîndu-se că-și mai poate recunoaște glasul, dar se fîstîci cu totul și strîmbă din nas uitîndu-se iar peste tot : mi se pare că arde ceva, moșule. Miroase tare a păr ars. Pesemne că...

— Păr ars ? și bătrînul chicoti scurt, de parcă l-ar fi gîdilat cineva la tălpi. Ia uite ce-l întreb eu și ce-mi răspunde el ! Păi ce, tu nu vezi că-mi pîrleam sprîncenele ? De asta simți tu mirozną de păr ars. Aveam mai de mult o custură cu care mi le tușinam cînd se zborșeau prea tare, dar s-a tocit pînă n-a mai rămas decît o mărginuță. Dar o să-mi împlinesc eu alta de-oi mai avea vreme. Acum trebuie să mi le pîrlesc precum vezi, că altfel nu mai pot de răul lor. Pletele și barba le mai las în voia lor cît oi mai putea și pe urmă le vine și lor sorocul ca la sprîncene. Însă tocmai cînd trecusem să mi-o pîrlesc pe-a doua, ai dat tu buzna peste mine. De unde naiba vii ? Și bătrînul începu să-l cerceteze cu multă atenție apropiindu-se cît mai mult de Bărzăun. Că-mi pari, după cîte văz eu, din altă lume. N-am văzut de cînd îs asemenea straie pe cineva

și nici să scoată lumină dintr-o cutie închisă, pe care s-o stingă apoi fără să sufle-n ea. Nu cumva vreți ducă-se pe pustii ?

Și moșul chicoti iar în felul său. Începu să rîdă și Bărzăunul cînd îl auzi vorbind așa, dar se opri deodată înfiorat. Nu el părea din altă lume, cum i se spusese, ci bătrînul, cu toată casa lui săpată în piatră și umbre, cu toate ciuveiele rămase parcă de la începutul lumii, toate contrastînd cu cunoștințele Bărzăunului despre lumea în care trăia. Nedumerirea sa crescu și mai tare cînd îl văzu pe bătrîn ridicînd din vatra cu jeratic o surcică aprinsă la un capăt, cu care începu să-și pîrlească cea de a doua sprînceană. Se apropie de el și-l întrebă plin de compasiune :

— Dar de ce te chinui așa, moșule ? N-ar fi mai bine să le tai c-o forfecuță ?

— Cu ce să le tai ? căscă ochii mari bătrînul.

— C-o forfecuță.

— C-o for... for... cum zici ?

— Forfecuță, moșule, zise cam răstit Bărzăunul.

— Dar ce-i aceea ?

— Cum, nu știi ce-i aceea forfecuță ? se miră Bărzăunul. Păi e o... o ustensilă mică pe care oamenii o folosesc atît la tăiatul unghiilor cît și la tuns sprîncenele sau...

— N-am auzit de-așa ceva, flăcăule, și nici de ustensilă, cum zici.

Bărzăunul nu mai dădu nici o explicație și deveni și mai năuc. Ori bătrînul își bătea joc de el în mod deliberat, ori se afla în fața unui fenomen total ieșit din comun. Să-și bată joc bătrînul nu prea credea, întrucît nu părea deloc fioros și nici pus pe șotii

copilărești. Dar nici să trăiască cineva azi într-un asemenea mediu primitiv și să nu știe ce-i aceea o forfecuță nu putea concepe. Așa că se reținu de a mai spune ceva și rămase pe gînduri. Moșul zîmbi într-un anumit fel și se așeză lîngă Bărzăun pe laiță.

— Ei, nu-mi spui din ce lume vii, flăcăule ? întrebă el în timp ce-și frecționa cu palma sprînceana pîrlită pentru a înlătura orice urmă de scrum. Că tare nu-mi vine mie a crede că ești om cu adevărat.

— Păi cum din ce lume, moșule ? Eu sînt din satul Poiana.

— De unde ?

— Din Poiana.

— Cum, adică, din Poiana ? E v-o cetate mai depărtată ?

— Ba nu-i vorba de nici o cetate. Ce, azi oamenii mai trăiesc în cetăți ? E un sat ca oricare altul, nu prea depărtat de aici.

— Mare poznă ! se cruci bătrînul. Zici că nu-i cetate și că se cheamă Poiana ? Dar cam pe unde vine ?

— Nu prea departe. Cam la vreo... 6—7 kilometri de-aici.

— La vreo... cît zici ? se cătrăni bătrînul nepricepînd.

— Cu aproximație, la 6—7 kilometri distanță.

— Apro... unde ? cum ? icni mofluz bătrînul.

— Păi ți-am mai spus de două ori, moșule, ce naiba ! strigă mai tare ca de obicei Bărzăunul, enervat de insistențele bătrînului și crezînd că nu prea aude bine. Cam la 6—7 kilometri !

— Nu țipa așa tare la mine, vătuiule, se burzului moșul, că încă n-am surzit cum ți se pare ție! Cum să pricep ce-mi zici dacă n-am mai auzit de asemenea voroave? Acum văd eu bine c-ai picat din altă lume... Numai nu știu cine mi te-aduce: cel de sus?... Nu prea cred, că nu-i arde lui de joacă cu mine. Dracul?... mde, știu eu ce să cred? ...Nici el nu și-a băgat codița pînă azi în treburile mele, că nu-mi fac eu în cîrd cu el. Dar mai știi ce-i trece prin bostan? Mai bine spune-mi tu, repede și curat ca lumina zilei, ce hram porți și cine te-a mînat aici, că pe moș Ispravă nu l-a dus încă nimeni de nas pînă azi! Auzitu-m-ai?

Bărzăunul schiță un fel de rîs, dar numai de rîs nu-i ardea. Apoi se uită țintă în ochii holbați ai bătrînului și i se adresă mai încet, pentru a-l potoli:

— Zici că te cheamă Ispravă?

— Precum ai auzit: Ispravă... Toader Ispravă, ca pe bunicul de pe Iza.

— Să trăiești și să fii sănătos, moș Ispravă!

— Mulțămesc de urătură, flăcăule, și să-ți deie și ție cel de sus numai lucruri bune, că-ncepi să-mi fii drag și nu prea cred eu să fi venit la mine cu gînd rău. He, he! de cînd n-am mai stat eu la voroave cu cineva!

— Și cîți ani ai, moș Ispravă?

— Apăi asta-i grea-ntrebare pentru mine, dragul moșului... Cine mai poate ști cîți ani oi fi avînd?... De-o sută știu bine c-am trecut de mult, tare de mult... Dar cîți or mai fi trecut de-atunci numai dumnezeu știe. Am tot ținut eu un răboj pe-o creangă de frasin, pe care încrustam trecerea fiecărui an, dar vremea a tot trecut, creanga a putre-

zit, iar mie mi-a fost lehamite să mai țin socoata vremii. La ce mi-ar fi folosit ? Să aflu mereu că-s mai bătrîn ca anul trecut sau ca-n alți ani ? Abia după aceea am învățat să strunesc vremea cum știu eu și, chiar dacă ție-ți par bătrîn, eu mă cred tot cum îmi place mie să cred că sînt.

— Formidabil ! exclamă Bărzăunul nevenindu-i să creadă.

— Ce zici ?

— Nu mai știu nici eu ce să zic, moșule... Nu știu nici măcar ce să cred privindu-te și ascultîndu-te... Nu cumva l-ai apucat și pe Domnul Cuza ? strecură Bărzăunul puțină ironie în această întrebare pentru a-l ațîța pe moș să-și amintească mai ușor vîrsta.

— Pe cine ?

— Pe Cuza Vodă.

— Dar unde și cînd a trăit el ?

— Păi cel cu Unirea, cu... Alexandru Ioan Cuza ! N-ai auzit de el ?

— Nu l-am cunoscut și n-am auzit de un asemenea om. Da' era om de prin partea locului, ori vreun venetic ?

— Cuuum ? se înfioră din cap pînă-n picioare Bărzăunul. N-ai auzit de Domnul Cuza pînă azi ?

— Iacă n-am auzit, și gata... Și ce-i cu asta ? Parcă poate un biet om să-i știe pe toți ceilalți ? Uite, de-o pildă, tu pe Iftode îl știi ?

— Care Iftode ? întrebă Bărzăunul mai mult pentru a se afla în vorbă, întrucît nu mai știa bine dacă e treaz sau aiurează.

— Iftode al Marei...

Bărzăunul dădu din cap negativ.

— Iftode, flăcăul lui Petrea, de la Cotul Izei... cel care s-a bătut cu tătarii călărind un bour și a băgat spaima în toți talharii care ne-au jăcuit atunci olaturile...

Întrucît Bărzăunul făcu o strîmbătură aparte, gîndind că moșul vrea să-și rîdă de el, Ispravă chicoti iar bătîndu-și palmele ciolănoase de genunchi și zise : ei, vezi că nici tu nu-i știi pe toți ? Doară nu ești Pîntenegru !

— Dar Pîntenegru cine mai este ?

— Cum, nici pe-aista nu-l știi ? Mare poznă cu tine ! Păi de Pîntenegru știa lumea cale de cinci cetăți. El era vraciul nostru, care zicea că le știe pe toate și de pe lumea asta și de pe cealantă, dar mai mult se fălea, că tot n-avea cum le ști pe toate. L-a prins o dată tătuca Dragoș cu voroave umflate.

Bărzăunul se ridică de pe laiță fără să știe nici el de ce, se răsuci un pic în jurul propriei sale axe, apoi se așeză pe-o cioată sprijinindu-și capul în palme abătut. Nedumerirea de pînă atunci i se transformă în frică și încetă să mai pună întrebări. Pentru a nu mai rămîne în starea aceea soră cu nebunia, se ridică și de pe cioată și se adresă bătrînului cu glas rugător :

— Moș Ispravă... nu te supăra pe mine, dar... aș vrea să plec. E vremea să mă întorc acasă...

— Ei, pleci !... Vorbă și la tine... Stăi oblu și nu te mai frăsui atîta ca o sucală în mînă de muiere. Ai destulă vreme la-ndemînă, iar aici nu vrea nimeni să te pună pe frigare. Acum, dacă tot ai ajuns pînă aici, dezlegînd o taină pe care o credeam fără cusur, stăi să ospătezi cu mine oleacă de lapte dulce

cu turte proaspete, abia scoase din vatră. Că azi n-am prea avut tragere de inimă să gătesc alte bucate. Și nu-i oare păcat să te las să pleci flămînd de la mine ?

— Dar nu-s flămînd... adică...

— Lasă tu vorbele de clacă și șezi locului. Îndata mare pun bucatele pe masă.

Oricît de mult ar fi dorit Bărzăunul să scape de acel coșmar și din acel cotlon al unui timp apus de mult, miresul de lapte fiert și turtele de grîu bine rumenite în spuză și pufoase îl determinară să mai rămînă puțin. La urma urmelor ce putea să-i facă bătrînul ? Nebun de legat nu părea, nici rău, nici pus pe harță. Așa că... fie ce-o fi. Se hotărî să mai rămînă, mai ales că devenise extrem de curios să vadă cum se mai comportă această relicvă dintr-o altă lume.

Moș Ispravă puse pe masa joasă trei străchini de lemn, afumate și înnegrite de timp, lîngă care mai adăugă trei linguri din același material și la fel de afumate și mai aduse încă o cioată de lemn pe lîngă cele două care se aflau deja lîngă masă. Bărzăunul se miră și de faptul că bătrînul pusese cîte trei blide și trei scaune în loc de două, cum s-ar fi cuvenit. O mai fi trăind oare încă cineva în acea pustietate alături de bătrîn ? Își rezervă însă cererea acestei explicații pentru mai tîrziu. Deocamdată se mulțumi să privească cu mare atenție și-n același timp cu poftă mereu crescîndă la linguroiul bătrînului cu care turna destul de tacticos lapte din ceaun în blidele de pe masă. După ce termină și acest ceremonial începură amîndoi să mănînce cu mare poftă. Laptele, puțin afumat, avea un gust

extraordinar de apetisant, iar turtele, nu prea mari și bine rumenite, se topeau în gură, nu alta. Bărzăunului îi plăcea însă laptele fiert mai mult cu mămăliguță. Ideal ar fi fost ca laptele să fie mai rece, iar mămăliguța fierbinte, fierbinte. De aceea, într-o pauză dintre două înghițituri, nu se putu abține să nu-l întrebe pe moș :

— Dar mămăliguță n-ai făcut azi, moș Ispravă ?

— Ce să fac ? se opri un pic din molfăit moșul.

— Mămăligă... E grozavă cu lapte dulce. Ori matale nu-ți place ?

— Dar ce-i aceea mămăligă, ori cum zici tu ?

— Mămăligă... din făină de porumb... sau păpușoi, cum li se mai zice.

— N-am auzit de-asemenea bucate, flăcăule. Eu de cînd mă știu numai turte cu făină de grîu mănînc.

Bărzăunul se scărpină în creștetul capului complet năucit, apoi luă o nouă înghițitură pentru a nu mai lungi vorba. Care o fi oare adevărul ? se întrebă el. O fi atît de bătrîn moș Ispravă încît să nu știe ce-i aceea mămăligă ? O asemenea problemă însă trebuie exclusă cu desăvîrșire de la bun început. Doar un om nu poate trăi atîtea sute de ani. Singura explicație plauzibilă era că moșul o fi avînd alți termeni pentru denumirea mămăligii și porumbului. Așa că se hotărî să nu-i mai pună nici o altă întrebare deocamdată. După ce termină porția din blid, moșul îi făcu semn să-și mai toarne singur din ceaun. Iar Bărzăunul nu se lăsă invitat a doua oară, mai cu seamă că nu-și potolise încă foamea. În timp ce mînuia cu destulă greutate linguroiul cu coadă îndoită și destul de uzat pe la margini,

moșul îi zări ceasul de la mînă, era un ceas electronic abia cumpărat de la un student arab, și numaidecît încreți din sprîncene.

— Da ce-ai pățit la mînă, flăcăule, de te-ai legat așa ?

Bărzăunul se uită la mînă și-și dădu seama că moșul se referă la ceas.

— N-am pățit nimic, moș Ispravă și nu m-am legat că m-ar durea mîna. La ce te uiți mata se cheamă ceas.

— Ceas ?

— Da, ceas.

— I-auzi ce voroavă ! Și la ce-ți folosește ție asemenea scamatorie ?

— Păi... se bîlbîi Bărzăunul neștiind cum să-l facă pe moș să înțeleagă mai ușor, îl port și eu, așa... ca toți oamenii...

— Cum, adică, toți oamenii ?

— Chiar dacă nu toți, majoritatea.

— Cîți ?

— Vreau să spun cei mai mulți.

— Și de ce poartă așa ceva ?

— Ca să știe cît de repede trece vremea.

— Și ce nevoie ai să știi dacă vremea trece sau stă pe loc ?

— Ei, vorbă și la mata !... Cum să n-ai nevoie să știi ? Să zicem că ai de plecat undeva, că ai o întîlnire la o anumită oră, că vine cineva cu trenul sau cu avionul și trebuie să-l aștepți...

— Cu ce să vină ?

— Cu trenul, cu avionul sau cu alte mijloace...

— Ptiu, că nu mai pricep nimic din ce zici !

— Ori vrei să știi pur și simplu cît e ceasul. Te uiți la el și afli. Uite, acum, de pildă, e 12 fără un sfert, sau 11 și 45 de minute.

— Mare năzdăvănie ! se miră moșul clătinînd din cap. Cum, adică, 12 fără un sfert sau... cum ziceai ?

— Vreau să spun că-i aproape de jumătatea zilei. E ora prînzului mai bine zis. Ce, mata nu știi nici de prînz ?

— Ba de prînz știu, cum să nu știu ! După soare și după cîrîitul mațelor. Ce nevoie am eu să mă uit la o drăcovenie ca aceea de la mîna ta ? Eu n-am mai văzut o asemenea născocire de cînd îs pe lume.

Începură să rîdă amîndoi cu multă voie bună, apoi terminară de mîncat aproape tot laptele din ceaun fără să mai vorbească altceva decît că data viitoare, cînd va mai trece Bărzăunul pe la moș, va fi primit cu bucate mult mai alese.

— Da-i bun și laptele, moș Ispravă. Mulțumesc tare mult, că grozav de bine am mai mîncat.

— Acum, hai să ieșim oleacă la soare, propuse bătrînul după ce puse blidele într-un ciubăraș cu apă, la fel de afumat ca toate celelalte.

Bărzăunul nu-și putuse închipui că dincolo de pereții de piatră ai încăperii în care șezuse la masă se află o poiană atît de frumoasă și de mare, de care n-avea cunoștință și nimeni nu-i mai spusese vreodată că ar exista.

— Extraordinar ! se entuziasmă Bărzăunul nevenindu-i să creadă că tot ce vede e realitate și nu vis

— Ce zici ?

— Vreau să zic, moșule, că-i grozav de frumos aici la mata. Cum de n-am știut eu pînă acum de poiana asta ?!

Deodată însă, după ce se uită mai cu atenție de jur împrejur, minunîndu-se cu glas tare de tot ce vedea, se trase speriat cît mai aproape de bătrîn holbîndu-se către o anumită direcție.

— Ce-i cu tine, flăcăule ? Ce te-a speriat așa ?

— Moșule, începu înfiorat Bărzăunul arătînd cu mîna spre o anumită namilă uriașă și păroasă, cu coarnele scurte și groase, care scormonea pămîntul cu o copită și boncăluia de mama focului, ce-i arătarea aceea de colo ?... Parcă acum ar fi desprinsă din vechea stemă a Moldovei... Dacă se repede spre noi ?

— Hă, hă, hă, rîse cu mult chef bătrînul. Da de ce să se repeadă, voinicule ? Ce are ea cu noi ? Și bătrînul rîse din nou, scoțînd un fel de sunete de parcă ar fi bătut vîntul printre ramuri. E blîndă ca un miel. Doar vine în fiecare zi în bordei la mine s-o mulg și-mi cere tainul ei : Tărîțe cu bucăți de sfeclă sau de bostan. Păi ce, tu n-ai mai văzut bouri pînă acum ?

— Ce să văd ? căscă Bărzăunul gura amețit de un asemenea anacronism.

— Bouri, flăcăule. Ori n-auzi prea bine ?... Mai am și cîteva oi, cîteva vaci, tauri, oi, capre... ce-am putut și eu griji mai ușor și mai în folosul meu. Altfel, de unde aș mai mînca lapte și brînză ?

— Nemaipomenit ! se minună Bărzăunul și aproape că rămase paralizat locului. Bouri, moș Isprravă ?... În vremea noastră ?... Eu cred că ori visez, ori mă tragi mata pe sfoară.

— Ba, mai degrabă îmi vine mie să cred c-ai picat din lună, mînzule, ori te-ai săltat din vatra tartorilor celor neadormiți ca să mă pui pe mine pe jaratic. Ce fel de om ești tu, de te spăimînți așa și nu mai știi pe ce lume te afli ? Și bătrînul rîse iar, antrenîndu-l și pe Bărzăun. Te miri de toate cele și nu vrei cu nici un chip să-mi povestești cu adevărat cine ești și de unde vii. Ori nu cumva îi fi fiind duhul vremii ce va să vină ? Că numai unul ca acela s-ar mai putea mira așa ca tine.

— Nu-s nici un duh, moșule, că doar mă vezi în carne și oase...

— Atunci, te pomenești că ești sluga vremii, că numai acelea drămăluiesc zilele, nopțile și anii săpîndu-și singuri groapa cu trecerea fiecărei părticele de zi sau noapte.

Moșul continuă să-i mai spună și alte lucruri asemănătoare, dar Bărzăunul nu mai era atent la ce spune, deși vorbirea lui era un fel de probozire blîndă, părintească. Începu să cutreiere cu ochii poiana în lung și-n lat minunîndu-se de tot ce vedea. Poiana nu părea a fi mai mare decît ar măsura patru stadioane sportive puse unul lîngă altul, îngrădită cu o pădure uriașă de brazi și fagi, cu trunchiurile parcă împietrite, precum și de un zid imens de creste ascuțite, pe care nimeni nu le-ar fi putut trece. Un refugiu mai ideal de lume nici că ar mai fi putut exista. Atît poiana, cît și pădurea și munții și tot ce descoperea Bărzăunul în cercetarea sa trezea impresia unei lumi de basm. Mai lipseau zînele și palatele de aur și cleștar, ca totul să poată fi considerat țara liniștii și frumuseții neprihănite. Bărzăunul se ciupea din cînd în cînd ba de pomeții obrajilor, ba de pulpele picioarelor pentru a se convinge că

nu visează, dar nu se alegea decît cu durerea ciupiturii. Peste tot se auzeau cîntece de păsări și era atît de frumos totul și de plin de liniște nefirească ! Undeva, la mare înălțime, se vedeau planînd leneș un fel de vulturi mari și negri, de care mai văzuse el deasupra Pietrei Domniței și cu ocazia celorlalte expediții și față de care manifesta o teamă inexplicabilă.

— Moș Ispravă, întrebă el cu glas încet, ca și cum s-ar fi temut să nu-l audă acele făpturi stranii, pe care i le arătă cu mîna, ce fel de păsări sînt acelea ? Că de cîte ori le văd simt un tremur aparte în tot trupul.

Moșul privi cîteva clipe fîșiile acelea de catifea neagră care pătau albastrul cerului, clătină din cap și începu să bombănească nemulțumit :

— Acelea nu-s păsări, dragul moșului... Fă-te mai bine că nu le vezi și că nu le iei în samă.

— Cum nu-s păsări, moșule ? Văd doar destul de bine că zboară, că au aripi, pene... Or fi poate vulturi, ori corbi mai mari ?

— Nu te mai osteni cu voroave în van, flăcăule, că nu-s păsări cum crezi tu. Și fața bătrînului se cătrăni, iar vocea îi deveni tăioasă, de parcă s-ar fi certat cu cineva. Acelea-s sufletele tălharilor pustiului care veneau mereu să ne prade și să ne sîngereze neamul și de la care mi s-au tras și mie multe năcazuri și năpaste... Ehei, ce știi tu !

— Cum așa, moșule ?

— Iacă bine, precum îți glăsuiesc... Cînd năvăleau peste noi jăcuitorii din pustiurile cele înfricoșate ale răsăritului, care cum pica pălit de ghioagă, de suliță, de săgeată sau de buzdugane căpăta îndată aripi de liliac și se ridica în văzduh prefăcîn-

du-se în ce vezi tu acum... Numai că eu nu le pot zice păsări ca la celelalte. Nu te uiți la ele cum ne dau tîrcoale?... Parc-ar pîndi o altă întoarcere. Vezi tu putregaiul acela noduros răzimat de peretele de lîngă ușă? Și moșul îi arătă un fel de măciulie groasă, măcinată de vreme și stingheră lîngă celelalte lemne. Cu ea am zdrobit eu țestele a sute de năvălitori multă vreme după ce-am coborît aici cu tatuca Dragoș...

— Cuuu... Cu cine? întrebă Bărzăunul, nevenindu-i să creadă în spusele moșului.

Numai că moș Ispravă nu mai putu fi atent la întrebarea sa, întrucît se repezi să alunge o capră care reușise să se strecoare printre gard într-un loc unde avea cultivate varză și sfeclă. Adică cum tătuca Dragoș? gîndi el uitîndu-se lung spre bătrîn. Doar n-o fi vorba de Dragoș Vodă din legendă!... Dar dacă cumva se referă tocmai la acela? Atunci una din două: ori moșul e nebun de-a binelea, ori eu aiurez... ori mi-o fi pus ceva în lapte ca să mă facă să cred toate balivernele lui. Oare să reușească să mă prostească chiar în asemenea hal? Ar fi cumplit!

Se mai uită o dată repezit și cu destulă îndoială în suflet la păsările acelea stranii, simțind un fior rece în tot corpul, apoi închise ochii pentru cîteva clipe și încearcă să și-o readucă în minte pe Ilinca. Oare cum ar reacționa ea în fața unei astfel de vedenii? Bătrînul parcă-i ghici starea de neliniște pe care o trăia în acele momente și se apropie de el prinzîndu-l părintește de după umeri și-l conduse ușor spre grotă.

— Te văz cam amărît, flăcăule... Ce ți-a venit așa, deodată? Lasă, nu-ți mai face și tu gînduri

cernite, că destul mi le fac eu. N-au putere arătările acelea de sus să ne facă vreun rău... Așteaptă însă vremea lor, de noi năvale și prădăciuni. Acum șezi și te hodinește oleacă, de ți-i voia, îl îndeamnă el de cum intrară în grotă. Văz eu bine că nu ești din lumea asta și n-ai cum să te simți acătării în ea. Măcar de mi-ai spune o dată de unde vii cu adevărat și ce hram porți, mi-ar fi mai ușor să te ajut. Dar așa... ce pot face eu ?

În răcoarea grotei Bărzăunul își recăpătă forțele de dinainte și încercă să-și alunge gîndurile întunecate. Dar nu reuși pe deplin să împace multe întrebări care-l chinuiau și pe care încă n-avea curajul să le pună bătrînului. Vru să se întindă pentru cîteva minute pe o laiță, pentru a se putea gîndi mai profund la această întîmplare inexplicabilă, dar se răzgîndi și-l întrebă foarte deschis pe bătrîn :

— Moș Ispravă, mă crezi cumva nebun ? Ori ai de gînd să rîzi de mine ca de un nătăfleț ?

— Dar de ce-mi vorovești așa, voinicule ? făcu ochi mari moșul. Am eu feleșag de om rău au cu gînduri ascunse ?... Cum să te cred nebun cînd văd că ești în toate mințile ? Și cum aș putea eu să rîd de tine în vreun fel, cînd te cred nu numai isteț, dar și plin de înțelepciune ? Alungă-ți asemenea basne din minte !

— Atunci nu știu ce să mai cred, zise el cu tristețe. Parcă am nimerit pe un tărîm străin mie, ori mai degrabă într-o vreme de mult apusă. Am certitudinea că...

— Ce ai ?

— Voiam să spun că am convingerea că...

— Tot nu pricep ce vrei să zici că ai, dar nu te mai osteni să-mi împărtășești voroave de care eu

n am mai auzit. Ia mai bine și trage un gît de must de pădurețe și scoruşe. Poate te mai întremezi, că pari cam ofilit. Și nu te mai uita atîta la scamatoria ceea de la mînă, că tare-mi vine mie să cred că numai ea te mînă mereu cu gîndul înainte și nu mai vrei să știi de nimic de acum sau de altădată.

Bărzăunul bău cu destulă lăcomie din mustul oferit de bătrîn și spuse că n-a mai avut niciodată plăcerea să bea o asemenea bunătate. Zîmbi satisfăcut spre moș și, fără să vrea, se uită din nou la ceas. Era aproape de ora 16. Timpul trecuse destul de repede. Pentru a scăpa de gîndurile ciudate care-l incolțeau din toate părțile, se hotărî să plece spre sat. Putea ajunge, cu cîteva popasuri la locurile lui îndrăgite, în cele mai bune condiții pînă la asfințitul soarelui. Și mai era încă ceva care-l îndemna să plece mai repede : dorința de a rămîne numai cu sine, de a încerca o dezlegare cît de cît plauzibilă a tuturor enigmelor pe care le întîlnise în lumea bătrînului. Deși avea destule întrebări pe care să și le pună în legătură cu bătrînul, acesta îi devenise mai mult decît simpatic. Parcă începuse să facă parte din propria sa ființă. Așa scofîlcit, primitiv și aproape monstru cum îi apăruse la început, reușise să aibă o influență destul de puternică asupra sa O fi oare vreun iluzionist, vreun vraci străvechi uitat de vreme și răsărit acum în calea sa pentru a-i schimba rostul vieții ? Astfel de întrebări și încă multe altele răsăreau mereu în mintea Bărzăunului. Era convins că se întîmplă ceva cu totul și cu totul extraordinar cu el. Se ridică încet de pe laiță și, uitîndu-se cu o curiozitate dureroasă către bătrînul ce abia terminase de spălat blidele și acum le punea la uscat pe o poliță, îi zise cu reținere :

— Acum plec, moș Ispravă... Ziua de azi îmi va rămîne în minte pentru toată viața ca o întîmplare de excepție... Am convingerea...

— Ce zici că ai iară ?... Adică lasă, nu-mi mai spune, că tot degeaba-ți bați gura.

— Vreau să-ți spun totuși că nu știu ce se întîmplă cu mine... Nu prea mă simt bine și vreau să mă duc acasă. N-aș vrea să mă apuce noaptea prin hîrtoapele astea și mai cu seamă prin mlaștina din pădure.

— Dar te țin eu ? Păcatele mele ! Du-te unde ți-i voia, flăcăule, și fă cum crezi că-i mai bine, că eu nu țin sama pașilor nimănui. Dar de-o fi să mai treci pe-aici vreodată, nu-l uita pe moș Ispravă. Că nici el nu te-o da uitării pîn'o închide ochii.

— Cum să te uit, moșule ? răspunse cu multă convingere și simpatie Bărzăunul. Ceea ce-am trăit eu azi cu domnia ta nu poate fi uitat niciodată. Iar cînd m-oi dumiri mai bine asupra mai multor lucruri și-mi voi da seama că n-am visat, voi trece iar să mai stăm de vorbă. Bătrînul chicoti iar în felul său, cu ochii umezi de dragoste pentru musafirul său pe care-l strînse cu căldură la piept.

— Puiul moșului ! zise el cu blîndețe.

— Dar tare te-aș ruga ceva, moșule, înainte de-a pleca.

— Spune care ți-i vrerea, voinicule, fără să umbli pe ocolite.

— Poți să-mi răspunzi drept la o-ntrebare care mă chinuie de mai multă vreme ?

— Păi te mai îndoiești de mine, flăcăule ? Mare poznă ! Cum aș putea să nu-ți spun drept ? Întreabă-mă ce ți-i voia și ți-oi răspunde cum se cuvine,

că nu mă pune nimeni la cazne pentru voroave.

Bărzăunul își adună toate forțele în ochi și glas, pentru a putea fi mai convingător și totodată pentru a înțelege cum trebuie răspunsul moșului, întrucît de el depindea liniștea lui viitoare.

— Moșule,... în discuția pe care am avut-o amîndoi de cînd am venit aici, ai pomenit de vreo două ori numele „Dragoș". Despre cine-i vorba ?

— Despre tătuca Dragoș.

— Era cumva tatăl matale ?

— Nu. Pe tata-l chema Ion.

— Atunci cine era acel Dragoș ?

— Cum, nu știi cine-a fost tătuca Dragoș ?

— Păi...

— Cu tătuca Dragoș am venit și eu, care eram încă pe-atunci, cu mai mulți fîrtați de-ai noștri, din țara de sus a Maramurășului, după ce ne-am luat la hartă cu veneticii veniți acolo din alte părți ale pămîntului. Dar cîți ani au trecut de-atunci nu mai știu. Ți-am spus mai devreme că eu nu țin răbojul vremii. Acum ai priceput ?

Bărzăunul simți o nevoie insistentă de a-și da un pumn zdravăn peste cap, pentru a fi sigur încă o dată că nu visează, dar se stăpîni cu greu. Încercă să rîdă, ca să-și ascundă năuceala ajunsă acum la paroxism, însă mai mult rînji decît rîse. Nu se mai strădui să tragă nici o concluzie și nici nu mai puse vreo întrebare. Își luă mai mult mecanic rucsacul și lanterna, îi spuse bătrînului cîteva cuvinte de rămas bun și ieși din încăpere cu capul în pămînt și plin de zbucium.

— Mergi cu bine, flăcăule, și nu-l uita pe moș Ispravă ! îi strigă din urmă bătrînul și închise ușa, stîrnind aceleași ecouri prelungi și stranii.

Surprize la fiecare pas. Din ce lume s-a întors Bărzăunul ? Întîlnirea unei expediții curioase. Uneori e necesară și minciuna. Ce taine ascunzi, Moș Ispravă ?

Luminările groase pe care le pusese în colțurile ultimei încăperi și pe care le uitase aprinse atunci cînd a intrat în locuința bătrînului arseseră pînă nu mai rămăsese nimic din ele, deci mult prea repede după părerea Bărzăunului, dar acest fapt nu-l mai intrigă acum. Pe lîngă tot ce văzuse și auzise, arderea lumînărilor părea un fleac. Urcă scările din grotă cu repeziciune pînă la ieșirea în vîrful crestei și, cînd se văzu în aerul curat și fu sigur că se află iar în lumea lui, pe care o știa atît de bine și-i era așa de dragă, răsuflă ușurat, ca și cum ar fi scăpat dintr-un mare pericol. Pentru a nu se mai gîndi la nimic pînă la coborîrea din vîrful stîncii, începu să fluiere o melodie. Dar parcă putea face altceva fără să se gîndească în același timp la moș Ispravă ? Ți-ai găsit. Lăsă deci melodia în părăsire și începu să coboare peretele abrupt, uitîndu-se mereu în sus, dacă nu-l urmărește cineva. Lista nedumeririlor sale însă nu era nici pe departe încheiată. Față de căldura aproape sufocantă pe care o simțise atît în încăperea bătrînului, dar mai cu seamă în poiana unde văzuse bourii și celelalte vietăți, acum vremea îi părea mult mai răcoroasă și chiar bătea un vînt destul de ascuțit. Și de unde răsăriseră oare atîția

nori pe cer într-un răstimp atît de scurt ? Depărtările erau acoperite prin unele locuri de o ceață groasă. Noroc că nu ploua. Dar... în timp ce cobora băgă de seamă că peretele de stîncă părea mult mai alunecos ca atunci cînd urcase. Și, ceea ce-i păru și mai curios, era faptul că pe fiecare tăpșan pe care se mai oprea puțin pentru a-și aduna forțele și a-și alege locurile cele mai propice pentru coborît, descoperea ochiuri de apă. Cine le pusese oare acolo, că doar nu erau cînd urcase. Și tot pămîntul sau pietrele, de jur împrejur, inclusiv plantele și arbuștii pe lîngă care trecea, erau uzi, de parcă cineva ar fi turnat intenționat apă peste ei. Și doar era atît de uscat totul înainte, iar prin sat și prin împrejurimi nu mai plouase de cel puțin două săptămîni. Să fi făcut cineva o glumă pentru a-i îngreuna lui coborîrea ? Dar cine să fi urcat o asemenea cantitate de apă pînă în vîrful stîncii și apoi să-i dea drumul exact prin locul pe unde trebuia să coboare el ? Excluse deci cu desăvîrșire o astfel de posibilitate. Înseamnă că plouase. Dar cînd ? Doar toată ziua fusese senin și nici măcar un nor nu se zărise pe cer. De ce să se mai mire însă ? Continuă să coboare cît putea mai repede, tot mai intrigat. Înainte de a ajunge lîngă lacul de la poalele Pietrei Domniței i se păru că aude strigăte nu prea depărtate de el. Ba chiar avu impresia că aude și numele său strigat cînd „Bărzăuneeee !“ cînd „Ticuleee !“. Cine însă ar fi putut ajunge prin acele pustietăți și cu ce scop, cînd ani de zile trec fără ca nimeni să se hazardeze să vină pe-acolo ? Convins mai mult ca pînă atunci că aiurează de-a binelea și că tot ce trăiește nu-i decît rezultatul unui dezechilibru nervos, îi veni să plîngă de necaz.

— Măi, oribilă treabă! pufni el tot mai mirat cînd ajunse lîngă lac. De ce s-or fi tulburat oare apele lacului și or fi crescut atît de mari, că doar azi dimineață erau limpezi și liniștite, iar între timp n-a căzut nici o picătură de ploaie? Să fi plouat doar pe vîrful munților? Dar eu n-am fost acolo?

Neputincios să mai înțeleagă absolut nimic, începu să meargă tot mai repede spre sat alungînd cu încăpățînare orice gînd. Cum va ajunge în sat se va duce neapărat la doctor să-l consulte. Avea însă permanent impresia că aude glasuri de oameni.

— Sigur că da, e aiureală curată, își zise el iuțind pasul.

Desișul pădurii, peste tot îmbibat cu apă, uneori mocirla părîndu-i de-a dreptul foarte periculoasă și nemaicunoscînd exact locul pe unde venise, îi îngreunau foarte mult înaintarea. Și cu cît înainta mai mult, cu atîta glasurile omenești îi păreau mai apropiate.

Ajunse la marginea pădurii o dată cu asfințitul soarelui. Zări nu prea departe satul și, mergînd într-acolo, un grup de oameni. Deci glasurile pe care le auzise erau ale lor. Înseamnă că nu se-nșelase. Mai prinse curaj și se apropie tot mai mult de grup. Printre oameni identifică la un moment dat pe Virgil Năsturel, prietenul său, apoi... pe ambii săi părinți și în scurtă vreme îi recunoscu aproape pe toți. Dar ce-or fi căutat în pădure nu putea pricepe. Nu mult după aceea fu zărit de Virgil.

— Oameni buni, uitați-l pe Bărzăun!!! răcni acesta cu voce răgușită, de parcă l-ar fi zărit pe ducă-se pe pustii în carne și oase.

Tot grupul se întoarse deodată, ca tras de o sfoară nevăzută, apoi rămase cîteva clipe încremenit. Ni-

mănui nu-i venea să creadă că-l vede pe Bărzăun și mai ales viu. Cel puțin impresia aceasta o lăsa întregul grup. Îndată după aceea toți oamenii se repeziră spre el ca și cum ar fi avut de gînd să-l linșeze. Maică-sa fu prima care ajunse la el cu brațele întinse.

— Dragul mamei, unde-ai fost ? întrebă ea hohotind de plîns. Oare tu ești cu adevărat, ori nu văd eu bine ?

Și începu să-l strîngă în brațe și să-l mîngîie, de parcă nu l-ar mai fi văzut de cîțiva ani. Bărzăunul se uita la toți ca la niște vedenii și nu știa ce să înțeleagă. Ce semnificație avea toată această comportare a oamenilor și îndeosebi a mamei sale ? Doar nu murise și nu înviase iar și nici nu fusese plecat în lună pentru a putea stîrni o asemenea uimire. De părinți abia se despărțise în dimineața aceleiași zile. Și le spusese clar că merge pînă la Piatra Domniței și că se întoarce cel tîrziu după căderea serii. Așa cum și făcuse de altfel. Atunci, ce rost are toată această paradă de lacrimi și de întrebări ?

— Dar ce s-a întîmplat, mamă ?... Ce s-a întîmplat, oameni buni, de sînteți așa de alarmați ? Mamă, de ce plîngi ?

Se uită iar curios la întregul grup. Unele femei îl priveau cu lacrimi în ochi, iar bărbații, cu destulă milă amestecată și cu un fel de reproș mut. Dar de ce ?

— Unde naiba ai fost, Ticule, atîtea zile ? îl întrebă taică-su prinzîndu-l de după umeri și strîngîndu-l cu destulă tărie, pentru a se convinge cu adevărat că-i Bărzăunul și nu umbra lui. De trei zile te caută tot satul peste tot. Am crezut că te-ai îne-

cat în mlaștină, ori că te-a dat gata vreo sălbăticiune, că nu mai ai astîmpăr. Unde-ai umblat ?

— Cum, adică, mă căutați de... de trei zile, tată ?... Pe mine ? întrebă Bărzăunul stupefiat. Orice ar fi putut crede, dar că poate fi învinuit de așa ceva, nu ! Doar abia azi dimineață am...

Dar nu mai fu în stare să termine ce-avea de spus. Gîndurile începură să se învălmășească și mai avan, în timp ce o sudoare rece îi acoperi întregul trup.

— Ai pățit ceva rău, Ticuțule ? se apropie iar maică-sa de el punîndu-i o mînă pe obraz. Că nu-mi vine să cred că te mai văd viu și nevătămat. Multă minte-ți mai trebuie, dragul mamei ! Doamne, doamne, că mare păcat am mai avut de tras ! De-ai ști tu cît am plîns și cît m-am căinat pe la toți oamenii să meargă să te căutăm ! Eu mă și pregătisem, dacă mă crezi, pentru pomene.

Bărzăunul privi compătimitor spre mama sa și-n același timp făcu ochii mari, mari, vrînd în același timp să-i spună și să nu-i spună tot ce avea pe suflet. Apoi privi îndurerat spre fiecare în parte, dar avu impresia că nu vede pe nimeni. Pentru a ieși din acea situație mai mult decît penibilă, își strîmbă gura într-un fel de zîmbet forțat, ca să dea impresia că totul e bine și la locul său, apoi se hotărî să mintă. Era singura soluției mai înțeleaptă. Ce putea face altceva ? Să le spună adevărul pe care-l credea el ? Dar cine ar fi putut crede un astfel de adevăr ? Ori el nu era un mincinos și nici nu voia să fie considerat ca atare. Așa că, ce mai încolo-încoace, se hotărî să-i mintă pe toți.

— Păi am fost în pădure, ce naiba, nu v-am spus ? La Piatra Domniței și prin împrejurimi... Mi-s

foarte dragi locurile acelea și m-am dus să le revăd. Și-acum, cu toată rușinea, trebuie să vă mai spun că, întorcîndu-mă spre casă, m-am rătăcit prin locurile acelea mlăștinoase și... asta-i. M-am întors îndărăt, m-am rătăcit iar, ca pînă la urmă să se termine totul cu bine. Ce mai pot face acum ?

— Dar ce-ai mîncat tu atîta vreme ? întrebă iar maică-sa. Că de duminică și pînă azi...

— Păi n-am cu ce mînca în pădure, mamă ? De mine ți-i teamă c-o să mor de foame ? Măăi, ce oameni ! Nu mi-i frică mie în pădure în plină vară. Iarna,... da, dar vara ? Am prins pește cît mi-a trebuit, am cules hribi, vinețele, fragi,... dar mai ales pește, că de păstrăvi îmi era mie dor. Am făcut foc... și-am trăit împărătește. N-am răbdat nici o clipă de foame, pe cuvîntul meu ! Și, ca să vă convingeți că nu vă mint, am și acum în rucsac toată mîncarea pe care mi-o luasem de-acasă. Ce să fac cu ea pe lîngă atîtea bunătăți din pădure ? Și n-am stat degeaba, că am avut și cu problemele mele acolo unde-am fost ! Asta-i !

Dacă era adevărat ce spuneau oamenii că trecuseră mai multe zile de cînd plecase de-acasă, tot asa era de adevărat și faptul că nu-i era nici un pic de foame. Doar mîncase atît de bine la bătrîn. Și acum simțea gustul laptelui fiert și al turtelor pufoase.

— Dar pe furtuna aia cumplită unde-ai stat ? deschise și Virgil vorba, uitîndu-se la el nedumerit și puțin invidios în același timp că nu era el eroul unei asemenea întîmplări de care să se minuneze tot satul.

— Despre ce furtună vorbești ? se trezi întrebînd fără să vrea Bărzăunul,

Abia atunci făcu legătura între întrebarea lui Virgil și toată nedumerirea sa privitoare la lacul învolburat, la ochiurile de apă de pe tăpșane și la toate semnele de ploaie pe care le întîlnise de cînd plecase de la bătrîn. N-avu timp să-i explice amicului său, căci acesta și porni să turuie, uitîndu-se la el chiorîș :

— Hai, n-o fă pe aiuritul cu mine, că nu-ți merge ! Îi fi știind tu să-i duci pe ceilalți cu cobza, dar pe mine, nu, soro ! Nu-ți merge ! N-o să-mi spui tu mie că pe unde-ai umblat în aceste zile n-a plouat cu găleata pînă azi la prînz. Mai ales c-a fost o ploaie generală, prin multe locuri cu grindină și chiar cu inundații. Sau măria ta ai stat în turnul de fildeș și n-ai dat importanță acestui fenomen ?... Bărzăunul tăcu încruntîndu-se, iar Virgil continuă și mai pornit:

—Ai avut probleme grave de rezolvat, măria ta ?... Apoi își încetini glasul : Spune mai bine despre ce-i vorba și nu suflu un cuvînt nimănui. Pe cuvînt ! Tu știi doar că eu... ce naiba ! Mai e nevoie să te rog ?... Hai, mișcă odată !

Rugămintea lui Virgil nu mai fusese auzită de nimeni din grup, întrucît toți se liniștiseră acum și-și găsiră alte subiecte de discuție. Chiar și părintii Bărzăunului îl lăsară pe acesta în grija lui Virgil, iar acum făceau corp comun în discuție cu ceilalți săteni. Bărzăunul se gîndi cîteva clipe dacă să-i spună sau nu lui Virgil adevărul și în felul acesta să-și ia o piatră de pe inimă. Dar l-ar fi crezut Virgil oare ? Nu l-ar fi luat și el drept un sforar și i-ar fi întors imediat spatele ? Și nu numai atît. Dacă se duce înaintea sa să-i spună Ilincăi fel de fel de go-

goriţe ? Aşa că se hotărî să-i răspundă şi lui, deocamdată, în doi peri.

— M-am ascuns în grotele de la Piatra Domniţei... Tu ştii cît loc e acolo şi nu te bate nimeni la cap. Un loc mai ideal pentru ce doream eu de multă vreme nici că puteam găsi.

— Te pomeneşti că vrei să devii ascet.

— Nu prea eşti departe cu presupusul.

— Ei, continuă !

— Şi am stat acolo majoritatea timpului. Cum era să cobor peretele de stîncă pe furtună ?

— Vezi că umbli cu marafeturi ? îi strigă Virgil plin de reproş. Credeai că nu te prind cu ocaua mică, hai ? N-ai să-mi spui acum că ai prins peşte din grote, că pe masa hexagonală, octogonală sau mai ştiu eu cum, din ultima încăpere, creşteau bureţi cu nemiluita, ori că ai descoperit o altă comoară formată din cîrnaţi, plăcinte, sarmale şi alte alea ! Cum vrei tu să te cred dacă-mi spui prăpăstii ?! Mare pişicher eşti !

— Nu te mint deloc ! Vreau să spun că...

— Nu, nu-mi mai spune nimic, îl întrerupse Virgil făcîndu-se că înţelege totul. Din toată atitudinea ta deduc ce e şi firesc : că în grote s-a deschis un restaurant cu bar de noapte şi de zi, cu discotecă şi alte antrenuri special pentru tine. Asta-i !... Şi tu vrei să-l ţii secret faţă de amici. Bravos, naţiune !

Bărzăunul îşi dădu seama că n-o poate scoate la capăt aşa de uşor cu Virgil, aşa că se strădui să fie cît mai diplomat şi-n acelaşi timp cît mai credibil cu putinţă .

— Măi frăţioare, dacă tu eşti convins că porţi pe umeri cap de om, cu creieri în el, şi nu un cantalup răsuflat, poţi înţelege fără prea multe explicaţii. Nu-

mai în cazul în care vrei să înțelegi ca un om. În caz contrar, n-am ce-ți face. Și-acum fii atent: peștele l-am prins duminică dimineață din lacul de la poalele Pietrei Domniței, de unde am mai prins și altădată. Și știi că mă pricep la așa ceva. Circa 30 de păstrăvi mari și grași am prins. E clar ?

— Mda... să zicem că pîn-aici e clar.

– Iar pînă la lac, întrucît am mers mereu prin pădure și cunosc toate locurile ca-n palmă, am cules bureți cîți am crezut eu că-mi pot ajunge pentru o săptămînă, nu pentru trei zile cît am stat acolo.

— Deci ai avut intenția de la început să rămîi mai mult timp acolo! Bravo! Și maică-ta a stîrnit tot satul să meargă să te caute, că i s-a rătăcit „odorul"! Fire-ai să fii de cretin ! Nu puteai spune de la început că ai de gînd să rămîi mai multe zile acolo?

— N-am avut de gînd să rămîn, pe cuvînt ! Eu am plecat pentru o zi de-acasă!

— Atunci, de ce-ai cules bureți și-ai prins păstrăvi pentru o săptămînă?

— Aveam de gînd să-i duc acasă, tănăule, să mi-i pregătească mama cum știe ea. Dar dac-a venit furtuna ce era să fac ? Nu trebuia să mănînc ? Iar de dormit am dormit chiar în prima încăpere din grotă unde mi-am făcut un culcuș de cetină și un foc zdravăn, ca să nu-mi fie frig și să am unde prăji păstrăvii și buretii. Acum, sire, mai doriți cumva alte explicații ?

—Stai, că n-am terminat, creier ghebos ce ești! Să zicem că pînă aici e oarecum clar tot ce mi-ai spus, deși în tine nu se poate avea încredere niciodată Mai rămîne însă un fapt esențial în suspensie.

— Care?

— Ai puțintică răbdare, monșer... E lucrul cel mai important și trebuie să te iau pe departe, ca să mă înțelegi exact și mai ales să fii sincer cu mine pînă la capăt.

— Zi-i odată!

— Ai mai descoperit ceva nou? La-ntebarea asta să-mi răspunzi clar. Tu știi că eu nu-s hahaleră ca tine si ce-mi spui rămîne-n mine ca-ntr-un mormînt.

— Aaa, deci aici voiai tu să ajungi după atîtea ocolișuri și diplomații de tarla ? Te roade cumva la inimă dacă am mai dat peste vreo comoară, ca tu numai să vii s-o ridici ? Dar știi că ești colosal, amigo?

— Termină cu prostiile și spune exact ce trebuie!

Bărzăunul era cît pe ce, de data asta, să-i spună lui Virgil, chiar dacă nu totul, măcar o parte din marea lui taină, dar se opri la timp.

— Acum nu-ți pot spune nimic precis, Virgil, zise el cu multă seriozitate, notă pe care o surprinse și amicul său. Mai ai răbdare pînă-mi adun gîndurile și mă dumiresc exact asupra mai multor chestii și om sta de vorbă după aceea.

— Dar...

— Nici un dar acum! Ți-am spus: ai răbdare! Și primul care va afla, vei fi tu.

— Vezi că Nicanor și ceilalți pe care-i știi cum umblă după pleasca, au dat sfoară-n țară că vrei să faci iar să explodeze bomba secolului cu o nouă descoperire. Precis că mîine or să-ți bată la poartă.

— Dar cine le-a spus lor că eu mă duc la Piatra Domnitei?

— Or fi mirosit ei pe undeva, că i-am auzit aseară vorbind pe cumnatu-tău cu Nicanor. Pesemne că maică-ta o fi dat alarma văzînd că nu mai vii.

— Dă-i încolo de pleșcari ! zise plin de lehamite Bărzăunul Nu-i știu eu ? Abia așteaptă să le spun c-am găsit ceva, că imediat se reped ca șacalii și apoi se dau ei drept mari descoperitori. Deocamdată n-am de spus nimănui nimic.

— Și n-ai venit nici ieri la Căminul Cultural la întîlnirea programată pentru începerea repetițiilor. Eu, oricum, nu particip, dar am trecut pe-acolo așa... să mai văd lumea.

— Păi n-a fost vorba că-i marți adunarea ? se zburli Bărzăunul fără să-și dea seama că face o gafă.

— Exact, marți. Vezi că știi ? De data asta ai spus adevărul. Dar azi ce-i, frățioare ?... Ei ?... Nu-i miercuri toată ziua ? Ori ai devenit atemporal ?

Bărzăunul nu mai spuse nimic și nu mai ascultă nici comentariile lui Virgil referitoare la noua echipă de dansuri, la cor și cu deosebire la formația de teatru destrămată pentru cine știe cîtă vreme prin plecarea unor stagiari și retragerea Ilincăi, care urmează să dea în curînd examen la I.A.T.C. Fără Ilinca nu putea fi concepută nici o echipă de teatru, nici o formație de muzică ușoară sau populară, nu putea fi conceput, dacă vreți, nimic pe lumea asta ! De ce ? N-ar mai trebui pusă o astfel de întrebare cînd e vorba de rolul Ilincăi în înteaga viață spirituală a satului, dar voi încerca să dau cîteva explicații mai concrete. Ilinca era cea mai talentată ființă și la teatru, și la muzică, și la dansuri, și la brigăzi artistice și la... dar la ce nu era talentată ? Și apoi ea constituia liantul necesar pentru toți artiștii amatori care veneau la repetiții (mai cu seamă unii dintre ei) doar pentru a o vedea pe ea dansînd, cîntînd sau jucînd teatru. E fantastică fata asta, ce

mai atîta vorbă! De la mic la mare tot satul e îndrăgostit de Ilinca. Așa că nu putem să-l acuzăm pe bietul Bărzăun de o asemenea slăbiciune omenească... și nici pe Virgil. Interesant însă era faptul că Bărzăunul nici nu-i mai dăduse în ultimul timp Ilincăi de înțeles că o iubește cu o asemenea pasiune. Iar ea, neștiutoare ca o fată mare ce era, n-avea cum să priceapă că Bărzăunul ar fi renunțat fără nici o discuție la o jumătate de viață dacă ar fi putut-o săruta o dată cît vrea el și cum vrea el. Nu, el nu-și trîmbița sentimentele ca alții care o bombardau zilnic cu scrisori interminabile și ilustrate pline de *ahuri* și *ohuri* parfumate cu jurămînte de dragoste veșnică. Nu, el păstra această taină neasemuit de dulce și de tristă în același timp în străfundurile sufletului și nu dădea de înțeles nimănui, niciodată, ce se petrece cu adevărat în catacombele suferinței sale.

Deci, Virgil continuă să-i spună multe și mărunte, fără ca Bărzăunul să mai poată înregistra ceva ca lumea. Calculul pe care-l făcea el acum în minte, deși nu părea la prima vedere greu, devenea total absurd. El plecase spre grote, deci, duminică dimineața în zori. Nu s-a uitat la ceas cînd a plecat, că doar nu se ducea la gară. Să tot fi fost patru jumătate, cinci. Iar de întors s-a întors în aceeași zi seara, la orele (se uită la ceas cu atenție) la orele 21. Cîte ore a fost plecat în realitate? Aproape 16 ore. Iar lumea zice că el a stat nu 16 ore, ci patru zile! Deci aproximativ 90 de ore! Nu s-a întors duminică seara, cum crede el, ci miercuri seara. Cum poți admite așa ceva tu, om întreg, vaccinat de mai multe ori și cu ceas electronic la mînă, care în tot acest interval nici n-ai dormit, nici n-ai fost beat?! Iar

soarele n-a răsărit în tot acest timp decît o dată. azi dimineață, iar acum a apus. Deci tot o dată. N-a răsărit și apus de patru ori. Și, plus de asta, Bărzăunul n-a mîncat în această vreme decît o dată, atunci, cu bătrînul, lapte dulce cu turte proaspete. Noaptea nu și-a arătat nici măcar o clipă înfățișarea-i cătrănită, deci în realitate n-a trecut mai mult de o zi. Așadar, nu-i totul absurd? Cine ar putea să-i dea o explicație cît de cît credibilă în toate astea?

— Eh, făcu Bărzăunul în sinea sa pentru a se mai ogoi nițel, de-ar fi asta singura absurditate a vieții! Cîte o să mai am de trăit de-acum înainte! Poate asta-i floare la ureche pe lîngă celelalte!

Încercă pentru a nu știu cîta oară să recapituleze tot ce-a făcut el în ziua respectivă și durata aproximativă a fiecărei acțiuni mai deosebite. Nimeni însă n-ar fi putut concepe și admite că tot ce-a făcut el în acel interval s-a petrecut în patru zile și nu într-o zi. Dar cine să-i ia lui apărarea în fața oamenilar și cine ar putea avea argumente de convingere măcar pentru el, dacă nu pentru restul lumii? Ce legătură o fi existînd oare între grota lui moș Ispravă și mersul timpului?... Deveni deodată mai trist și mai indiferent la cei din jur. Dar dacă sufere cumva de vreo maladie necunoscută? Cîte nu-s pe lumea asta? O boală a somnului, de pildă, cum este prin Africa, dar mai cumplită ca acolo, care să te țină inconștient ore și chiar zile în șir, fără să știi cînd începe letargia respectivă și nici cînd sfîrșește.

— Asta mi-ar mai trebui! zise îngrozit Bărzăunul.

Figura lui moș Ispravă îi stăruia mereu în minte atît de vie și de clară ! Zîmbetul ostenit al său, chicotitul acela prietenesc și aiurit totodată, pletele și sprîcenele lui arse cu surcica, totul-totul îi era atît de clar în minte !

— Cine ești, moș Ispravă, cu adevărat și ce taine ascunzi în acea lume de umbre și vremuri apuse ? se întreabă amărît Bărzăunul fără să poată primi răspuns de la nimeni.

Mai întoarse o dată capul spre pădurea care se zărea tot mai greu din cauza amurgului, precum și spre țancurile pe unde bănuia că ar putea fi locuința și poiana moșului, acoperite acum de o perdea violetă și simți un tremur rece în toată ființa. Iar pînă acasă atît Virgil cît și ceilalți oameni din sat care s-au mai apropiat de el, doar cu mare greutate i-au smuls cîteva cuvinte.

Zbucium și incertitudine. În căutarea unei explicații. Altercația cu Virgil. Of, dragoste, dragoste ! Un alt descoperitor al valorilor de la Piatra Domniței. Stresul unui mare director

Cîteva zile Bărzăunul trăi cel mai cumplit zbucuim din viața sa. Încercă toate explicațiile cu putință, făcu iar fel de fel de calcule, retrăi toate momentele din grote, din poiană și de peste tot pe unde-a umblat, dar nimic nu-l satisfăcea. Bolnav nu era. Ba chiar avea impresia că se simte mai bine ca oricînd sub aspect fizic.

— Dar dacă totuși am ceva de natură nervoasă de care nu-mi pot da seama ? Oare n-ar fi mai bine să consult un specialist ?

Și în una din zile, mai precis a doua zi după întoarcerea de la Piatra Domniței, își luă inima în dinți și plecă spre dispensarul comunal să discute ca de la om la om toate întîmplările prin care trecuse, cu doctorul Pompiliu Stănescu. Putea deci afla o părere competentă de la un om de știință, nu ? Un medic, fie el și la un dispensar comunal, are foarte multe cunoștințe și experiență îndelungată. În drum spre dispensar însă, tot Bărzăunul fu cel care începu să-și bată cuie otrăvite în suflet :

— Uite pe cine-am găsit eu să-mi dea o părere competentă : pe doctorul Pompiliu Stănescu ! Asta-i culmea ! Tocmai pe omul care confundă serul fiziologic cu țuica de prune și din toate bolile nu-și

mai aduce aminte decît de gută, rac, cori și diaree. A și uitat cum se numesc în limbaj științific și de asta le spune băbește. Decît să mă adresez lui, mai bine mă duc la baba Rusanda, că mai multe șanse am să găsesc o soluție!

Așa că făcu stînga-mprejur cu gîndul să se întoarcă acasă și să-și vadă de zbucium de unul singur.

— Păi, dacă i-aș povesti lui Pompiliu Stănescu prin ce-am trecut și ce-am văzut la Piatra Domniței, își spuse Bărzăunul amărît, pînă diseară tot satul ar ști că eu am înnebunit și că trebuiesc internat de mare urgență. Mai bine mă las păgubaș definitiv!

În drum spre casă însă, parc-ar fi fost un făcut, îi ieși în cale Nicanor, secretarul primăriei. De cum îl zări pe Bărzăun, începu să zîmbească cu multă amabilitate și, de cum se află în fața sa, îi strînse mîna cu „cea mai profundă afecțiune" spunîndu-i:

— Ce faci, Ticule drag? Îmi pare enorm de bine că te-am întîlnit! Știam c-ai venit acasă și m-am mirat cum de nu treci pe la mine, pe la primărie. Mi-era dor să te văd. Iar acum, dacă nu te-ntîlneam întîmplător, nu-i așa că n-ai fi trecut pe la mine? Se poate, Ticule?

— Păi...

Și Bărzăunul nici măcar nu știa ce să răspundă și cum să ia această amabilitate ieșită din comun a lui Nicanor. Doar prieteni nu erau, între ei era o diferență de vîrstă de cel puțin 30 de ani, prea multe discuții împreună n-au purtat, așa că ce rost avea această explozie de amiciție?

— Așa-i! îl întrerupse Nicanor ducînd un deget la obraz. Nu văd eu? Nu-ncerca s-o cotești! E

mare păcat, Ticule, să mă ocolești tocmai pe mine, care-am făcut atîtea lucruri bune pentru tine și pentru ai tăi. De ce n-ai trecut pe la mine ?

— N-am avut timp, zău, se scuză copilărește Bărzăunul. Stau mai mult retras, citesc sau cutreier pădurile...

— Și nu găseai tu, dac-ai fi vrut, un ceas-două pentru mine ? Dar ia să lăsăm reproșurile și zi-mi mai bine cum te simți în vacanță.

— Cum să mă simt ?... Bine. Ca-n vacanță.

— După cîte știu eu, mai ai un an și pe urmă-ți iei zborul și tu la facultate, nu ?

— Mda,... numai să pot intra... Că-n prezent mai ușor ți-i să muți munții din loc decît să intri la facultate.

— Tocmai tu vorbești așa ? Cum să nu reușești ? Păi dacă unul ca tine, așa de deștept și de talentat, se teme că nu intră, atunci ce să mai zic de ceilalți, care-s ca vai de capul lor ? Aud că maică-ta vrea tare mult să te facă doctor, așa-i ?

— O fi vrînd ea... Numai că eu...

— Cum, nu vrei s-ajungi doctor ? Așa, ca Pompiliu Stănescu, de pildă ? Doamne, măi băiatule ! Fă-te doctor și vino aici, la noi, în locul lui Pompilică.

— Nu, domnule Nicanor, nici prin gînd nu-mi trece. Pe mine mă atrag cu totul alte limanuri. Ș-apoi... încă n-am hotărît la ce facultate să dau examen.

— De, cum crezi tu. Ești băiat deștept și știi ce vrei. Dar... ia sune-mi tu mie, ca unui vechi prieten... am auzit că dai tîrcoale pe la Piatra Domniței, așa-i ?

— Eh, tîrcoale, se strîmbă Bărzăunul cu indiferență. De ce să dau tîrcoale? Am trecut și eu pe-acolo... așa... că mi-a fost dor de vechile locuri. Și n-aș mai fi intrat dacă nu mă apuca o ploaie zdravănă. Dar așa, trebuia să mă adăpostesc și eu undeva.

— Și? Și? deveni extrem de insistent secretarul, făcînd ochii mari și dînd mereu din cap.

— Și... nimic. Deocamdată n-am ce să spun. O să mai trec eu însă pe-acolo și de va fi să descopăr ceva...

— Deci sînt speranțe, așa-i?

— Știu eu?... Poate. Cîte taine nu ascund cotloanele munților noștri? Nu știm noi cum să căutăm, că de descoperit am descoperi mereu cîte ceva.

— Așa-i, Ticule. Dar tu ești băiat deștept și știi pe unde să cauți. Am speranța însă că primul care va afla de noile tale descoperiri voi fi eu! Tu știi cît te prețuiesc și ce buni amici mi-s fratele tău, Matei și cumnatul-tău, Răgălie... E păcat să afle altcineva înaintea noastră. Mai ales cei din oraș, care atîta așteaptă. Și toate foloasele ei le trag. Dacă-i nevoie să te-ajut cu ceva, spune-mi deschis. Tu știi că eu... la moment!

— Deocamdată n-am nevoie de nimic. Iar în ceea ce privește vreo nouă descoperire... de va fi, vă dau de știre.

— Așa să faci,Ticule! Bravo! Ești un băiat eminent! Eu cred în tine mai mult decît în oricare popîndău de pe la noi. Nu te uiți la ei? N-au nici un căpătîi. Pînă și Ilinca...

Bărzăunul se supără cumplit cînd auzi pomenindu-se numele Ilincăi în rîndul oamenilor fără căpătîi, dar se făcu că nu aude.

— Dar... apropo ! şi Nicanor se apropie tainic de Bărzăun : dacă totuşi ai nevoie de ceva... să zicem cafea naturală, ţigări B.T. sau... un vin mai ca lumea din crama C.A.P., pentru unele petreceri, nu te sfii să-mi spui şi te servesc imediat, înaintea oricui! Numai... te rog... nu uita! Cum afli ceva, cum..,

— Mulţumesc, domnule Nicanor, răspunse Bărzăunul stupefiat de atîta amabilitate. Cum aflu ceva, ştiu ce am de făcut. Deocamdată însă nu prea văd şanse de reuşită.

— Mai e timp destul ! zîmbi încrezător Nicanor. Eu nu mă grăbesc. Numai tu să te ţii de cuvînt !

Se despărţiră mai amici ca niciodată, deşi Bărzăunul nu dădea doi bani pe toată bunăvoinţa speculativă a secretarului. Nu i-a suflat însă nici o vorbă despre noua lui descoperire şi nici despre frămîntările sale. Abia se despărţiră însă şi începu să-şi reproşeze că nu i-a spus totuşi ceva. Cît de cît, pentru a-l pune în gardă în eventualitatea că va avea nevoie de el la urgenţă. Dar ce anume să-i fi spus ? În asemenea caz ori spui tot, ori nimic. Dar dacă spui totul, te crede ? Ori are cum te ajuta ? Nu. Mai bine să tacă din gură pînă se va dumiri el mai bine asupra întregii situaţii.

— Ce-ar fi oare să mă duc la bătrînul Octavian Aldea ? se gîndi pe drum Bărzăunul. Aşa nebun cum îl crede lumea, tot mai mult ar înţelege de la el decît de la oricare altul din sat. Aşa că se hotărî să se ducă la el. De cum ajunse lîngă poarta casei, începu să bată în ea cu putere. Nu-i răspunse însă nimeni. Mai bătu de cîteva ori, dar acelaşi rezultat. Tocmai se pregătea să intre în curte pentru a-l căuta prin grădina din spatele casei, ori în bucătăria de vară, cînd se auzi strigat pe nume de către un flăcău din sat.

— Îl cați pe moș Aldea ? îl întrebă acesta.

— Da... Trebuie să-i comunic ceva și văd că nu răspunde.

— Nu-l mai căuta degeaba, că nu-i acasă de vreo zece zile. Aud că-i grav bolnav la spitalul din oraș.

— Mulțumesc că mi-ai spus, zise Bărzăunul și porni iar pe drumul către casă. Mă, cumplită treabă ! își zise el după cîțiva pași. Parcă aș fi omorît pe cineva ori furat, ori aș fi făcut altă ticăloșie... Cum să ies eu din afacerea asta fără să mă creadă lumea total zărghit și să termin o dată cu atîta zbucium ? N-ar fi mai bine oare să-i spun ceva totuși lui Virgil ? Oricît o fi avînd de învățat, cînd o auzi despre ce-i vorba, tot face el ceva. Și, cine știe, poate se hotărăște să meargă pînă acolo cu mine, ca să se convingă cu proprii săi ochi, fără să-i spun eu nimic concret. Și dacă-l am martor pe el, nu-mi mai pasă de ce-o să zică lumea. Dar cum să-l ademenesc ? Ce naiba să-i spun ?

Cu astfel de gînduri, Bărzăunul își luă inima-n dinți și trecu pragul casei lui Virgil. Îl găsi învățînd de zor, întrucît se pregătea pentru examenul de la facultatea de construcții. Discută cîteva minute fel de fel de fleacuri, apoi Bărzăunul aruncă diplomat nada Pietrei Domniței.

— Flerul meu, zise Bărzăunul bătîndu-se cu degetul pe frunte, îmi spune că acolo se află o taină fantastică.

Virgil însă, după ce căscă o dată de era să-i pocnească fălcile, îl dezumflă total pe Bărzăun.

—Nu mă mai tentează nici un fel de comoară și nici o grotă, chiar de-ar fi să descoperim în ea tot aurul lumii ! Doar nu mă crezi cretin total să mă a-

puc de umblat iar pe coclauri numai așa, pentru că ai tu gărgăuni. De ce nu-ți faci, amigo, o operație ca să-ți scoți gărgăunii din scăfîrlie ? Ori, fără ei rămîi cu țeasta goală ?... Ce ți-a venit iar ? Crezi că mai papă mîța oțet ca altădată !... Tu, dacă nu te-ai săturat încă de cai verzi pe pereți, n-ai decît să te duci să explorezi toată mocirla. Nu-i mare lucru să descoperi în ea, cum ești tu plin de fler și de inițiative creatoare, crocodili, hipopotami, caracatițe, triburi de boșimani și hotentoți dinainte de epoca de piatră, că tu ești în stare de absolut orice ! Mă mir cum de n-ai descoperit încă pînă acum un al treilea pol al pămîntului ori țara amazoanelor. Că grozav de bine ți-ar mai prinde acum o amazoană !...

Și Virgil slobozi un hohot nestăvilit de rîs, care-l irită cumplit pe Bărzăun.

— Ia mai du-te-n mă-ta și termină cu tîmpeniile astea infantile ! Rîzi ca o coțofană ! opri Bărzăunul năucit turuiala lui Virgil. Ce naiba ți-a venit de-ai început să te crezi și tu deștept ? Ori te pomenești c-ai devenit savant peste noapte ? Bă flașnetă dezacordată, eu am venit la tine ca la un prieten adevărat, nu ca la o moară hodorogită. Și află un lucru colosal : am venit ca să te încerc, înainte de a-ți încredința o taină nemaipomenită. Dar n-am cui. Așa căă... De-ai ști tu ce știu eu și de-ai fi văzut tu ce-am văzut eu, te-ai ține după mine ca un cîine. Dar de-acum nu-ți mai spun nimic, absolut nimic, pentru că ești un imbecil! Te salut cu cea mai aleasă stimă și considerație, domnule inginer constructor, doctor în...

— Termină cu prostiile !

— Am terminat, și după cum vezi, am și plecat. Te salut !

— Stai, bre, puțin, și n-o fă pe căposul cu mine ! Ce știi și ce-ai văzut, măre, așa de grozav ? păru deodată teribil de interesat Virgil. Nu poți vorbi clar și civilizat ? Ori te-ai obișnuit să vorbești numai în dodii ? Nu vezi că ți-ai uitat mintea-n penar ?

— Virgile, știi ce ? zise Bărzăunul cu multă demnitate : acum chiar de-ai zice că mergi cu mine și-n lună, ori la capătul pămîntului, ori chiar la mama dracului în persoană, tot nu-ți mai spun nimic și nici nu mai fac vreun tîrg cu tine.

— Dar de ce, bă... broască de Galapagos ?! Ce te-a putut umfla așa ? Ești tu-n stare să te superi pe mine dintr-atîta ?

— Uite că sînt, dacă te porți ca o rindea.

Și se îndreptă spre ușă.

— Bărzăune ! țipă Virgil după el, tu nu-nțelegi că acum nu pot face nici un pas din cauza examenului care bate la ușă ? De ce nu ai și tu puțină răbdare ? Nu este atîta timp după sesiune ?

— O fi el timp, cum zici, răspunse Bărzăunul din prag, dar eu acum voiam să mergi cu mine. Nu se poate, nu-i nimic. Ție o să-ți pară rău !

Și Bărzăunul ieși pe poartă fără să mai asculte strigătele și înjurăturile lui Virgil. Mai tîrziu însă avea să regrete că l-a tratat atît de dur pe prietenul său și nu i-a acordat nici o înțelegere. În ultimă instanță Virgil nu era deloc greu de convins să-și sacrifice cîteva ceasuri pentru a merge cu el pînă la Piatra Domniței. Dar s-au încăpățînat amîndoi și au făcut-o pe grozavii și pînă la urmă vor pierde tot amîndoi.

Înainte de a coti pe ulița ce ducea spre casa lui, se întîlni cu Ilinca. Dincolo de frumusețea ei atît de ispititoare părea că ascunde totuși o nervozitate

aparte, ori mai bine zis o nelinişte chinuitoare. Bărzăunul rămase stană de piatră în mijlocul drumului de cum dădu cu ochii de ea.

— Aaa, Bărzăune, ce bine-mi pare că te văd ! se bucură sincer viitoarea artistă. Parc-am trăi unul la un pol şi altul la celălalt pol, aşa de rar ne vedem. Ce mai faci ?

— Bine, răspunse Bărzăunul, ca şi cum ar fi ridicat un sac cu lut.

— Nu vrei să mergi într-o excursie de cinci zile pe litoral cu încă vreo 30 de tineri din comună ? Cred că va fi nemaipomenit de frumos. Marea,... briza,... răsăritul,... amurgul... ah !

— Păi... eu ştiu ce să zic ? M-ai luat prea repede. Cred însă că nu m-aş da în lături de la o asemenea escapadă. Şi Bărzăunul fu convins sută-n sută că va merge, mai ales că astfel avea posibilitatea să fie mai multe zile aproape de Ilinca. Dar pe cînd e prevăzută excursia ?

— Pe 28 iulie. Se pleacă cu autocarul din faţa căminului cultural. Deci mergi ?

— Mai vorbă ? Dacă zici tu...

— Ce bine-mi pare că te vei putea bucura şi tu de minunile litoralului ! Unii strîmbau din nas, că e prea puţin cinci zile. Dar eu cred că-i de-ajuns pentru o simplă distracţie. Nu ?

— Da, sigur, răspunse automat Bărzăunul. Şi cine mai merge dintre ai noştri ?

— Păi... drept să-ţi spun nu m-am interesat. Adineaori mi-a spus de chestia asta profesoara Năstase, stagiara, venită anul trecut la noi. Ea organizează excursia şi se pare că sînt destui amatori. Personal vă invidiez pe toţi.

— Adică cum, simți Bărzăunul cum i se strînge inima, tu nu mergi ?

— Eu ? și Ilinca se miră, de parcă ar fi întrebat-o dacă nu cumva vrea să măture drumul. Da ce-s, proastă ? De litoral îmi arde mie cînd am atîtea pe cap ? Mai întîi examenul, care nu-i, totuși, o joacă, apoi cred că voi pleca pentru cîteva zile la Varna cu formația mea de muzică ușoară din oraș. Dar de mers, zău c-aș merge.

Ilinca mai spuse și alte lucruri, dar Bărzăunul nu mai auzi nimic sau nu mai voia s-audă nimic. Deci Ilinca nu voia să meargă... Ea era prea sus pentru a se coborî la nivelul grupului din comună. Atunci, cum să se ducă el ? Cu cine ? Cu cîțiva cheflii și petrecăreți care să-l asurzească tot drumul cu casetofoanele și cu bancuri proaste ? Din aceeași clipă renunță definitiv la idee, fără însă să-i spună Ilincăi. Și ce frumoasă era Ilinca în ziua aceea ! Cu toată nervozitatea ei și cu toată importanța pe care și-o dădea, era mai frumoasă ca oricînd... Purta o rochiță roz și un șal subțire pe umeri, pantofi cu tocuri înalte, care o făceau și mai grațioasă, iar părul lung și mătăsos lăsat în valuri pe umeri pînă aproape de brîu. Ochii Bărzăunului o învăluiau din toate părțile și o topeau ca pe un fulg de nea în cel mai frumos cîntec de dragoste.

— Ce păcat că un poți merge și tu pe litoral ! zise Bărzăunul abia mișcîndu-și buzele și uitîndu-se pentru prima oară mai mult de o secundă în ochii ei umezi și mai frumoși decît tot ce e mai frumos pe lume.

Pe Ilinca însă n-o afectă cu nimic regretul Bărzăunului și nici măcar nu-i răspunse ceva referitor la acest fapt. Preferă să mai spună cîteva chestii

total străine de interesul Bărzăunului, apoi ridică ușor mîna în aer și-i spuse amicului ei un „pa“ din vîrful buzelor, care rămase mai mult timp în amintirea Bărzăunului ca o adiere blîndă și nostalgică.

Se desprinse cu greu de imaginea Ilincăi, cu o tristețe mult mai chinuitoare ca-n alte dăți, și începu să se adîncească din nou în volburile coșmarului său. Moș Ispravă năvăli iar asupra sa cu întregul cortegiu de curiozități, umbre, bouri, vulturi negri și alte zăpăceli de acest gen. Deci nici Ilinca nu reușise să-l salveze dintr-o asemenea stare. Mai bine zis, în ultimele zile, imaginea Ilincăi se suprapunea aproape tot timpul cu imaginea bătrînului din grote... Ce-ar fi fost oare dacă i-ar fi spus Ilincăi despre noua lui descoperire de la Piatra Domniței? Se gîndi cîteva clipe, apoi clătină din cap cu amar. Ilinca n-ar fi reacționat nicidecum așa cum ar fi dorit el. L-ar fi luat poate în zeflemea, ori l-ar fi privit cu milă. În orice caz, la aflarea veștii ar fi rîs poznaș și, fără să mai pună-n balanță dacă poate fi adevărat sau nu ce-i spune Bărzăunul, i-ar fi recomandat să treacă pe la dispensar.

Pesemne că starea de exacerbare sentimentală pe care i-o născuse Ilinca îi oferi, îndată după despărțire, ideea salvatoare. Își aduse aminte de marele specialist Ion Arhivan, directorul onorific al întregului complex de muzee din oraș, pe care-l cunoscuse cu ocazia descoperirii anterioare și care-i făcuse atunci o impresie foarte bună.

— Oare o mai fi trăind? se întrebă temător Bărzăunul. Că și pe atunci unii bășcălioși spuneau că Arhivan s-ar fi născut odată cu lumea, că el este autorul tuturor marilor descoperiri arheologice din toate timpurile și de pe întregul mapamond, purtînd

chiar denumirea de „Moș Muzeu“. Ei bine, un asemenea om îi trebuia Bărzăunului. Și cunoscător de prestigiu, și interesat în a elucida tainele trecutului, și pasionat pînă la lepădarea de sine, capabil să pătrundă toate tainele adîncurilor și nu numai atît.

Fericit că i-a venit o idee atît de strălucită se urcă în primul autobuz care mergea spre oraș și plecă fără să se mai gîndească dacă are bani destui la el, dacă nu-i va fi foame sau altele de genul ăsta. În definitiv, n-o fi lumea asta chiar atît de anapoda pe cît pare la prima vedere. Trebuie să găsească și el pînă la urmă un cap luminat care să-l scoată din impas. Și porni spre oraș, ferm convins că singurul care poate aduce lumină într-un caz atît de tenebros nu-i decît Ion Arhivan. Dar îl va mai recunoaște oare după atîția ani ? Și-și va aminti de marea lui descoperire, pe care i-a lăudat-o atît ? Poate că da. Doar n-au trecut de-atunci o mie de ani. Iar Ion Arhivan nu putea căpăta într-un răstimp atît de scurt orbul găinilor.

Și cu astfel de speranțe care-i dădură o mină mai liniștită, parcurse drumul pînă la oraș destul de ușor.

Cum ajunse în fața palatului uriaș care adăpostea marele muzeu își trecu degetele prin părul buhos și se uită cu atenție la picioare, să vadă dacă nu cumva are un pantof de-un fel și unul de alt fel, cum o mai pățise o dată. Totul însă era în regulă.

Portarul de la intrarea principală, auzind că-l caută pe director, începu imediat să-l descoase și să-l facă atent că dacă a venit pentru angajarea pe postul de pompier, a făcut drumul degeaba.

— Aici trebuie numai oameni unu' și unu', că-i muzeu, nu fleac ! găsi cu cale să-i dea o explicație în plus paznicul.

— Am eu moacă de pompier, nene ? se împăună Bărzăunul, zîmbind pentru prima oară în acea zi, cu toată fața.

— Atunci, zise mai liniștit portarul, ia-o tot înainte pe holul acesta și la a doua ușă la dreapta, unde scrie „Secretariat", o să ți se spună dacă tovarășul Director poate primi azi sau nu. Că dumnealui e foarte ocupat tot timpul, mai zise portarul.

De cum Bărzăunul începu să parcurgă marele hol al palatului, privirile îi fură atrase de cîteva vitrine mari așezate într-un arc de cerc, aproape în întregime de cristal, susținute pe piloni metalici, pline cu obiecte pe care Bărzăunul le cunoștea foarte bine. Erau doar cîteva din marile valori pe care le descoperise el la Piatra Domniței. Fericit că are ocazia să le revadă iar, curățate și spilcuite ca niște mirese, se apropie cît putu mai mult de una din vitrine în care erau expuse pergamentele. Lîngă vitrină era așezat un panou enorm cu fel de fel de explicații referitoare la întreaga descoperire. N-apucă însă nici măcar să citească ceva, d-apoi să privească în vitrine, întrucît îi răsări în față portarul rînjindu-i într-un dinte.

— Dar cum ne-a fost vorba, tovărășele ? Ziceai că ai de vorbit cu tovarășul director și cînd colo...

— Păi... trecînd pe aici nu m-a răbdat inima să...

— Nici un „să", tovărășele ! Ori scoți bilet să te uiți ca un om civilizat, ori valea ! Nu te poți uita așa, pe degeaba ! Noi trebuie să ne autofinanțăm și fără parale nu se poate. Pricepi mătăluță ?

— Ce trebuie să faceţi ? se miră Bărzăunul auzind pentru prima oară din gura unui om al muncii un termen pe care încă nu-l simţise pe propria lui piele.

— Să ne a-u-to-fi-nan-ţăm ! E clar ? Şi fără bani nu se poate, orice am face noi. Aşa că fă mata bine şi cumpără de la casă un bilet special pentru expoziţia de mari valori de patrimoniu şi după aceea uită-te cît vrei, că nu te mai opreşte nimeni.

— Asta-i culmea ! se supără Bărzăunul. Să mai cumpăr şi bilet pentru obiectele descoperite de mine ?

— Ceee ? se strîmbă plin de uimire portarul. Cum, adică, descoperite de tine ? Cu cine vorbeşti tu aici ?

— Aşa cum ai auzit. Eu am descoperit aceste obiecte la Piatra Domniţei şi măcar atîta drept să pot avea : să le mai văd o dată.

Portarul se clătină cînd într-o parte, cînd în alta rîzînd satisfăcut că a prins pe cineva cu minciuna.

— Cum adică dumneata le-ai descoperit, tinere ? întrebă el atoatecunoscător, interpunîndu-se între Bărzăun şi vitrina cu valori. Pe cine vrei să duci ? Tocmai pe mine ?... Nu ştiu eu cine le-a descoperit şi cine le-a lustruit de arată ca noi ? Hie, he ! Ia uită-te la afişul de colo ! Vezi ce scrie pe el ?

Bărzăunul întoarse ochii curios spre locul indicat de portar şi dintr-o privire îşi dădu seama de situaţie. Nici pe departe nu era el descoperitorul sau ceilalţi din expediţia pe care o organizase. De altfel, renunţase de mult să mai aibă vreo pretenţie la aşa ceva. Dar nu mai era nici cumnatu-său, Răgălie, care scrisese atît de patetic despre descoperire într-un articol de 12 pagini, din care i se publicase doar o ştire de un sfert de pagină, în care numise

grotele de la Piatra Domniței „Cuibul viselor“, nu mai era nici Nicanor, care înaintase la județ un amplu raport referitor la marea lui contribuție în acest sens, nici doctorul Pompiliu Stănescu, pe care confrații săi de breaslă îl numeau în zeflemea „marele arheolog“ și nici vreun oricare altul legat în vreun fel de expediția de la Piatra Domniței. Știți însă cine figura cu litere de o șchioapă drept descoperitor ? Ion Arhivan !... Da, precum vă spun : Ion Arhivan ! Pentru că așa scria negru pe alb pe panou : „Vizitați expoziția de mari valori de patrimoniu descoperite la Piața Domniței de renumitul cercetător ION ARHIVAN“. Ce mai putea zice Bărzăunul ? Fusese prins de portar cu ocaua mică și nu mai putea schimba nimic. Așa că lăsă ochii în jos ca un vinovat și se desprinse de portar pentru a merge la director. Să-i mai demonstreze lui sau altuia ca el că afișul minte ? Cu ce s-ar fi ales ? Porni așadar cu pași înceți spre ușa indicată încă o dată de portar. Dar cu ce eforturi de a se stăpîni ! Și, la urma urmei, ce-l interesa pe el cine se dă drept mare descoperitor ? Satisfacția pe care o avea el în suflet nu i-o putea lua nimeni. N-au decît să se dea toți grozavi de pe urma lui !

Cu astfel de gînduri bătu la ușa pe care scria cu litere mari SECRETARIAT și dedesubt orele de audiențe. Dar nu-i răspunse nimeni. Mai bătu o dată, dar nici de data aceasta nu primi răspuns. Își luă inima-n dinți și apăsă pe clanță. Ușa se deschise și se trezi într-un birou destul de larg, cu două sau trei mese-birou, telefon, mașină de scris, două fișete metalice și alte fleacuri. În schimb, însă, nu descoperi printre ele nici o figură omenească. În partea stîngă mai era o ușă capitonată, întredeschisă

și de dincolo de ea se auzea un glas răstit al cuiva care vorbea, pesemne, cu altcineva la telefon. Tonul cu care vorbea însă i se păru deosebit de dur pentru început :

— Ești un cretin !... Te dau afară, huidumă !... Nu, să n-aud de așa ceva, că mă fac foc !... Hai, iubitule, nu mai insista, că nu mai am nici un ban pentru hîrtie fotografică și nici pentru alte cheltuieli. Fă așa cum ți-am spus eu, Liviule ! Nu fi hahaleră și nu încurca iar lucrurile ! Bine, bine, am înțeles. Pa și multă sănătate !

Bărzăunul nu prea-și dădu seama dacă directorul sau persoana care vorbise la telefon din biroul alăturat discutase serios cu interlocutorul său ori în glumă. Dar ce-l mai interesa pe el acest fapt ? După voce i se păru totuși că ar fi Ion Arhivan cel care vorbise. Dar mai știi ? Reținuse vocea acestuia de cînd îl văzuse la Poiana. Era cînd blîndă și melodioasă, cînd hurducată și dură, cînd lacrimogenă. Ciocăni de cîteva ori în metalul de la broasca ușii și intră fără să mai aștepte nici o invitație. Da, era chiar Ion Arhivan, pe care-l recunoscu îndată după chelie și după fața încruntată. De cum deschise ușa, directorul îl și luă în primire cu un ton și mai furios decît cel cu care vorbise la telefon, deși nu se uita la el :

— De ce-ai stat atîta, Petrică ? Cît timp ți-a trebuit pentru o nimica toată ? Crezi că eu am vreme de așteptat ?

— Bună ziua, tovarășe director... eu... se fîstîci cu totul Bărzăunul dîndu-și seama că fusese luat drept altul.

— Ai adus ? îl întreabă Arhivan căutînd de zor ceva într-un dulăpior.

— Vă rog să mă iertați, dar eu... eu sînt altul, nu cel pe care-l așteptați poate, zise Bărzăunul cu vocea stinsă.

Abia în acea clipă Arhivan se uită atent la el și încruntă din sprîncene.

— Aaa, iartă-mă, te rog. Credeam că-i altcineva. Dar pe cine cauți ?

— Pe dumneavoastră. Nu sînteți tovarășul director Ion Arhivan ?

— Ba da. Ei, acum știu cine ești, zise el destul de răstit. Vii de la tovarășul Florescu pentru postul de pompier. Mi-a dat telefon acum vreo jumătate de oră. Dar el nu vrea să priceapă deloc un lucru : nu pot face nici o angajare deocamdată ! Dar absolut niciuna. Nu de mult s-a votat în C.O.M. o hotărîre de a nu mai fi angajat nimeni pînă la sfîrșitul anului. N-avem fond de salarii. Ce, vrei să te plătesc din buzunarul meu ? Mergi mata la forțele de muncă, să te repartizeze în alt domeniu !

Și începu să caute altceva, de astă dată printre hîrtiile rătăcite pe birou.

— Dar n-am venit pentru nici o angajare, tovarăse director, prinse mai mult curaj Bărzăunul. Eu încă sînt elev și n-am nevoie să fiu angajat.

— Atunci cine ești și cu ce-ți pot fi de folos ? deveni mult mai amabil directorul.

— Credeam că vă amintiți de mine, fără să vă mai spun eu...

— Ehe, cîți trec pe-aici...

— Doar am făcut și fotografii împreună... atunci cu descoperirea de la Piatra Domniței... Eu sînt...

— Aaa, sări deodată în picioare Arhivan, schimbîndu-și toată înfățișarea, mi-amintesc, cum să nu-mi amintesc ! Pe tine să nu te cunosc ? Nu cumva

tu ești Bărzăunul, cum îți spuneau amicii tăi pe-atunci ?

— Da, eu sînt... Numai că numele meu...

— Ei, bată-te să te bată ! Ce plăcere-mi face să te văd ! Doar tu, după cîte știu eu, ai descoperit grotele acelea în care se afla comoara. Nu-i așa ?

— Păi... vedeți...

— Așa-i, așa-i, n-o fă pe modestul cu mine ! Tu ai fost sufletul expediției, numai că ți-au cam furat gloria alții. Ba de curînd m-am trezit chiar eu a fi marele descoperitor. De, ce să-i faci ? Așa-i în viață. Am fost invitat atunci în satul vostru să cercetez și să identific marile valori descoperite, care fac cinste azi muzeului nostru. Le-am expus de curînd în holul mare al palatului, după ce au fost curățate și restaurate de specialiștii noștri. Le-ai văzut cît îs de frumoase ?

Și ochii lui Arhivan se bulbucară și deveniră strălucitori ca două feștile.

— Din păcate, cînd am vrut să mă uit la ele... vru Bărzăunul să spună că n-a fost lăsat de portar să le revadă, dar nu mai avu timp, căci directorul începu să peroreze cu mult patos :

— Că nu-i totul, dragul meu, să găsești una sau mai multe valori din întîmplare pe un cîmp sau într-o peșteră... sau oriunde în altă parte... Totul e să știi să le identifici exact, să le scoți la adevărata lor lumină ca pe niște comori ale neamului, că de asta te numești specialist, apoi să le pui imediat la adăpost, pentru a nu se degrada sau înstrăina. He, he, cîte ticăloșii nu s-au făcut de-a lungul timpului cu valori inestimabile ale acestui popor ! Ne-au jefuit care cum au vrut sau au putut, iar acum zac înstrăinate foarte multe atestate ale trecerii noastre prin veacuri ! Păi

treabă-l asta, Bărzăune ? De aceea, tot ce descoperim actualmente se păstrează cu mare sfinţenie, se restaurează, se fac cercetări amănunţite şi se face cunoscut marelui public despre importanţa lor. Asta fac eu, Bărzăune. Şi lupt ca un leu cu toţi ticăloşii care vor să ne fure !... Bei o vodcă ?

— Nu, mulţumesc... eu...

— Mare noroc aţi avut că m-aţi chemat la timp pe mine, dragul meu, că altfel cine ştie pe a cui mînă ar fi ajuns atîtea valori ! Cînd mi-aduc aminte cîte s-au pierdut sau înstrăinat din neglijenţa altora îmi vine să turb, Bărzăune, înţelegi ? Şi Arhivan se plesni destul de serios cu palma peste chelie, apoi interveni iar cu o întrebare chinuitoare : şi chiar nu vrei să bei un păhărel de vodcă ?

— Nu, vă mulţumesc, dar eu...

— Iar în ceea ce priveşte valorile de la Piatra Domniţei, m-am făcut luntre şi punte să rămînă la noi, adică în apropierea locului unde au fost descoperite, că ele spun multe !... Eu am să iau, totuşi, o gură, că tare mă mai supără o măsea de cîteva zile.

Şi directorul îşi turnă un păhărel de vodcă pe care o sorbi imediat şi spuse strîmbîndu-se :

— Ptiu, că tare-i !

Bărzăunul nu ştia cum să înceapă pentru a opri declaraţiile atît de pompoase ale lui Arhivan, dar se simţea onorat că o personalitate atît de mare îi acordă atenţie. După ce însă Arhivan bău păhărelul de vodcă găsi momentul prielnic să i se destăinuie.

— Tovarăşe director, dacă e vorba de descoperiri de mari valori, atunci daţi-mi voie să vă spun că eu...

— Nu ! sări Arhivan de pe scaun dînd ocol biroului cu mîinile la spate și cu fruntea încrețită ca după un mare scandal, să nu te apuci acum să-mi faci teoria că buldozeristul sau tractoristul care răstoarnă un zid sau o brazdă și scot la iveală o comoară formidabilă au vreun merit științific ! De astfel de teorii sînt sătul ! Iar cei care îi trec drept descoperitori pe niște cîrnățari de rînd sînt niște ageamii dornici să facă senzație. Așa ceva nu vreau s-aud !

— Dar nu vreau să spun așa ceva, tovarășe director, ridică puțin glasul Bărzăunul. Nu pentru așa ceva am venit la dumneavoastră. Acestea sînt probleme ale specialității dumneavoastră și nu mă amestec în ele. Eu vreau doar să vă spun cîteva lucruri extrem de curioase și de greu explicabile pentru mine... Tot în aceleași grote de la Piatra Domniței, pe care n-ați vrut atunci să mergeți să le vedeți...

— N-am vrut eu, zici ?... Înseamnă că nu mă cunoști ! Cît am umblat eu prin toată țara asta să adun valori reprezentative pentru istoria și cultura acestui neam, nu știu dacă a mai umblat cineva vreodată. N-am avut timp, nu că n-am vrut Pentru că timpul meu e măsurat clipă de clipă. Uite, azi de pildă...

În acel moment sună telefonul. Arhivan se repezi spre el spunînd cîteva cuvinte mai deosebite.

— Da, vă rog... Cum ? Peste o jumătate de oră ?... Formidabil !... Bine, dacă ziceți dumneavoastră... Da, am înțeles. Să trăiți !

Puse repezit receptorul în furcă, apoi i se adresă Bărzăunului cu alt glas :

— Dar de mers tot merg eu odată, dragă Bărzăune, că tare-mi place să mai ies un pic din hardughia asta. Acum...

S-auzi însă sunînd din nou telefonul.

— Paștele și..., spuse cumplit de furios Arhivan și ridică repezit telefonul. Alo !! strigă el, de se auzi cum tremură paharele de lîngă tava cu cana cu apă. Tu ești, Petrică ? Ce naiba faci de-atîta vreme de nu mai vii ?! N-ai găsit ? Dar ieri era, că am luat eu... Nici măcar poloneză ?... N-am nevoie de „Cristal" ! Asta-i pentru salahori ! Du-te la Magazinul „Central", la etajul III, că se dă la pachete cu alte porcării și ia de-acolo !... Așa, vezi că știi ? Ia două pachete din acelea în celofan, dar care or fi mai ieftine... Așa, care au cîte un cordon și un săpun „Oana", că am pînă acum o colecție întreagă de cordoane și săpunuri... Bine, du-te cît mai repede și vino în cinci minute, că n-am cu ce face protocolul !

Puse nervos receptorul în furcă, apoi, ca și cum ar fi uitat despre ce fusese vorba, se uită spre Bărzăun mirat, mîrîind :

— Mari pramatii mai sînt și ăștia din comerț ! Vrei un cordon, Bărzăune ?... E frumos și trainic. Ia și săpunul ăsta, că eu nu mai am ce face cu atîtea. Bărzăunul luă cele două obiecte mai mult fără să vrea. Și Arhivan se uită din nou spre Bărzăun, lăsînd impresia că nu mai reține nimic din convorbirea anterioară. Apoi continuă sureșcitat : Îmi pare rău că nu mai putem sta de vorbă acum, dar trebuie să primesc în scurt timp o delegație de ziariști străini și am de dat niște dispoziții urgente. Vino pe la cinci, șase după-amiază, că mă

găsești tot aici. Eu stau din zori și pînă-n noapte!

— Păi... eu voiam să vă spun...

— N-am timp acum, dragul meu.

— Voiam să vă spun despre o altă descoperire...

— Ce fel de descoperire? tresări Arhivan.

— O descoperire de cu totul altă natură... ceva care...

— Las'că-mi spui după-amiază. Acum ia, te rog, legătura cu profesorul Liviu Ursu de la Muzeul spiritualității, care aparține tot de noi. Spune-i că vii din partea mea și vorbește-i lui de orice descoperire. Cred că-l ții minte, că a fost și el atunci cu mine în satul Poiana să facă fotografii. Pe atunci însă nu purta barbă și nici nu se transformase-n balenă, ca acum. Dar e un om grozav, o să-ți dai tu seama.

Nu așteptă nici ca Bărzăunul să mai spună ceva, nici să iasă afară, ci ieși el, fără să-și ia măcar rămas bun și lăsînd ușa larg deschisă. Bărzăunul rămase cîteva clipe în mijlocul biroului ținînd în mînă cordonul și săpunul date de director, apoi simți o nevoie strașnică să se ducă la toaletă. Cînd ieși din birou dădu cu ochii de portar. Acesta îi zîmbi foarte amical de departe și-l invită reverențios să se uite nu numai la expoziția din hol, ci prin tot palatul dacă vrea.

— Mi-a spus tovarășul director cine ești mata, zîmbi el. Dar de unde puteam eu ști cînd ai intrat?

Bărzăunul mulțumi pentru amabilitate și-l întrebă în mod tainic unde se află o toaletă.

— Jos la subsol, îl îndrumă acesta ținîndu-se după el și îndrumîndu-l pas cu pas. Și să nu fii supărat pe mine că m-am purtat cam... de, la noi vin zilnic sute și mii de oameni. Puteam eu ști cu cine am de-a face?

Brăzăunul se simţea de-a dreptul măgulit de atitudinea portarului. Măcar atîta satisfacţie să aibă şi el pentru marea lui descoperire : să fie condus la toaletă cu plecăciuni !

— Am dat însă şi aici în bară, îşi zise el după ce scăpă de portar şi rămase iar cu gîndurile sale. Măi, parşivă treabă ! Şi ieşi din palat aidoma cum ieşise din grotele lui moş Ispravă.

Profesorul Liviu Ursu. Iarăși în cumpănă. Neîncrederea profesorului. Ce vise creează marea dragoste. În sfîrșit un sfat și un sprijin din partea unui om trecut prin chinul dragostei

Ieșit din palat se așeză ostenit și îngîndurat pe una din nenumăratele bănci din micul parc din față. Încercă să-și facă un nou plan dar toate propunerile i se năruiau imediat. Pe lîngă tristețea și descurajarea pe care le trăia acum din plin, simți și o mare povară de dezgust față de toată lumea. Dar asta numai pentru moment, pentru că o dată ce-i răsări iar figura Ilincăi în minte întregul univers deveni iar frumos.

— Păcat că n-a avut timp Arhivan să mă asculte pînă la capăt. Dar cum și cînd să-l asculte o dată ce avea atîtea pe cap? Ce-ar fi să rămîn pînă după amiază în oraș și să stau mai pe îndelete de vorbă cu el? Ar fi o soluție... Dar, la urma urmei, ce vină au oamenii din jur dacă eu oi fi înnebunit? Fiecare om își are treburile sale, gîndurile sale și-i greu să găsești pe cineva care să te asculte și să te creadă. Mai ales să te creadă!

Își prinse capul între palme și, mai puternică decît descurajarea și tristețea care puseseră iar stăpînire pe el, simți o devoratoare senzație de foame. Nu băuse decît o cană cu lapte de dimineață și acum foamea începea să-și facă de cap. Îi răsăriră deodată în minte blidele afumate din grota lui moș Ispravă,

pline cu lapte aburind și turtele acelea pufoase și bine rumenite. Înghiți de cîteva ori în sec și se ridică hotărît să dea naibei toate încercările sale de a mai face cunoscută și altora taina sa și să plece acasă.

— Sigur că da! E cea mai bună soluție. Tot eu o scot la capăt pînă la urmă.

Se urcă în primul tramvai care mergea spre autogară și pe drum își aminti de numele profesorului Liviu Ursu, pomenit de Arhivan, și cu care ar fi trebuit să ia legătura.

— Liviu Ursu..., se gîndi el făcînd apel la memorie. Cine o mai fi și ăsta? Numele nu-i spunea prea multe, iar de cunoscut nu-și amintea să-l fi cunoscut vreodată. Chiar dacă a fost atunci în satul Poiana, cînd cu descoperirea, cine-i mai poate ține minte pe toți cîți erau acolo? Oare n-ar fi bine să mai fac o încercare și să mă duc și pînă la el?... Poate... cine știe de unde răsare iepurele?

Și la cea mai apropiată stație de Muzeul spiritualității coborî și începu să pășească repede pe bulevardul atît de cunoscut de el, urcînd panta ușoară spre locuri atît de dragi lui și tuturor locuitorilor orașului, care ducea și spre muzeul respectiv. Fusese o dată acolo împreună cu clasa lui și profesorul de limba română și rămăsese uimit de cîte valori extraordinare i s-au perindat atunci prin fața ochilor. Îi condusese prin muzeu un profesor tînăr și foarte informat, care nu se mai sătura vorbindu-le despre toate marile personalități reprezentate în muzeu. Bărzăunul își aminti cu drag de acel profesor, care era și romancier pe deasupra, și de la care primise o carte cu dedicație. Numai că pe acela îl cheamă altfel, nu Liviu Ursu. Poate or fi mai mulți acolo,

gîndi Bărzăunul. Amintirea acelei zile nu putea fi estompată de nimic. Văzuse în muzeu foarte multe documente autentice de la toți marii noștri cărturari din cele mai vechi timpuri și pînă în zilele noastre, manuscrise, cărți, fotografii, obiecte de artă și memoriale, ce să mai vorbesc, un adevărat bazar al spritelor. Dar nu valorile acelea îl ispiteau acum, ci dorința de a i se spovedi lui Liviu Ursu și de a obține de la el o dezlegare cît de cît înțeleaptă a uriașei lui taine.

Pătrunse în parcul nu prea mare din fața clădirii muzeului și încă de la primii pași fu întîmpinat pe aleea dintre copacii uriași și rondurile cu trandafiri, de o mulțime de cîini de dimensiuni și culori diferite, aflați pesemne la o nuntă. Preocupați de o cît mai reușită perpetuare a speciei lor și de alte probleme cîinești, nu-i acordară nici cea mai mică atenție și-l lăsară să circule în voie. Nu departe de poartă îl mai întîmpinară și cîteva busturi din bronz sau piatră care-l priveau indiferente și reci din scobiturile orbitelor. Puțin mai încolo o coti la dreapta către o clădire anexă muzeului, în care știa că se află depozitele și birourile muzeografilor. De departe auzi o voce groasă și hodorogită strigînd mai mult decît cîntînd o melodie de petrecere al cărei refren se încheia cu versul : „Mi'alache, mor, mă prăpădesc !“ Se gîndi că o fi poate vreun paznic sau vecin șugubăț din clădirile apropiate și înaintă fără să se sinchisească. Pe un geam deschis de la primul birou răsări deodată un cap cu părul răvășit în toate părțile, care-l privi cîteva secunde cu niște ochi mari și întrebători.

— Doreşti să vizitezi muzeul, tinere ? auzi o voce venind dinspre capul respectiv. Pe uşa laterală de la clădirea mare.

— Nu ... acum nu vreau să vizitez muzeul... L-am vizitat mai de mult. Aş dori să vorbesc ceva cu tovarăşul profesor Liviu Ursu. Mi s-a spus de la Palat că lucrează aici.

— Da, aici lucrează. Mergi mata tot înainte şi îl găseşti în biroul cu uşa deschisă... Acolo de unde se aude cîntecul.

Şi capul respectiv se retrase în interior şi dispăru ca o vedenie. Uşa indicată era larg deschisă şi prin ea îşi luau zborul către înălţimi rotocoale albăstrui de fum de ţigară însoţite de aceeaşi melodie pe care o auzise mai dinainte. Cînd se apropie însă şi mai mult de uşa respectivă auzi şi alte zgomote : un fel de hîrşti, hîrşti, repetat destul de des şi la aceleaşi intervale de timp, ca şi cum cineva ar fi tăiat o scîndură cu un fierăstrău. Bărzăunul bătu de cîteva ori în lemnul uşii, apoi intră într-un fel de cameră-laborator, destul de întunecoasă, cu mai multe mese şi aparate şi cu pereţii plini cu fel de fel de imagini şi citate în diverse limbi. Primul citat pe care puse ochii fu acesta : „Fais l'amour mais pas la guerre !". La o masă destul de lungă şi supraîncărcată cu fotografii, aparate de fotografiat, bucăţi de pîine, mere, cărţi, o bucată mare de parizer, un ventilator, un aparat de radio şi alte obiecte, descoperi prin fumul de ţigară un fel de monstru uriaş şi bărbos, lat aproape cît biroul, cu nişte ochi expresivi care-l priveau curioşi prin nişte lentile groase cu rame negre.

— Bună ziua, salută Bărzăunul respectuos, încercînd să descopere în colosul din faţa sa, care se îndeletnicea cu tăiatul la ghilotină a fotografiilor de

pe masă, figura cunoscută de care-i pomenise Arhivan. Dar nu putu să-și dea seama dacă l-a mai văzut vreodată sau ba. Un asemenea om cînd îl vezi îl ții minte o viață ca pe un fenomen rar. Avu însă aproape certitudinea că se află în fața lui Piedone, eroul atît de cunoscut al mai multor filme, dar cu dimensiuni cu mult mai sporite. Faptul acesta l-a determinat să zîmbească într-un anumit fel.

— Bună ziua, îi răspunse Piedone în variantă românească. Pe cine cauți mata? Apoi își aplecă imediat ochii spre ghilotină și făcu hîrști, terminînd de tăiat o fotografie.

— Îl caut pe tovarășul profesor Liviu Ursu.

— Hîrști, hîrști, eu sînt, răspunseră în același timp ghilotina și Piedone. Despre ce-i vorba?

— Vin din partea tovarășului director Ion Arhivan, care m-a îndrumat de curînd spre dumneavoastră într-o problemă...

— Hîrști, hîrști...

— ...într-o problemă... cum să vă spun eu...

— Hîrști, hîrști...

— Vă rog, nu vă supărați, ridică Bărzăunul puțin tonul cam iritat de primirea care i se făcea, mă puteți asculta cîteva secunde fără să mai... și-și îndreptă ochii spre ghilotina care nu mai înceta de hîrșîit.

— Te-ascult, tinere, cum să nu te-ascult? Numai că eu trebuie să termin neapărat de tăiat fotografiile, cît mai repede cu putință, pentru că vin samsarii de la celelalte muzee să le ia și să le pună în vînzare. Hîrști, hîrști... Noi trebuie să ne autofinanțăm („Și ăsta cu autofinanțarea!" gîndi Bărzăunul) și de aceea am devenit și fotografi, și cîntăreți și vînzători ambulanți și... tot ce vrei și nu

vrei. Hîrşti..., hîrşti... Pricepi mata cum vine treaba ? Că altfel nu luăm salar. Dar de auzit aud perfect tot ce vrei să-mi spui. Dă-i înainte fără teamă ! Hîrşti, hîrşti...

— Vă spuneam că vin...

— Ştiu. Într-o problemă... şi n-ai mai continuat. S-auzim de-aici încolo.

Bărzăunul îşi reproşă mult că a pierdut inutil timpul venind şi la acest individ care nu vrea să-i acorde atenţia cuvenită, dar nu mai putea da înapoi. Aşa că spuse cu hotărîre :

— Ei bine, vin la dumneavoastră într-o problemă de-a dreptul fantastică după părerea mea, de care, atunci cînd vă voi spune-o, sînt sigur că veţi rămîne stupefiat şi dumneavoastră.

— Hîr...

Şi mînerul ghilotinei care-l scosese atîta timp din sărite pe Bărzăun rămase la jumătatea drumului, iar mîna lui Liviu Ursu încremenită în aer. Ochii acestuia se măriră aproape cît lentilele şi căpătară sclipiri de licurici.

— Dar despre ce-i vorba, tinere ? întrebă el cu glasul schimbat de nerăbdare.

— Păi... să vedeţi... Eu sînt din satul Poiana şi acum cîţiva ani am descoperit, împreună cu alţi colegi de-ai mei, în grotele de la Piatra Domniţei...

— Aaaa, se miră profesorul mişcîndu-se o dată cu biroul din loc, acum abia încep să te recunosc. Nu cumva tu eşti... eşti...

— Constantin... începu Bărzăunul să-şi spună numele ,dar profesorul îi făcu semn să tacă.

— Eşti... Tăunul sau nu, Bărzăunul, cum ţi se spunea atunci de către tot satul ?

— Da, eu sînt! răspunse Bărzăunul fericit că fusese recunoscut pînă și de acest munte de om și că în acest fel se va crea o oarecare apropiere între ei, atît de mult dorită pentru reușita discuției. Dar mă mai ții minte?

— Cum să nu te țin? Tocmai pe tine, care erai considerat de către toți drept un erou? Nu-ți aduci aminte că am fost și eu atunci acolo, cînd cu descoperirea, și am făcut fotografii? Tu erai o mogîldeață pistruiată și neastîmpărată. Știu că alții doreau cu orice chip să treacă drept descoperitori, dar pe delături am aflat de la o fetișcană cam de vîrsta ta de atunci că tu ai fost sufletul descoperirii.

— Ilinca! spuse Bărzăunul fericit. Ea cred că v a spus.

— Nu știu cum o chema, dar mi-a spus mai multe despre tine. Păcat că toate ziarele și revistele i-au trîmbițat pe alții drept mari cercetători.

— Eh, ce mai contează asta acum?

Am, după cîte mai țin eu minte, și cîteva fotografii cu tine ținînd în mîini o carte mare, cu coperți aurite. N-am timp acum să le caut, dar cînd o să mai treci pe-aici o să ți le dau.

— Mulțumesc mult, răspunse fericit Bărzăunul. Numai că eu nu prea mi-aduc aminte de dumneavoastră. Știu că fotografiile le făcea un domn mai... mai tînăr și... și...

— Hă, hă, hă, rîse dogit profesorul, ai dreptate. Eram altul atunci. De asta nu-ți mai amintești de mine. Numai că pe vremea aceea nu purtam barbă și nici nu eram așa de... de gras ca acum.

Între timp, veniră două cetățence de la alte muzee să ia niște seturi de fotografii făcute de Liviu Ursu. Se pierdu cu această ocazie aproape o jumătate de oră cu număratul, cu procese-verbale de predare-primire și cu alte discuții. După ce plecară cele două persoane, profesorul oftă ușurat și-și îndreptă ochii spre Bărzăun.

— Trebuie s-o fac și pe asta. Și-or să mai vină ei și alții. Dar pînă atunci să ascultăm și să aflăm despre ce-i vorba.

Acum ghilotina se liniștise și mînerul ei ședea lipit de masă. Piedone își aprinse tacticos o țigară și deveni foarte atent.

— Vedeți dumneavoastră, își începu Bărzăunul spovedania cu destulă greutate, ceea ce vă voi spune eu acum s-ar putea să vă pară nu numai straniu, ci să arunce și asupra mea o lumină nu prea măgulitoare.

— Dar ce, ai mai descoperit vreo comoară și ți-ai băgat mîinile în ea? Sau ai făcut altă boacănă?

— Nu, nu despre așa ceva-i vorba, ci despre o nouă descoperire...

— Păi vezi c-am ghicit?

— Ba n-ați ghicit. Nu despre vreo comoară-i vorba, ci despre cu totul altceva.

— Păi, spune odată, că m-ai făcut curios!

— Tot în grotele în care am descoperit atunci, demult, valorile pe care le știți, trecînd zilele astea pe acolo și făcînd noi investigații, am descoperit ceva care o să vă pară de-a dreptul senzațional. Nu știu... s-ar putea să mă credeți aiurit... ori mincinos... ori cine mai știe cum, dar această nouă vizită la Piatra Domniței m-a adus într-o stare de

disperare. Nu mă mai pot gîndi la nimic altceva decît la întîmplările de acolo și de după aceea... Am căutat toate explicațiile posibile, dar n-am găsit nici o rezolvare. E ceva care mă depășește, ceva de natură fantastică aș putea zice... De aceea m-am dus prima dată la tovarășul Ion Arhivan să-i spun despre ce-i vorba, dar dumnealui n-a avut timp să mă asculte și m-a îndrumat spre dumneavoastră. Sper ca aici să am mai mult noroc.

— Bine, Bărzăune. O să fac tot posibilul să te ascult pînă la capăt, dar numai în cazul în care nu vrei să-mi răpești toată ziua. M-ai făcut curios. Ia să vedem despre ce-i vorba.

— Și dacă nu mă credeți ?

— Păi dacă o să-ncerci să mă minți, sigur că n-o să te cred.

— N-o să vă mint cu absolut nimic.

— Atunci, spune.

— Într-o grotă separată de cele pe care le-am cercetat prima oară...

— Tot la Piatra Domniței ?

— Tot. Ei bine, ca să fiu mai explicit, din grotele cunoscute se poate intra printr-o ușă metalică într-o poiană nemaipomenit de frumoasă, pe care nici un om din zilele noastre n-o știe, poiană în care mai trăiesc și azi bouri...

— Bouri ? ? căscă ochii mari Piedone.

— Da, bouri, precum ați auzit. Ei bine, dar nu aceasta este problema cea mai ciudată. O să auziți încă multe lucruri incredibile. În grota de care vă spun trăiește un bătrîn din vremea lui Dragoș Vodă.

— Care Dragoș Vodă ? ?

— Dragoș Vodă din legendă... cel cu bourul... cu întemeierea Moldovei, cu...

— Hă, hă, hă, hă! slobozi un hohot nestăvilit profesorul. Dar știi că m-ai dat gata, Bărzăune? Cum, din vremea lui Dragoș Vodă? Păi ăla, dac-a trăit, apoi a trăit acum mai bine de...

— Știu cînd a trăit, că-mi place mult istoria noastră, și nu vă exagerez nimic în tot ce vă spun.

— Dar tu-ți dai seama ce enormitate spui?

— Nu-i deloc enormitate, tovarășe profesor. Ascultați-mă pînă la sfîrșit și o să conchideți după aceea.

— Bine... te-ascult, dar...

Și mutra profesorului se pleoști total, de parcă ar fi fost beat, iar ochii îi deveneau tot mai mici și mai iscoditori.

— Știam eu că n-o să mă credeți, clătină amărît din cap Bărzăunul și era cît pe ce să se ridice și să plece. Dar se abținu să facă acest pas și continuă cu altă voce. Orice veți crede însă, eu vă spun purul adevăr, așa cum l-am văzut și trăit eu în acele zile la Piatra Domniței. Dar în realitate și nu în vis, tovarășe profesor! Bătrînul respectiv, care pare o mumie vie, nu are cred că de veacuri nici o legătură cu lumea din jur, nu a auzit nici măcar de Domnul Cuza și, v-am mai spus, trăiește într-un loc nemaicunoscut de nici un alt om. Între timp ochii profesorului căpătară o puternică notă de compasiune. Dar faptul cel mai curios nu e nici acesta, continuă Bărzăunul tot mai sigur că vorbește la pereți. Eu am stat în grote cu bătrînul doar cîteva ore, mai precis de duminică dimineața, de pe la orele 9 și ceva și pînă duminică seara pînă pe la 17, deci aproximativ 8 ore, n-am dormit deloc

în tot acest răstimp și, cu toate acestea, cînd m-am întors în satul meu am constatat că trecuseră patru zile.

— Ciiît?? se trezi parcă din somn Piedone.

— Patru zile, exact. De altfel, părinții mei și cu mai mulți oameni din sat m-au căutat mereu în tot acest timp, gîndindu-se că m-am înecat în mlaștină, ori că m-am rătăcit prin întunecimile pădurii.

Liviu Ursu își aprinse o nouă țigară și începu să privească în altă parte preocupat de zborul unei muște. Și, continuă Bărzăunul, deși în poiana bătrînului și nici în împrejurimile acelui loc nu căzuse o picătură de ploaie cît am stat eu acolo, peste tot a plouat cu găleata vreo trei zile la rînd.

— Dar cînd a fost asta? întrebă, aproape fără să vrea, profesorul, apoi își reluă starea de letargie dinainte.

— Săptămîna asta, de duminică pînă miercuri. Mi s-a spus c-a fost o ploaie generală.

— M-da, a plouat și pe-aici... a fost chiar grindină...

— Și după ce m-am întors în sat, am mereu senzația de neliniște, de dor continuu de a mă reîntoarce iar în acele grote, să mă întîlnesc cu moș Ispravă.

— Cu cine? întoarse capul profesorul.

— Cu... cu moș Ispravă... așa-l cheamă pe bătrînul din grote... cel care a zis că trăiește acolo din vremea lui Dragoș Vodă.

— Aaa, da..., dădu iar din cap Liviu Ursu, dar și cu mai mare compătimire, pe care Bărzăunul i-o observă pe figură și-i veni să urle de ciudă.

Țigara profesorului ajunsese aproape de filtru, dar acesta tot mai trăgea din ea, tot mai absent la ceea ce auzea.

— De asta am venit la dumneavoastră, zise Bărzăunul cu voce rugătoare și înceată, să vă cer nu numai un sfat, ci și un sprijin.

— Ce fel de sprijin ? se trezi deodată Piedone din vis, crezînd că Bărzăunul vrea să-l tapeze de niște bani.

— Știu eu ?... Cred că cel mai mare sprijin pe care mi l-ați putea acorda, ar fi înțelegerea exactă a stării de fapt și... și să nu fiu crezut nebun, că nu sînt, vă jur !

— Adică, cum să te-nțeleg exact după tot ce mi-ai spus ? întrebă profesorul încrețind din sprîncene. Cine crezi tu că ar putea înțelege sau crede o astfel de enormitate ?

După ce spuse aceste cuvinte, de care începu să-i pară rău, ca nu cumva să-l rănească și mai tare pe bietul aiurit, Piedone se ridică de pe scaun, aruncă mucul de țigară pe ușă, apoi se așeză iar la loc și începu să-și roadă unghiile. Bărzăunul se strădui să treacă peste totala neîncredere a acestuia și i se adresă cu o voce și mai rugătoare :

— Adică, știți ceva, tovarășe profesor ? Cred că cel mai bun sprijin pe care mi l-ați putea da ar fi să mergeți cu mine pînă la grote. V-ați convinge personal la fața locului, veți vedea și mumia vie de care v-am pomenit, și bourii, și niște vulturi stranii, și încă multe alte lucruri de care sînt sigur că veți rămîne uimit. Abia atunci nu mă veți mai privi cu atîta suspiciune, ca acum.

Văzînd că nu e vorba de bani, mai ales că în ziua aceea se nimerise să n-aibă nici măcar un chior

în buzunar, Liviu Ursu se ridică din nou de pe scaun și abia acum Bărzăunul putu să-i cerceteze mai cu atenție masivitatea. În ochii săi nu se mai citea nici compasiune, nici nedumerire, ci o mare simpatie față de Bărzăun, pe care crezu că-l înțelege, dar cu totul în alt fel de cît se aștepta acesta.

— De înțeles... încep să te înțeleg, dragă Bărzăune, mormăi încet și cu destulă tristețe în glas profesorul și o să-ți spun îndată de ce te înțeleg și-ți dau dreptate să ai vedeniile sau, iartă-mă, te rog, convingerile de care mi-ai vorbit... Dar de mers cu tine pe coclaurile acelea de care mi-ai vorbit nu pot sub nici un chip, tinere. Uită-te și tu la mine și apoi dă-ți cu părerea. Pot eu trece prin acele locuri mlăștinoase de care am auzit că sînt cît vezi cu ochii, fără a exista pericolul de a mă scufunda în adîncuri o dată cu șapte sălcii din jurul meu ?... Sau pot eu urca pe stînca de care mi-ai vorbit prima oară cînd te-am văzut ? După spusele tale de atunci cred că stînca se înalță pînă la cer. Cum pot fi eu în stare de un asemenea urcuș, Bărzăune ?

— Mda..., aveți dreptate, zise Bărzăunul posomorîndu-se iar. Și se uită din nou la Piedone măsurîndu-i volumul cu ochi neîncrezători. Își dădu seama că nici legat cu șapte funii și tras de tot satul uriașul din fața sa n-ar putea ajunge în vîrful Pietrei Domniței. Dădu din cap cu mîhnire și se ridică să plece. Nici de data aceasta nu reușise nimic.

— Mai stai un pic, dragul meu, nu te grăbi, îl opri cu voce caldă și prietenească profesorul. Mi-ai cerut doar inițial să te înțeleg, nu ? Ei bine, am convingerea că înțeleg perfect totul...

În loc să-l bucure cuvintele lui Piedone, Bărzăunul se supără.

— Ba, eu cred nu numai că nu m-ați înțeles, dar nici nu credeți nimic din ce v-am spus, iar pe mine mă considerați ori un aiurit fără pereche, ori un mare mincinos.

— Lasă-mă să vorbesc și eu, Bărzăune, se rugă profesorul. Eu te-am ascultat cît ai vrut, cu toată răbdarea. Așa că ai și tu bunăvoința și ascultă-mă.

— Bine..., vă ascult...

— Înainte însă de a-ți spune ce cred eu exact despre toate spusele tale, te rog să-mi răspunzi sincer la o întrebare.

— De-acord.

— Bărzăune..., iubești cumva vreo fată ?

Și ochii lui Piedone se înfipseră adînc în sufletul Bărzăunul, scormonindu-i toate cotloanele și înfiorîndu-l din cap pînă-n picioare.

— Da, răspunse cu toată sinceritatea Barzăunul înroșindu-se și lăsînd ochii în jos ca un vinovat.

— Și-i frumoasă ?

— E extraordinar de frumoasă !... N-am văzut nici măcar în filme o altă fată mai frumoasă... E... cum să vă spun, e cea mai perfectă împlinire a feminității cu toate marile ei calități.

— Și... ai sărutat-o vreodată ?

— Asta nu, nu..., rosti aproape plîngător Bărzăunul. N-am avut o asemenea fericire și nici nu cred s-o am vreodată.

— Dar de ce ?... Doar n-o fi vorba de regina Atlantidei sau de vreo extraterestră. Pămîntencele noastre pot f[illegible]utate, Bărzăune, he, he, mie-mi spui ? Mai devreme sau mai tîrziu tot îți pică ea-n plasă. Numai tu să știi cum s-o iei. Adică vreau să-ți spun să nu fii bleg.

— Eu știu ?... Nu cred..., răspunse Bărzăunul înroșindu-se și mai tare și nemaireușind să-și ridice ochii din pămînt.

— Știi ceva, dragul meu ? reluă Piedone firul discuției, privind undeva în gol spre un altădată de mult trecut, care purta denumirea de tinerețe. Acum am descoperit eu adevărul despre tine și sînt întru totul de partea ta... Pentru că și eu am trecut de mai multe ori prin stări asemănătoare cu cea prin care treci tu acum, atunci cînd eram ca tine... Și eu am împletit atîtea și atîtea povești minunate în jurul marilor mele iubiri, de fiecare dată crezînd în ele mai mult decît în realitățile din jurul meu... Cînd mi-aduc aminte de ele am impresia că au trecut sute și mii de ani de-atunci... Și nimic nu-i mai frumos ca visul născut de-o mare dragoste, Bărzăune ! Iar atunci cînd unele dintre aceste vise reușesc să se transforme în realitate ne credem cei mai fericiți oameni de pe pămînt... Dar nu pentru mult timp, prietene, o să-ți dai și tu seama de asta... Cînd eram cam de vîrsta ta iubeam o fată puțin mai în vîrstă decît mine, atît de frumoasă, de deșteaptă și de talentată... Dar mai ales frumoasă ! Trăiește și azi... e un nume cunoscut în poezia noastră contemporană. Într-o anumită perioadă, gîndindu-mă cu multă intensitate la ea, mi-am făurit un vis, într-un fel asemănător cu al tău, Bărzăune... Mi-am închipuit că plec pe o insulă depărtată și nemaicunoscută de nimeni altul pe lume, cu toate frumusețile și bogățiile pămîntului pe ea. Bineînțeles că n-am plecat singur acolo, ci cu marea iubire. Acolo am devenit un fel de Robinson Crusoe și am făcut cele mai mari descoperiri posibile, acolo mi-am adus apoi toți prietenii mei și am creat o lume cum nu putea fi alta

mai frumoasă și mai bună, am dezgropat comori cum numai în basme se pot găsi și toate le-am pus la picioarele dragostei mele... Tu știi ce frumos era totul ? Știi, desigur, pentru că altfel n-ai trăi nici tu o asemenea poveste minunată. Din visul acela însă m-am trezit abia cînd am auzit că iubirea mea se întorlocase cu un bun amic al meu, cu care fusese plecată pe litoral, și uitase cu desăvîrșire de mine. Dar visul propriu-zis a fost frumos, Bărzăune..., neasemuit de frumos... Numai în el am putut trăi toate minunile dragostei și nu zic că n-am fost cu adevărat fericit atunci...

— Dar eu n-am visat, se apără aproape plîngînd Bărzăunul. Eu n-am visat, vă jur ! Eu am trăit cu adevărat tot ce v-am povestit. Totul este realitate pură și nu imaginație ! Moșul pe care vi l-am menționat există, poate fi văzut de oricine, vă jur, vă jur, bourii există, de asemenea, tot așa cum există și multe alte curiozități și anacronisme de care vă îndoiți dumneavoastră. S-ar putea să fie și ceva înșelător la mijloc, nu pun mîna-n foc că nu, dar tot ce-am văzut și trăit eu acolo este absolut real ! De asta vă invitasem inițial să mergeți și dumneavoastră acolo, ca să vă convingeți și nu să mă credeți pe mine un mincinos. Urăsc minciuna, v-o spun foarte sincer, și nu mi-aș permite să vă spun dumneavoastră niște aiureli dacă așa ar fi ! Eu, repet, n-am visat nimic din ce v-am spus !

Liviu Ursu rămase cîteva clipe descumpănit, privind foarte curios spre Bărzăun. Vru să spună ceva, dar se răzgîndi. Își aprinse o nouă țigară, se mai plimbă puțin prin birou, apoi se apropie de Bărzăun și-i prinse cu multă duioșie capul în palmele sale

mari cît niște frunze de captalan, adresîndu-i-se încet și convingător :

— Bărzăune drag, acum chiar că nu mai știu ce să cred despre tine. Drept să-ți spun, la un moment dat aveam impresia că aiurezi și chiar mă gîndeam să chem salvarea... Dar pe parcurs mi-am dat seama că, cu tot focul tău de la inimă, apropo, cum o cheamă pe marea ta dragoste ?

— Ilinca, răspunse mașinal Bărzăunul.

— Ilinca, repetă visător Piedone, frumos nume !... Deci am ajuns la concluzia că din tot ce mi-ai spus poate fi și ceva adevărat, sau chiar mai mult decît ceva. Nu cumva bătrînul de care-mi vorbești o fi scăpat de la balamuc, sau o fi vreun rătăcit de prin alte părți aciuat acolo ?

— Nu cred... De sănătos era perfect sănătos... Ș-apoi era atît de bătrîn, încît sprîncenele îi ajungeau pînă la vîrful nasului. Nici nu auzise de mămăligă, de forfecuță și de multe altele din vremea noastră. În loc să-și tundă sprîncenele cu foarfeca sau cu altă ustensilă, el și le ardea cu o surcică aprinsă.

Profesorul slobozi iar un hohot prelung de rîs, încît se auziră geamurile tremurînd.

— Tu mă uimești total, Bărzăune, cu tot ce-mi spui. E posibil, oare, să existe asemenea arătări ?

— Pe cuvîntul meu de onoare, tovarășe profesor ! Îmi pare extraordinar de rău că nu puteți merge la fața locului, să-l vedeți !

— Cum să merg, nu ți-am spus ?... Și chiar de-aș încerca eu să mă hazardez pînă acolo prin cine știe ce mijloace, de asta îmi arde mie acum cînd am de făcut cinci mii de fotografii ? Am treburi serioase, Bărzăunule, nu pot pleca acum prin hîtoa-

pele tale. Înainte de orice însă, află că mi-ai devenit extrem de simpatic și doresc din toată inima să te ajut în felul meu. Deocamdată mai puțin și apoi... vom mai vedea noi. Dar mi-ai stîrnit o curiozitate bolnavă. Ce-ar urla toată lumea asta de-ar fi precum zici ! Așadar, pentru început vreau să-ți împrumut un foarte bun aparat de fotografiat...

— Am aparat.

— Dar știi să-l folosești ?

— Ehe ! încă cum ! Am primit și cîteva premii pentru unele fotografii pe care le-am trimis la un concurs național. În una dintre ele este prezentată chiar Piatra Domniței.

— Ei, bravo, îmi placi și mai mult. Atunci îți dau filme cîte vrei.

— Am destule. Unele chiar străine, aduse de fratele meu din Elveția.

— În cazul ăsta îți împrumut un casetofon.

— Am și casetofon. Dar la ce mi-ar putea ajuta ?

— Ai și casete ?

— Mai am cel puțin zece noi-nouțe.

— Atunci... degeaba-mi bat eu gura cu tine. Înseamnă că ai tot ce-ți trebuie și nu te pot ajuta decît cu un sfat. Uite ce cred eu că-i bine să faci în cel mai scurt timp posibil : Ia cu tine casetofonul și aparatul de fotografiat și fă o nouă deplasare la Piatra Domniței. Cum ajungi acolo, apucă-te și înregistrează totul atît pe peliculă cît și pe casete. Poți lua casetofonul cu tine ?

— Sigur că pot, doar e-al meu.

— Perfect. Înregistrezi deci totul și în imagini și sonor și vino după aceea din nou la mine fără să mai spui altcuiva nimic. Developez eu toate filmele, fac fotografiile, ascultăm împreună înregis-

trările și de-o fi adevărat măcar un sfert din tot ce mi-ai spus cu atîta convingere, merg cu tine acolo, chiar de va trebui să urc în coate și-n genunchi. Mă crezi, Bărzăune ?

— Vă cred, tovarășe profesor... De altfel, tot timpul v-am crezut și să știți că mi-ați lăsat o impresie deosebit de frumoasă !

Și Bărzăunul nu mințea deloc făcînd aceste declarații. Muntele acela de om din fața lui mai păstra încă în el copilăria cu toate visele și frumusețile ei.

Plecarea într-o nouă vizită la Piatra Domniței. Întîlnirea cu omul singuratic. Ochii lupoaicei. Toate poveștile își au... povestea lor

Discuția cu Liviu Ursu nu-i displăcu Bărzăunului, deși profesorul nu s-a arătat deloc încrezător la început în spusele lui. Dar, la urma urmei, care om cu mintea întreagă l-ar fi putut crede ? Însă, pînă la sfîrșit, s-a dovedit mai mult decît receptiv și și-a manifestat dorința de a participa, în felul său, la dezlegarea tainei. Dar ceea ce l-a bucurat mai mult decît orice la acest om a fost felul său blînd și copilăros de a fi, sentimentele sale curate și îmbălsămate cu visele nealterate ale copilăriei și tinereții. Și chiar dacă la început l-a considerat un aiurit pe Bărzăun, pînă la urmă a început să creadă în spusele sale ! Ce putea dori mai mult Bărzăunul ? Altfel, cum ar mai fi avut curajul să-i propună împrumutarea casetofonului și aparatului de fotografiat ?

Dar să trecem peste aceste aspecte minore și să revenim la chinurile Bărzăunului de după întîlnirea cu Liviu Ursu. În drum spre casă începu iar să se gîndească la un moment dat dacă nu cumva moș Ispravă e o aiureală de-a lui din cauza prea marii iubiri pentru Ilinca.

— Doamne ferește ! se trezi el vorbind cu glas tare în autobuzul cu care se îndrepta spre sat.

Noroc însă că-n autobuzul respectiv erau o îngrămădeală și un vacarm de nedescris. Chiar dacă ai fi urlat ca un leu, tot nu te-ar fi luat nimeni în seamă. Oricît de mult aș iubi-o pe Ilinca, își spuse în continuare Bărzăunul, tot n-aș ajunge vreodată să-mi pierd mințile ! Neam de neamul meu n-a avut de-a face nimic cu nebunia. Iar moș Ispravă există în realitate, aidoma mie, lui Virgil, tatei, mamei,... Ilincăi... Atunci cînd ajunse cu enumerarea la Ilinca își puse problema dacă nu cumva aceasta o fi vreo creație aparte, dintr-o materie nemaiîntîlnită, doar astfel explicîndu-se uriașa atracție pe care o manifesta față de el. Eh, ce vorbe și la mine, se contrazise el. Așa e de cînd lumea cînd iubești. Cum ar fi putut altfel scrie Eminescu un vers atît de încărcat de frumos ca acesta : „Și mi-s dragă mie însămi pentru că-i sînt dragă lui...", dacă nu ar fi trăit atît de profund iubirea ? Și-i mult mai pămînteană și decît mine, și decît Liviu Ursu și decît atîția alți visători ca noi... Iar moș Ispravă n-are cum fi nici vedenie, nici o închipuire de-a mea. Nu mă las eu pînă nu descopăr și adîncurile acestei taine !

Ajunse în condiții bune acasă, mîncă pe săturate, că era rupt de foame, se mai ciondăni cu maică-sa, apoi dormi buștean pînă a doua zi.

De cum deschise ochii luă hotărîrea de a nu mai spune nimic la nimeni din chinurile sale, chiar de i s-ar ivi în față cel mai mare înțelept, și de a pleca singur la Piatra Domniței cît mai repede cu putință. Pentru a înlătura însă orice neplăcere de genul celei prin care trecuse cu ocazia plecării anterioare, cînd îl căutaseră părinții și cu ceilalți oameni din sat prin pădure și mlaștină, recurse tot la

o minciună spusă părinților săi. Ei, na, acum sigur că se vor găsi guri rele care să mă întrerupă iar și să-mi spună :

— Cum, dom'le, un tînăr din zilele noastre să-și mintă de-atîtea ori părinții și pe alții ? Așa educație a primit el ?

De, personal regret foarte mult că trebuie să insist și asupra acestei părți negative a Bărzăunului, dar n-am altă soluție. Bărzăunul trebuie cunoscut din toate punctele de vedere, chiar dacă unele dintre acestea aduc prejudicii personalității sale. Și, ca să fiu absolut sincer, Bărzăunul mai minți și cu alte ocazii, dar nu chiar în felul acesta. A fost însă nevoit de împrejurări s-o facă. Deci, a fost o minciună strict necesară și numai oamenii rău intenționați îl pot învinui. Le spuse deci părinților săi că pleacă pentru vreo 4—5 zile la un coleg dintr-o comună învecinată, unde nu i se poate întîmpla nimic rău și deci să nu-l mai caute nimeni, nicăieri. Iar dacă va întreba oricine din sat unde e plecat, să i se răspundă că e la fratele său, Matei, la Piatra Neamț. Părinții au cam strîmbat din nas la început, cu deosebire maică-sa, că, zicea ea, nu-i acum vremea să stai atîta vreme lipcă pe capul alteuiva, cînd toată lumea țipă de treburi în toate părțile.

— Iar tu nu crezi c-ar fi bine să te aftonești odată și pe la casa ta și să nu mai umbli fleaura prin atîtea locuri ? Că doar nu ești corturar să nu-ți mai afli loc ! a încheiat cu destulă oftică biata mamă proțăpită în fața lui cu mîinile în șolduri.

— Lasă, mamă, că trece și asta, spuse împăciuitor Bărzăunul. Viața e prea scurtă și dacă nu facem și ce ne place, atunci degeaba mai trăim. După atîta

muncă la școală am și eu dreptul la cîteva zile de vacanță așa cum vreau eu.

Și nu se dădu bătut. De altfel, nu era el omul care să dea prea ușor îndărăt. Obținu deci aprobarea mamei și începu iar să se pregătească, cu multă meticulozitate, în vederea noii expediții. Pregăti, pe lîngă alte lucruri trebuitoare, casetofonul cu casetele respective, aparatul de fotografiat cu blitz, cîteva filme și alte fleacuri.

Și, după ce totul fu pus la punct așa cum se impunea, porni iar spre Piatra Domniței într-o miercuri dimineața înainte de răsăritul soarelui. Scopul său principal era ca de această dată să înregistreze cît mai mult posibil cu cele două aparate, pentru a avea cu ce să-i demonstreze lui Liviu Ursu, și chiar lui Dumnezeu de va fi cazul, adevărul despre moș Ispravă, despre bouri, vulturi, despre poiana aceea care-l atrăgea ca un magnet și despre toate celelalte lucruri anacronice din locurile lui moș Ispravă.

De cum pătrunse în pădure, nu se mai simți plin de voie bună ca altădată, ci apăsat de o povară cu totul aparte. Copacii, străfulgerați de umbre și lumini, îi păreau niște făpturi bizare, care se uitau la el cu priviri iscoditoare, de parcă ar fi vrut să-i reproșeze ceva. În oglinda fumurie a unei bălți îi făcu impresia că descoperă făptura Ilincăi... De ce oare n-a mai trecut în ultimele zile pe-acasă la ea ? Să-i ceară o carte, de pildă, sau s-o întrebe ceva... Ce bine-ar fi fost ! Chiar dacă l-ar fi primit cu indiferență, sau ar fi părut iar grăbită și preocupată ca de obicei, chiar dacă i-ar fi repezit cîteva vorbe mai dure, tot mai bine ar fi fost decît să n-o vadă defel. Și ce dacă ar fi suferit apoi ? Nici o suferință nu-i mai dulce ca aceea pe care ți-o oferă o mare iubire !

O, de-ar putea cunoaște Ilinca măcar o infimă parte din dorul său, de-ar reuși să-i pătrundă doar o clipă în suflet, s-ar cutremura de profunzimile sentimentelor lui ! Și oare nu-i zadarnică această iubire ? se întrebă el amărît. Dar fără iubirea pentru ea ce m-aș face ? își dădu tot el răspunsul, conștient că orice mare dragoste, oricît ar fi de zadarnică, poartă în ea focul sacru al dorinței de a fi. Și nu de a fi oricum, ci mai bun, mai deștept, mai capabil de fapte mari.

— Ar trebui să-i fiu recunoscător vieții pentru această stare permanentă de minune, de suferință, de dor, de chin, dar de trăire adevărată ! Ce rost ar mai avea viața fără astfel de trăiri ?

Simțindu-se parcă mai despovărat de vechea stare, se avîntă tot mai adînc în desișul pădurii, dornic să se întîlnească cu prietenul său de la grotele Pietrei Domniței.

Deodată, nu prea departe de el, zări pe un trunchi răsturnat de salcie pe Octavian Aldea, așa-zisul om singuratic, ființă aproape la fel de bizară ca bătrînul din grote. Pletele albe și barba la fel de albă care-i acopereau fața păreau o pată de lumină în umbrele din jur. Ședea nemișcat, cu ochii ațintiți în gol.

— Sărmanul, gîndi Bărzăunul, abia s-a întors din spital și a venit iar în pădure !

Bătrînul Aldea, trecut de 80 de ani, era considerat de aproape tot satul drept un sărit din minți. Fusese inginer silvic într-un oraș din nordul Moldovei, iar după ieșirea la pensie se retrăsese în casa părinților din acel sat, pe care o refăcu aproape în întregime și unde trăia singur între cărțile și amintirile sale. Nimeni din sat nu-l vizita și nici el nu făcea vizite nimănui. În fiecare zi, între anumite ore, își lua arma de vînătoare și pleca în pădure, de

unde nimeni nu l-a văzut vreodată întorcîndu-se cu vreun vînat. Singurul care reușise să-i pătrundă în casă și în suflet, aflînd cu această ocazie multe taine din viața sa, fusese Bărzăunul. Și totul pornise de la o întîmplare banală. Într-una din zile, pe cînd Bărzăunul trecea pe lîngă locuința lui Aldea, fu martor cînd un copil, lovind neatent în mingea cu care se juca prin apropeire, sparse un geam de la casa bătrînului. Copilul își luă mingea cît putu mai repede și fugi, iar în scurt timp apoi Bărzăunul îl văzu pe Aldea ieșind din casă și apropiindu-se de geamul spart. Culese indiferent cioburile de jos, fără să-l intereseze cine i-a spart geamul, și le aruncă într-o ladă pentru gunoi de lîngă poartă. Zărindu-l pe Bărzăun prin apropiere i se adresă calm, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic :

— Nu știi cumva, tinere, dacă ăștia de la magazin or fi avînd sticlă pentru geamuri ?

— Din cîte cunosc eu de la alți oameni interesați de așa ceva, nu se găsește de vreo două luni și nici nu se știe cînd or să aducă. Dar, dacă-mi permiteți vă pot aduce eu de acasă de la mine o bucată să v-o pun la fereastră.

— Dar dumneata ai spart geamul ? întrebă bătrînul cu vocea sa de bas profund, privindu-l de data aceasta cu interes.

— Nu l-am spart eu, ci un copil cu mingea, care a fugit apoi nu știu unde și nici măcar nu cunosc de-al cui o fi.

— Dar nu mă interesează să știu cum îl cheamă și nici să-l trag la răspundere. Așa-s copiii... Dumneata însă, dacă m-ai putea ajuta, precum zici, ți-aș rămîne îndatorat. Nu mi-i în grijă de altceva, dar

îmi intră prea multe muște în casă și mă deranjează de la treburile mele.

— Vă aduc îndată sticla și v-o pun chiar eu, că mă pricep!

Așa a reușit Bărzăunul să pătrundă în casa bătrînului, rămînînd uimit de uriașa bibliotecă pe care o poseda, precum și de ordinea în care îi erau rînduite toate lucrurile. E drept că o femeie din sat avea grijă aproape zilnic să-i mănînce și să-i păstreze așa cum dorea el totul, precum și să-l aprovizioneze cu cele necesare. După ce Bărzăunul termină de pus geamul, rămase cu ochii ațintiți la cărțile din rafturi. Aldea vru să-i plătească pentru treaba făcută, dar acesta refuză politicos.

— E o nimica toată ce am făcut eu și nici într-un caz n-am făcut-o pentru bani.

— Îți place să citești? Îl întrebă bătrînul invitîndu-l să ia loc și cercetîndu-l cu atenție.

— Îmi place mult, numai că în ultimul timp nu prea am ce citi. Biblioteca comunală e-nchisă, întrucît bibliotecara e în concediu, iar cărțile mele de-acasă le-am citit de mai multe ori.

— Atunci, alege-ți din biblioteca mea ce cărți te interesează și citește-le cu plăcere. Pentru mine e o mare bucurie cînd am prilejul să întîlnesc pe cineva căruia îi place să citească. Uite, nu vrei să citești și cartea asta? Și Aldea îi arătă „Jurnalul de la Păltiniș" al lui Gabriel Liiceanu.

Bărzăunul îi mulțumi mult pentru bunăvoință, își mai alese două cărți de autori străini și plecă.

După ce termină de citit cărțile împrumutate se duse din nou la Aldea, să i le înapoieze și să ia altele. Cu acea ocazie avu loc o discuție destul de lungă

pe marginea lecturii făcute și, mai ales, în jurul cărții lui Liiceanu.

— Cartea aceasta, spuse Bărzăunul forțîndu-se să-și aleagă cuvintele cele mai potrivite, are în ea multă înțelepciune... Este un fel de chemare spre cultură, spre artă și spre tot ce-i frumos... Dar tare mult aș dori ca acești filosofi menționați în carte și alții ca ei, să încerce să descopere în primul rînd calea spre înlăturarea cumplitei suferințe în care se zbate marea majoritate a lumii, să găsească împăcarea între atîtea forțe ostile, să înlăture războaiele, foametea, atîtea boli care fac ravagii și încă multe alte rele... O carte ca asta mi-ar place să citesc! Că nu-i mare lucru să încerci „să cuprinzi necuprinsul" sau să-i îmbrățișezi doar pe cei care te îmbrățișează cum spune Noica, ci să încerci să-i îmbrățișezi pe toți oferindu-le salvarea.

Dori el să spună mai multe, dar se opri nehotărît, fiindu-i teamă ca nu cumva să atingă vreo susceptibilitate de-a bătrînului.

Cuvintele Bărzăunului însă, simple și izvorîte din marea lui dragoste pentru oameni, pentru viață și pentru tot ce-i frumos și bun, avură darul să-l încînte pe Aldea și să-l facă tot mai vorbăreț. În după-amiaza aceea Bărzăunul poposi la inginer mai multe ore, și pe lîngă faptul că primi de la acesta un dar cu totul deosebit, prima ediție a poeziilor lui M. Eminescu cu dedicația autorului către Matilda Cugler-Poni, avu și bucuria de a-i asculta spovedania, un fel de poveste tristă și aproape incredibilă.

— Ia loc pe scaun, dragul meu, sau pe pat, și ascultă-mi povestea pe care nimeni altul n-o mai cunoaște... S-ar putea să mă crezi și tu nebun după aceea, așa cum mă consideră toți oamenii din sat,

fără să mă cunoască și fără să bănuiască măcar ce stă la baza așa-zisei mele nebunii... Vezi tu, ești încă prea tînăr și n-ai avut vreme să treci prin focul mistuitor al iubirii, dar te bănuiesc a fi tare simțitor și cu multă înțelegere față de cei măcinați de amăgiri, de așteptări zadarnice și de tristeți.

Bătrînul vorbea rar, cu multe pauze între anumite episoade, ochii săi trecînd prin Bărzăun și prin pereții casei către lumea fantasmelor sale, pe care aveai impresia că o descopere abia atunci cu adevărat undeva, departe...

— Orașul în care am fost inginer silvic deîndată ce am terminat institutul este destul de cunoscut nu numai în nordul Moldovei, ci în întreaga țară. E o stațiune dintre cele mai căutate, mereu plină de lume venită din toate colțurile țării. Așa era și-n vremea cînd am fost numit eu acolo. De felul meu, nu am fost niciodată prea comunicativ, nu mă duceam ca alții prin baruri, prin restaurante, nu făceam vizite și ploconeli somităților orașului și de aceea prea puțini știau de existența mea. Drept e și faptul că mai bine de un an a trebuit să pun ordine în arhiva ocolului silvic, să mă familiarizez cu activitatea de fiecare zi și să cunosc bine toate împrejurimile de care trebuia să răspund pe linie profesională. Pe acolo erau munți cu păduri interminabile, din păcate astăzi prea puține mai există, și atît munții cît și pădurile de brazi și de fagi mă atrăgeau cu o forță irezistibilă.

— Și mie îmi plac pădurile extrem de mult! se trezi Bărzăunul vorbind.

Bătrînul însă parcă nu l-ar fi auzit. Nu se uită la el și nici nu făcu vreun comentariu asupra pasiunii lui, ci își continuă povestea cu același ton.

— Aproape zilnic mă duceam în pădure un ceas sau două, cu sau fără treabă, cu o plăcere bolnăvicioasă... Aveam un pădurar inimos și foarte priceput în toate, unul Nistorel, pe care-l luam cu mine în majoritatea peregrinărilor... Eh, mai bine nu l-aș fi cunoscut pe omul ăsta, că tare nefast rol a mai jucat în viața mea!... Deși, sărmanul de el, n-a avut nici o vină în tot ce s-a întîmplat. În anul acela, abia împlinisem 24 de ani, spre sfîrșitul primăverii, am plecat într-una din zile iar spre pădure. De data aceea m-am hotărît să-mi schimb ruta și s-o iau de-a dreptul prin parcul orașului... Era o după-amiază caldă și senină, mi-amintesc de parcă ieri s-ar fi petrecut toate. În parc era multă lume, mai ales vizitatori de prin alte părți, veniți unii la băi, alții la odihnă. Cei mai mulți se plimbau sau ascultau fanfara care cînta pe o esplanadă, în timp ce copiii se jucau cu veveriițele sau cu două căprioare dintr-un loc mai ferit. Mai la marginea parcului, pe o bancă așezată lîngă un boschet, am zărit-o atunci pe „ea"... Cînd pomeni cuvîntul „ea", ochii săi deveniră mai mari, mai rotunzi și mai umezi ca înainte și după aceea făcu o scurtă pauză. Da, dragul meu, am zărit-o pe ea, pe cea mai frumoasă fată din cîte am întîlnit pînă atunci și de atunci încoace. Citea o carte și nu părea preocupată de nimic din tot ce se petrecea în jurul ei. Am rămas cîteva clipe țintuit locului, fără să mai știu ce să fac. Și am privit-o uimit o vreme, apoi am trecut mai departe. Figura ei însă mi se statornicise în memorie ca o ispită fără seamăn de dulce. Am ieșit din parc, dar n-am mai mers mult și m-am reîntors în apropierea ei așezîndumă pe o altă bancă într-un loc mai retras, dar de unde o puteam privi în voie... Cine m-a pus pe mine să mă

duc în acea zi în parc ? Nici nu mai țin minte dacă mai trecusem vreodată pe-acolo... Dar, de, ce să-i faci ? De multe ori e de-ajuns doar o clipă ca să-ți schimbe tot rostul vieții... După ce m-am așezat pe bancă, m-am uitat din nou lung la ea... Coborîse parcă din cele mai frumoase vise ale mele și se întruchipase într-o făptură împlinită toată din chemare și minune. Ca și cum ar fi simțit privirile mele apăsînd-o, a lăsat cartea pe genunchi și s-a uitat și ea la mine... o clipă, două,... nu mai știu cît. Și n-a fost o privire obișnuită, dragul meu. A fost un fel de învăluire totală, de răscolire a întregii mele ființe, cu niște ochi de o expresie unică, în același timp fioroși, duioși, chemători, sălbatici, săgetători ca niște ace muiate în esențe de sublim... Cînd și-a reluat lectura eu devenisem deja altul. Nu mă înțelege greșit și nu mă crede un om slab. Pînă atunci trecusem prin multe amaruri și păream în ochii cunoscuților drept o faptură rece și distantă. Eu pînă în clipa aceea nu trăisem fiorul neasemuit de dulce al dragostei. Atunci însă am rămas robul acelor priviri, nu mai aveam altă țintă decît fata de pe banca din apropiere... S-a mai uitat încă o dată sau de două ori spre mine, apoi s-a ridicat încet, fără să mă mai privească, a rupt o frunză dintr-un tei, pe care a pus-o între filele cărții și a plecat cu pași ușori pierzîndu-se în mulțime... N-am urmărit-o... nici n-aș fi avut putere atunci... Am rămas paralizat în același loc privind ca un năuc spre banca pe care șezuse ea... Cred că din clipele acelea a început așa-zisa nebunie a vieții mele, dragul meu, și nu după aceea, cum am crezut nu mult mai tîrziu... M-am întors acasă seara tîrziu, după ce rătăcisem ore întregi prin diverse locuri singuratice și tăcute. Dar n-o căutam pe ea, te rog să mă-nțe-

legi... Pe mine doream să mă readun din tot ce întîlneam în cale sau gîndeam, întrucît simțeam că mă pierd cu fiecare pas. În noaptea care a urmat nu știu dacă am dormit sau nu, dar de un lucru sînt sigur : tot timpul m-am simțit dominat de ochii ei, chinuit de ei, adăpostit de ei, torturat de ei, ori plutind în abisul lor... A doua zi și încă vreo două sau trei zile nu m-am mai dus în pădure. Abia așteptam după-amiezile, cînd, după ce încheiam programul de lucru, plecam direct în parc și mă așezam pe aceeași bancă pentru a o putea privi pe ea. Și de fiecare dată o găseam în același loc, citind aceeași carte, care părea fără sfîrșit, și aruncîndu-mi din cînd în cînd aceleași priviri stranii și ucigătoare. Mă vei întreba poate că de ce nu am încercat atunci în vreun fel să intru în discuție cu ea...

— Da, chiar voiam să vă întreb, dar, nerăbdător să ascult continuarea, am evitat.

— Ei, dragul meu,... M-am întrebat și eu după aceea și mă voi întreba mereu pînă la sfîrșitul zilelor de ce n-am căutat încă de a doua zi un prilej să-i vorbesc... Dar atunci nu puteam face un asemenea pas. Pricepi tu ? Nu puteam, oricît aș fi încercat. Devenisem total abulic, ori, mai bine zis, mă simțeam dominat în cel mai înalt grad de puterea ei de fascinație... Pe o altă bancă, în apropierea ei, ședeau de obicei două doamne în vîrstă care discutau aproape tot timpul între ele și nu păreau interesate de ce se petrece în jur. Într-o singură zi doar, una dintre ele s-a ridicat de pe banca pe care stătea și s-a apropiat parcă temătoare de idolul meu cu care a stat puțin de vorbă, apoi s-a retras, mi s-a părut că destul de contrariată, deși n-am avut impresia că fata despre care-ți vorbesc i-ar fi dat vreun răspuns

care s-o jignească. Și, uite așa, nu cred că trecuseră două săptămîni de cînd o văzusem pentru prima oară, a venit și ziua cea mai cumplită din viața mea, de care, ori de cîte ori îmi amintesc, simt cum îmi arde carnea pe mine și cum gîndurile o iau razna fără să le mai pot stăpîni... Bătrînul tăcu iar o vreme, apoi reluă cu o voce tremurată. Mă doare atît de tare amintirea acelei zile și a celor care au urmat după aceea, de parcă atunci aș fi murit de o mie de ori în cele mai groaznice chinuri. După cum ți-am spus, nu reușisem în primele zile să intru în vreun fel în dialog cu ea, dar gîndul respectiv mă stăpînea tot mai puternic. Așteptam momentul propice ca pe o sărbătoare, dar în același timp cu o emoție de nedescris. Eram deci hotărît să încerc tot ce-mi va fi posibil și să-i vorbesc. Aveam convingerea că și ea așteaptă același lucru, pentru că în ultimul timp privirile îi deveniseră tot mai insistente și nu o dată am trăit împreună beția jocului dumnezeiesc al privirilor... În dimineața zilei în care eram hotărît să-i vorbesc cu orice risc, am plecat, împreună cu Nistorel, pădurarul despre care ți-am pomenit pare-mi-se, undeva în creierul munților, să fac evaluarea aproximativă a unui parchet care urma să fie dat în exploatare nu peste mult timp. Pînă la locul respectiv era de mers o distanță apreciabilă, iar eu eram hotărît să termin cît mai repede treaba, pentru a mă putea duce spre seară în parc. Pădurarul mă conduse de-a drepul printre țancuri și ponoare și nu trecuse cu mult de amiază cînd reușisem să stabilesc în mare locul și dimensiunile parchetului. Urma ca în zilele următoare să vină brigadierii cu oamenii de trebuință, să marcheze copacii. După ce am luat o gustare acolo, în pădure, am pornit spre oraș, dar

cu totul prin altă parte decît pe unde venisem. Așa s-a făcut că la un moment dat am nimerit într-o fundătură întunecată, străjuită din toate părțile de stînci și dealuri abrupte și cu un pîrîiaș pe albia căruia încercam noi să ne găsim drum. Pe mine pădurea nu m-a înfricoșat niciodată și nici acum nu mă înfricoșează. Această armă pe care o vezi acum la mine o aveam și atunci. Numai că pe vremea aceea era încărcată, deși n-aveam de gînd să trag în nici un fel de vînat.

— Cum, în prezent nu e încărcată ? întrebă nedumerit Bărzăunul. Atunci de ce o mai purtați cu dumneavoastră ?

Bătrînul dădu din cap trist, apoi oftă prelung.

— Nu, dragul meu.... nu mai e încărcată din ziua aceea... și nici măcar nu mai am cartușe pentru ea... Iar de purtat, o port și cu așa, ca pe un blestem al vieții mele, de care nu mai pot scăpa orice aș face.

Bărzăunul privi nedumerit de mai multe ori cînd spre armă, cînd spre bătrîn, așteptînd cu sufletul la gură continuarea acelei povești bizare.

— În locul unde am ajuns atunci însă m-a cuprins un fel de spaimă aparte. Dar nu de vreo fiară a pădurii, ci de ceva cu totul deosebit. Parcă nimerisem deodată într-o lume străină brăzdată de pustiu și de spaime ascunse. Fiecare copac se transforma în imaginația mea într-o vedenie hidoasă, iar ponoarele din jur îți dădeau senzația de destrămare în moarte. Puțin mai încolo am ieșit într-un fel de rarișe de fagi și brazi, dar tot închisă de jur împrejur de culmi. Chiar în fața noastră, sub niște stînci, se zărea un fel de cotlon întunecat, nu prea mare. Personal n-am acordat nici o atenție acestui fapt, mai

ales că eram nerăbdător să ajung cît mai repede în oraș. Nistorel însă, n-are ce face și, cum mergea înaintea mea, se apropie de locul acela întunecos și numai ce-l aud strigînd vesel :

— Dom'inginer, am dat peste niște pui de lup ! Veniți să-i vedeți, că-s grozav de arătoși !

— Lasă-i acolo, Nistorel, am răspuns eu, că acum n-am vreme de așa ceva ! El însă nu și nu. Că să mă duc să-i văd. Și m-am apropiat și eu de culcușul lor. Mogîldețele, foarte frumoase de altfel, s-au retras temătoare cît mai adînc în bîrlogul lor și priveau spre noi cu ochi mirați. Nistorel, nici una, nici două, scoate un sac din geanta pe care o purta cu el și încercă să prindă puii.

— Lasă-i naibii ! m-am răstit eu la pădurar. Ce vrei să faci cu ei ? Nu vezi cît îs de mici ?

— Îi duc în parc, dom'inginer. Și o să se-nghesuie lumea să-i vadă, mai dihai ca la circ.

Și numaidecît prinse un pui și-l băgă în sac. Acesta începu să scîncească și să se zbată și, o dată cu el, începură și ceilalți să dea semne de neliniște. Ei, ei, ei..., gemu bătrînul încrețindu-se și înfigîndu-și unghiile în obrazul scofîlcit, clătinînd totodată capul ca un om beat. Așa a început adevărata mea dramă și crede-mă, tinere, că tare mi-i greu să-ți redau nu numai întîmplările de atunci, ci mai cu seamă trăirile mele... Îndată după aceea am auzit, nu departe de mine, un mîrîit sălbatic. Mă întorc imediat și zăresc la vreo douăzeci de pași lupoaica. Mă privea cu niște ochi mari și fioroși, stînd parcă gata să pornească la atac. Eu atunci strig la pădurar din nou să lase puii la locul lor și să plecăm. Nu că-mi era frică, dar n-aveam timp să mă complic.

— Nu vă temeți, dom'inginer, îmi strigă pădurarul încercînd să mai prindă un pui. Trageți un foc de armă și fuge dihania cît o țin picioarele !

— Dar nu de frica ei ți-am spus să lași puii, ci pentru că nu vreau să-i iei cu tine ! am ripostat eu furios. Ce mai așteptați ?!

Lupoaica însă se apropia de noi. Eu n-am de lucru și fac după cum mi-a spus Nistorel : trag un foc în aer, ca s-o sperii, și imediat apoi am pus un alt cartuș la loc. Numai că lupoaica n-a fugit, cum mă așteptam, ci a început să alerge bezmetic, dîndu-ne ocol și în același timp apropiindu-se de noi. Nebunia fiarei m-a înfricoșat.

— Trageți în ea, dom'inginer, răcni din nou pădurarul punînd puii jos și apropiindu-se de mine. Nu vedeți ? Pare turbată ! Clipele care au urmat au fost cu adevărat de delir. Am tras un foc în lupoaică. A scos un urlet răgușit, dar nu s-a oprit. Se pregătea să sară asupra noastră cînd am tras al doilea foc, apoi m-am prăbușit fără cunoștință. Nu m-a rănit, nu te teme, zise bătrînul privind cu milă spre Bărzăun. Cauza prăbușirii mele de atunci nu mi-am putut-o explica niciodată. Pesemne că de emoție... ori de groază... ori cine știe de ce.

De data asta Aldea făcu o pauză mai mare, iar ochii săi nu mai aveau nimic omenesc în ei. Își dădeau întîlnire în irișii lor toate hăurile pădurii, toate spamele lumii la un loc. Sprîncenele, încrețindu-se și mișcîndu-se spasmodic, îi acopereau parcă întreaga față chinuită. Bărzăunul îl privea temător. Nu mai avu curajul să-i pună vreo nouă întrebare și aștepta nemișcat ca bătrînul să-și revină și să continuie povestea.

Cînd m-am trezit, reluă Aldea privind în gol, nu mai știam ce-i cu mine și nici unde mă aflu... Capul îmi vîjîia ca o pădure bîntuită de furtună... Pădurarul ședea în fața mea privindu-mă speriat și fără să mai poată scoate un cuvînt. M-am pipăit, să văd dacă sînt întreg și dacă nu cumva visez. Uitasem pentru moment tot ce se întîmplase... Ehei, dragul meu..., ce bine ar fi fost dacă nu m-aș mai fi trezit din acel șoc! Dar n-a fost să fie așa... Cînd m-am uitat în jurul meu am descoperit, foarte aproape de mine și privindu-mă fix, cu niște ochi încremeniți de moarte, lupoaica pe care o ucisesem. Imediat mi-am amintit totul... Am vrut să-l întreb ceva pe pădurar, dar n-am reușit. Instinctiv privirile mi-au fost atrase cu o forță de nestăvilit de ochii lupoaicei! Dar nu erau ochii lupoaicei, prietene care te uiți la mine fără să mă-nțelegi, răcni aproape bocind Aldea, erau ochii „ei“!

— Cum adică ai „ei“? întrebă înfiorat și aproape fără să vrea Bărzăunul.

— Ai „ei“... ai fetei din parc!... Acum pricepi? Dar n-ai cum să pricepi nici tu și nici nimeni căruia i-aș mai povesti această întîmplare... Dar să știi tu că eu n-am ucis atunci lupoaica, ci pe „ea“, pe frumoasa mea din parc...

— Cum așa? se zvîrcoli pe locul său Bărzăunul. A fost doar o iluzie de moment!

— Nu..., n-a fost o iluzie de moment, dragul meu... Așa e cum îți spun... Eu pe „ea“ am ucis-o...

Bărzăunul se cutremură din nou și se făcu mic pe scaun, cu privirile pironite spre bătrîn. Aldea se ridică de pe locul său și dădu de două ori ocol mesei, cu pași mari și cu figura schimonosită ca de o durere acută, apoi se așeză pe pat cu capul sprijinit în am-

bele palme și scoase un geamăt înăbușit. Abia peste cîteva momente reluă iar firul poveștii cu o voce mult mai stinsă.

— Stai, că n-am terminat încă... M-am reîntors în oraș cu această cumplită certitudine înfiptă în suflet și m-am dus direct în parc... Era aproape de amurg și un soare trist mă privea dintr-o baltă de sînge... M-am așezat ca de obicei pe banca mea, dar pe banca ei nu mai era nimeni... Ea nu mai venise ca altădată... nici nu mai avea cum să vină... ea rămăsese acolo, în pădure...

— Nu se poate ! strigă Bărzăunul sufocat de emoție. Iertați-mă că vă întrerup, dar cum puteți crede așa ceva ? Întîmplarea respectivă v-a creat un șoc puternic și...

— Nu, dragul meu,... eu știu ce știu și nu mă poate convinge nimeni de contrariu.

— Dar n-ați mai căutat-o ? N-ați mai întrebat pe nimeni despre ea ?

Bătrînul îl privi lung și apatic, probabil gîndindu-se dacă-și mai are rost continuarea poveștii. Zîmbi trist, închizînd ochii un timp, apoi îi deschise iar și-i îndreptă în altă parte decît spre Bărzăun, părînd grozav de mîhnit.

— Vezi, dragul meu, și vocea lui părea umilă și rugătoare, ți-am spus încă de la început că ai să mă crezi și tu nebun, ca ceilalți...

— Dar nu vă cred nebun deloc ! strigă Bărzăunul cu sinceritate și compasiune pentru bietul năpăstuit.

— Ba mă crezi, nu văd eu ? Nici n-ai cum altmintrelea... Dar să nu-ți închipui că n-am așteptat-o și-n ziua aceea, și a doua zi, și toată viața după aceea... Numai că totul a fost în van. Ea n-a mai venit niciodată pe banca ei.

— Dar n-ați mai întrebat pe nimeni de ea ? N-ați căutat-o și prin alte părți ?

— I-am întrebat pe toți cîți mi-au ieșit în cale după aceea, dragul meu, n-am stat cu mîinile încrucișate, dar tot degeba. Nimeni nu putea să-mi spună nimic despre ea, nimeni n-o cunoștea, nimeni n-o mai văzuse vreodată...

— Dar cele două babe, pardon, cele două doamne în vîrstă, despre care mi-ați pomenit la început și spuneați că ședeau pe o bancă alăturată.. și dintre care una a stat chiar de vorbă cu ea...

— Ei, vezi tu ?... Asta e problema care mă roade cel mai mult... Voiam s-o ocolesc, dar văd că nu-i chip... Le-am întrebat și pe ele, încă de a doua zi le-am întrebat, și de mai multe ori apoi, pînă nu le-am mai întîlnit nici pe ele.

— Și ele ce v-au spus ?

— Nimic... Adică... nu chiar nimic. Mi-au răspuns că nu sînt din acel oraș și că nu cunosc nici o tînără cum o descrisesem eu pe „ea". La insistențele mele, uneori destul de sîcîitoare și chiar aprige, ori cu rugăminți și cu promisiuni că le ofer marea cu sarea, m-au repezit furioase și mi-au spus că aș face mai bine să mă tratez, că am halucinații... că ele n-au văzut niciodată pe banca respectivă vreo tînără cu semnalmentele date de mine. Dar pe mine m-ați văzut vreodată ? le-am întrebat eu convins că or să-mi răspundă nu. Numai că nu mi-au răspuns așa. Au spus că m-au văzut mai multe zile la rînd stînd abătut pe banca mea și privind mereu spre un punct fix și că tot timpul s-au întrebat dacă nu cumva oi fi avînd mințile rătăcite. Asta-i, dragul meu... și acum crede și tu ce vrei și judecă-mă cum crezi. Dar tot ce ți-am povestit e purul adevăr, nemaiadău-

gînd nimic de la mine... În zilele acelea, de după uciderea lupoaicei, adică a „ei", am albit tot, încît ajunsesem de pomină în oraș. De asta am și plecat de acolo la alt ocol silvic... M-am trezit deodată bătrîn și bătrîn am rămas să-mi duc zilele în așteptări neîmplinite...

Bărzăunul își aminti de această poveste de cum îl zări pe Aldea și se apropie de el cu inima strînsă. Mai fusese și cu alte ocazii pe acasă la el după spovedania respectivă, dar nu mai adusese niciodată vorba despre întîmplările din trecut, știind că astfel i-ar provoca bătrînului durere. De cum îl văzu simți nevoia să-i spună și lui despre întîmplările de la Piatra Domniței. Cine știe ? Poate că el va putea să-i ofere o explicație mai convingătoare. Se apropie așadar de bătrîn salutîndu-l respectuos.

— Unde te duci, tinere ? îl întrebă acesta aproape șoptit.

Slăbise mult în ultimul timp și arăta aproape mai bătrîn ca moș Ispravă. Bărzăunul se miră chiar cum de mai are puterea să vină în pădure la o distanță destul de apreciabilă de casă.

— Mă duc pînă la Piatra Domniței, răspunse el bucuros că are astfel prilejul să-i povestească pe nerăsuflate toată taina lui. E o stîncă uriașă, destul de departe de-aici, unde am descoperit...

— Sssst..., făcu bătrînul ducînd un deget la buze. Mai încet, te rog... Știu unde vine Piatra Domniței, că am fost și eu în copilărie o dată pînă acolo. Numai că e tare greu de ajuns la ea.

— Pentru mine nu e greu deloc și-mi face o deosebită plăcere să mă duc. Dar înainte de a pleca aș dori să vă...

— Sssst ! făcu iar bătrînul. Acum nu te pot asculta... Ce mare păcat că nu ne-am cunoscut mai de mult ! Acum e prea tîrziu, dragul meu, nu te pot asculta... Am văzut, nu cu mult înainte de a veni tu lupoaica despre care ți-am povestit mai de mult, cu cei doi pui ai ei dînd tîrcoale pe-aici... Uite, pînă pe dîmbul acela a venit... S-a uitat spre mine lung, de parcă ar fi vrut să-mi spună ceva, apoi, simțind pesemne că vii tu, a plecat. Mai stau un timp... Poate că se întoarce iar... O aștept... o aștept ca pe o salvare, dragul meu... Tu du-te acum în drumul tău și treci mîine sau poimîine pe la mine, că vreau să-ți spun mai multe... numai dacă nu m-o chema la ea lupoaica, pînă atunci...

Și Bărzăunul plecă de lîngă bătrîn grozav de neliniștit. Se petrecea, în mod categoric, ceva cu el și-i părea rău că nu-l poate ajuta în vreun fel.

Din nou în grotele de la Piatra Domniței. Uluitoarea descoperire a altor valori inestimabile. Taina lui Moș Ispravă devine și mai profundă. Prînzul de pomină. Extraordinara coincidență

Drumul spre grote nu-i păru mai anevoios ca altădată, așa că merse cu mult spor, fără opriri, decît în cazuri strict necesare. A trebuit, însă, să se mai oprească o dată, chiar mai mult decît și-ar fi dorit, lîngă o salcie uriașă și scorburoasă, în apropierea căreia zări un șarpe pestriț, lung de peste un metru. Mirîndu-se atît de mărimea șarpelui, cît mai ales de frumusețea coloritului pielii, Bărzăunul rămase cîteva clipe nemișcat. Se priviră amîndoi cîteva secunde, ca și cum ar fi încercat să-și amintească de unde se cunosc, apoi șarpele intră în scorbură cu mișcări nu prea grăbite. Bărzăunul, conducîndu-se după zicala că șarpele care-ți iese în drum trebuie ucis, se înarmă repede cu un hadarag și se postă lîngă scorbură așteptînd tîrîtoarea să iasă pentru a o ucide. După cîteva minute de așteptare zadarnică vru să se lase păgubaș și să plece în drumul său. La urma urmei, nu-i făcuse nici un rău. Ce-avea cu el ? Mare-i fu însă mirarea cînd auzi deasupra capului său un sîsîit ca de gînsac. De cum ridică ochii rămase înlemnit. Șarpele, încolăcit pe o ramură, privea spre dînsul scoțînd mereu limba despicată și continuînd să sîsîie. Nu părea însă deloc cu intenții agresive. Bărzăunul îl privi

cîteva clipe amuzîndu-se de scena respectivă, apoi ridică hadaragul și-l apropie de gura șarpelui așteptînd ca acesta să muște sau să fugă. Șarpele însă nu făcu altceva decît să-și miște capul în altă parte, fără să se gîndească să muște sau să fugă. Bărzăunul mai făcu de cîteva ori aceeași mișcare, dar fără nici un rezultat concret. Șarpele nu numai că nu părea deloc pus pe rele, dar se ferea el însuși de o posibilă lovitură din partea Bărzăunului. Și era atît de frumos și de viu colorat! Niciodată nu mai văzuse vreun șarpe mai plin de desene și culori.

— Măi, a naibei lighioană! își spuse Bărzăunul din ce în ce mai mult atras de acea vietate. Ăsta parcă ar vrea să se împrietenească cu mine.

Și fără să-și dea seama ce anume l-a determinat să facă un asemenea gest, Bărzăunul întinse ușor mîna spre capul șarpelui și începu să-l mîngîie blînd și să-i vorbească aidoma unui prieten. Iar șarpele nu mai sîsîia ca înainte și nici nu mai scotea limba. Stătea în aceeași poziție și se părea că-i place să fie mîngîiat. Ba, la un moment dat, coborî de pe creanga pe care stătea agățat și se tîrî prin scorbură pînă la picioarele Bărzăunului. Rămase apoi într-o poziție nemișcată, continuînd să-l privească pe Bărzăun. Acesta, fiind grăbit să ajungă cît mai repede unde-și propusese, îl mai mîngîie o dată pe tot corpul, admirîndu-i de aproape frumusețea stranie. Și zău că ar mai fi rămas o vreme acolo să se joace cu el, dar vremea înainta și el n-avea timp de joacă. Așa că se hotărî să plece mai departe, mult mai înveselit și încrezător.

— Ce păcat ar fi fost dacă l-aș fi omorît, cum aveam de gînd la început! gîndi el cu duioșie. Chiar mare prostie aș fi făcut! În primul rînd, nu mi-a

făcut nimic rău și nici nu-l cred în stare de așa ceva. De altfel, știa el de care șerpi să se păzească. Atunci, de ce să-l omor? se gîndi el în continuare. Poate are și el casa lui... problemele lui,... șerpoaica lui,... poate are pui pe care trebuie să-i hrănească... o fi avînd și el, ca fiecare vietate, bucuriile și necazurile lui. Ce vină i se poate aduce că s-a născut șarpe și nu o capră, de pildă, sau o pasăre,... sau o fată frumoasă cum e Ilinca! Da, ca Ilinca!... Pe ea o iubește toată lumea care o vede și nimeni nu se repede la ea cu gînduri ucigașe.

Se mai uită încă o dată în direcția scorburii unde văzuse șarpele și începu să rîdă clătinînd din cap. Cu gîndul cînd la șarpe, cînd la Ilinca ori la moș Ispravă, se trezi deodată lîngă Piatra Domniței, locul vrăjit, unde fusese de atîtea ori și de fiecare dată lăsase acolo cîte ceva din inima sa. Lacul era liniștit și limpede, cu străfulgerări de raze pînă în adîncurile în care se zăreau săgetînd albastrul apei mai mulți păstrăvi. Grozav de mult ar fi dorit să intre din nou în apă, ca altădată cînd era și Ilinca lîngă el privindu-l cu admirație cum înoată și prinde păstrăvi din cotloanele stîncilor! Cît de frumos a fost atunci, demult... cînd a prăjit pește pe pietrele înfierbîntate și toată lumea îl privea ca pe un erou! Dar mult mai presantă decît această dorință cu parfum de amintire scumpă era chemarea lui moș Ispravă. Cînd se uită spre vîrful crestei de cremene simți o înfiorare în tot corpul. Acum nu numai înălțimea îi trezea fiori, ci și gîndul la tainele ascunse în grote. Cîțiva vulturi din aceia mari și negri dădeau parcă tîrcoale înălțimii cu intenții haine.. Privindu-i mai bine însă își dădu seama că nu se aseamănă perfect cu cei văzuți pe cerul din poiana gro-

telor. Cei de acolo păreau mult mai negri, mai mari și mai fioroși. Își alungă frica și începu să se cațere sprinten pe panta abruptă. Rucsacul, mai plin ca-n alte dăți, inclusiv casetofonul și aparatul de fotografiat de care avea cea mai mare grijă, îi făceau urcușul mai anevoios. Dar, cu atenție și cunoscuta lui iscusință, reuși să ajungă în vîrful stîncii fără nici un incident.

Cînd bătu iar la ușa bătrînului îl încercă o teamă. Dar nu de moș Ispravă, ci ca nu cumva să nu mai audă sunetul acela prelung al bronzului lovit, care-i crease surpriza extraordinară cu ocazia celeilalte vizite. Deci se temea ca nu cumva tot ce trăise el acolo să fi fost un vis. Dar teama i-a fost de scurtă durată. De cum ciocăni iar, același sunet prelung răsună trezind ecouri surde în întunecimile grotelor. Nu zic însă că nu l-a încercat și de data aceasta o senzație aparte. Oricîtă teamă ar fi avut de necunoscut și de acele cotloane stranii, n-ar fi dat îndărăt pentru nimic în lume. Ceva mai presus de puterile sale îl chema spre hăurile neguroase ale acelei taine. De dincolo de ușă se auzea glasul bătrînului, destul de arțăgos, de parcă s-ar fi certat cu cineva. Iar ușa întîrzia să se deschidă.

— Cine o mai fi oare cu moșul ? se întrebă destul de curios Bărzăunul.

Imediat după ce-și puse această întrebare îi răsăriră în minte cel de-al treilea blid pus pe masă de către bătrîn, precum și cel de-al treilea scaun. Înseamnă că mai trăiește încă o persoană în grotă, despre care moșul n-a vrut să pomenească.

Mai bătu o dată, mai insistent, apoi dădu drumul casetofonului pentru a putea înregistra toată convorbirea cu bătrînul.

— Ieşi odată afară, că te pocnesc cu ceva! răsună mai deslușit glasul lui moș Ispravă. Nu vezi ce mi-ai făcut? Apoi glasul său păru că i se adresează Bărzăunului: Mai așteaptă o țîră, flăcăule!

Mai urmară și alte cuvinte ale moșului, pe care nu le mai reproduc din lipsă de spațiu, nu de altceva. În sfîrșit, ușa se deschise și în prag apăru figura cătrănită a lui moș Ispravă. Se vedea clar că avusese o ceartă cu cineva, iar Bărzăunul fierbea de curiozitate să afle cu cine anume.

— Intră, voinicule, și iartă întîrzierea cu care-ți deschid, zise bătrînul de cum dădu cu ochii de Bărzăun. Am avut însă iar necazuri mari cu Mariţa.

— Bine te-am găsit, moș Ispravă, și-mi pare rău că te văd cam necăjit. Cu cine ziceai că ai avut necazuri așa mari?

— Ia cu huiduma de Mariţa. Mi-a făcut o poznă care o să mă pună iar la treabă o vreme.

— Dar cine-i dumneaei? Că nu te-am mai auzit pomenindu-i numele și credeam că stai singur aici.

— Păi singur stau, că n-o s-o țin pe culcușul meu. Numai că am dat-o afară cum am putut mai repede.

Bărzăunul vru să scoată capul pe ușă, s-o vadă și el pe Mariţa, dar moș Ispravă interveni cu explicațiile necesare.

— Cum n-o știi pe Mariţa, voinicule, că doar ai văzut-o afară. Dar dacă vrei s-o vezi iară, nu-i bai. Deschide ușa, că nu s-a dus prea departe.

Și bătrînul deschise puțin ușa, arătîndu-i Bărzăunului o ciută uriașă care păștea alături de un ied.

— Aha, vasăzică despre ea e vorba? Eu credeam că...

— Ea mi-a făcut pozna. De fiecare dată cînd vine aici nu se lasă pînă nu-mi răstoarnă cîte ceva. Acum, de-o pildă, mi-a vărsat, de cum am gătit-o de muls, o găleată cu apă peste sacul cu făină. Și abia o măcinasem! Păi treabă-i asta? Da ia stai oleacă și te hodinește pe un scăuieș ori pe-o laiță, că nu ți-o fi fost ușor s-ajungi din nou pînă aici de unde-i fi viind. Eu mai am puțintică treabă. Trebuie să vină și Neagra la muls și pînă s-o gîndi ea să vină vreau să-i pregătesc porția de tărițe cu sfeclă. Știam eu c-ai să vii și azi, dar nu credeam că așa repede.

Nu termină bine ce avea de spus și ușa se dădu în lături împinsă parcă de furtună, oferind intrare liberă celei ce purta numele de Neagra. Era matahala de bouroaică pe care o văzuse Bărzăunul în poiană la vizita anterioară și de care se speriase așa de tare. Și de data acesta se trase cît putu mai departe.

— Nu te teme, că nu înghite flăcăi care se tem și de umbra lor, îl încurajă bătrînul luîndu-i în rîs frica. Doar nu vrei să spui cumva că pînă azi n-ai mai văzut bouri.

— Drept să-ți spun, moș Ispravă,... n-am mai văzut. Unde și cînd era să văd? Eu știu că bourii de pe meleagurile noastre...

Și Bărzăunul era cît pe ce să spună că bourii au dispărut de prin aceste locuri de mai multe sute de ani, dar se opri la timp și schimbă firul discuției întrebînd dacă prin acele locuri plouă vreodată.

— Plouă, voinicule... Dar numai atît cît trebuie și cînd trebuie. De-o vreme însă n-a mai dat nici o picătură.

— Cam de cîtă vreme, moșule?

— N-am habar, că eu nu țin sama vremii, cum ți-am spus.

Apoi moșul nu-i mai spuse nimic și se apucă să mulgă bouroaica într-o doniță nu prea mare și de o formă curioasă. Între timp Bărzăunul făcu vreo două-trei fotografii din diverse poziții.

— Da ce țăcănești acolo, flăcăule? îl întreabă moșul întorcîndu-se spre el. Lasă cutia ceea deoparte și stai cătinel. O mulg îndata mare și pe Neagra și-i fac apoi vînt afară lîngă Mariița. Pe urmă vreau să gătesc de-ale gurii, ca să nu zici cumva că te-am ținut flămînd. De astă dată o să ospătăm ceva mult mai bun ca ieri. De, numai de ți-o place...

— Cum ca ieri, moș Ispravă? întrebă Bărzăunul crezînd că moșul nu mai ține minte că de la vizita lui au trecut mai multe zile.

— Păi nu-ți aduci aminte cum am ospătat atunci lapte dulce cu turte proaspete? Ziceai că ți-a plăcut.

— Mi-a plăcut mult, nimic de zis, dar de cînd am mîncat noi au trecut exact opt zile. N-a fost ieri.

— Cît zici c-a trecut? se miră moșul.

— Opt zile.

— Mare poznă și cu tine, flăcăule! clătină moșul din cap cătrănit. Ce folos îi fi avînd tu ținînd socoteala vremii nu pot pricepe. Nu cumva ții închisă vremea în cutiile acelea pe care le tot țăcănești și o lași să curgă cum vrea ea? Și moșul îl privi cu ochi morocănoși în timp ce o mulgea pe Neagra. Mare păcat să ții sama vremii care oricum trece... E ca și cum îndată ce vii pe lume ai începe să-ți cioplești singur racla de înmormîntare fără să te mai gîndești la nimic altceva. Au nu pricepi tu, dragul moșului, că cei care țin în orice fel sama

vremii ajung robii zilei de mîine și uită de ziua de azi fără s-o mai trăiască așa cum se cuvine ?

— Adică, cum vine asta, moș Ispravă ?

— Te faci că nu pricepi ? se burzului iar moșul. De asta îmbătrînesc oamenii așa de repede, de asta fug grabnic clipă de clipă în toate părțile aidoma furnicilor, măsurînd vremea în fel și chip pentru a o ține pe loc, fără să-și dea sama că astfel o alungă și mai tare... Vai de capul celor care țin răbojul vremii ! Numai ce-i vezi întinși pe năsălie înainte de a fi stat mai pe-ndelete de vorbă cu sufletul lor ca să-l întrebe : „ce mai vrei bun, suflete, azi ? Că mîine nu știu dacă ți-oi mai putea da !“ Iacă asta voiam să-ți vorovesc pe-nțeles ca unui prunc al meu... Dar tu nu faci decît să ții socoteala zilelor care trec ori care va să vină și te rățoiești la mine că nu le pritocesc așijderea ție. În loc să trăiești cum nu se poate mai bine fiecare drămuire a vieții, tu le cîntărești pe toate cu cutiile acelea de la mînă ori care scot lumină. Mai bine du-te în lumea ta, flăcăule, și îmbătrînește clipă de clipă și zi de zi cum ți-o fi datul ție, iar vremea mea las-o s-o strunesc eu, după învoiala mea, nu să mă țină ea sub oblînc !

Moșul tăcu apoi un timp văzîndu-și de muls, iar Bărzăunul se simți oarecum stînjenit de tonul cam aspru al acestuia.

— S-ar putea să ai dreptate, moș Ispravă, zise el îngîndurat. Viața e destul de complicată și fiecare o vede în felul lui și, mai ales, caută s-o trăiască în felul lui. Așa că...

— Nea, boală ! strigă bătrînul acru, dar nu ca răspuns la spusele Bărzăunului, ci ca s-o domolească

pe namila ce-și terminase porția și nu voia să mai stea liniștită la muls.

Bărzăunul închise casetofonul și-l puse pe o laiță, apoi își luă aparatul de fotografiat și deschise ușa ce da în poiană. Ieși încet și rămase din nou fermecat de frumusețile ce i se etalară în față. Toate însă aveau în ele ceva atît de profund nostalgic, încît oftă prelung fără să știe nici el de ce. Îl lăsă deci pe moș cu treburile sale și începu să rătăcească de unul singur prin poiană. Luă cîteva imagini fotografice cu ciuta ce păștea liniștită lîngă iedul ei, cu bourul care-l privea pufnind și cu alte animale din poiană. Cu ocazia aceasta descoperi mai multe îngrădituri făcute în răzlogi de fag ce adăposteau culturi de grîu, orz, sfeclă, legume și numeroase alte plante pe care nu le cunoștea prea bine. Nu descoperi însă nicăieri cartofi, deși se uitase cu mare atenție.

— Oare o fi adevărat totuși ce spune moșul, că trăiește de pe timpul lui Dragoș Vodă? gîndi el intrigat. Exclus! Dar atunci cum să-mi explic cu lipsa cartofilor, a porumbului, prezența bourilor și multe alte chestii?

În alte părți ale poienii mai descoperi și alți bouri, cerbi, capre, oi, vaci, un taur uriaș și alte animale mai depărtate. Toată poiana părea un tablou imens și nemaipomenit de frumos în care puteai admira tot ce poate oferi mai blînd viața: farmecul unei naturi nefalsificate. Numai vulturii aceia, mari și negri, care nu puteau fi totuși comparați cu cei văzuți în apropierea Pietrei Domniței, pluteau leneș în văzduh și părea că stau la pîndă pentru a-i obliga pe bieții oameni să-și numere clipele, zilele și anii, ca să se repeadă apoi la ospățul morții. Ajuns la

marginea pădurii zări iar un șarpe aproape identic cu cel de la salcia scorburoasă. Îl privi și pe acesta lung, dar nu mai avu curiozitatea să se apropie de el. Părea că cineva din adîncul pădurii îl cheamă insistent într-acolo. Printre copaci zări oglinda unui lac cu ape albastre sidefii și liniștite cum nu mai văzuse niciodată. Părea ecranul unui televizor uriaș așezat orizontal. Și cît de frumos se oglindeau copacii din jur în adîncurile lui! Se apropie încet pînă aproape de mal vrăjit de o chemare tainică. Deodată rămase stupefiat. Nu, nu visa... și nici nu se înșela deloc... Din albastrul adîncurilor îl priveau cu o ispită magnetică ochii atît de dragi ai Ilincăi. Dar numai cîteva clipe, apoi dispărură, deși nici o undă nu răscoli oglinda lacului...

— Doamne, oare ce-a fost asta? se întrebă Bărzăunul cuprins de o tristețe fără seamăn. Acum nu-mi mai poate spune nimeni că nu am vedenii... Mi-o fi oare mintea atît de răvășită? Ce mă fac?

Cîteva momente nu mai făcu nici o mișcare, ci rămase cu ochii ațintiți la luciul apei. Iar sentimentul acela de tristețe copleșitoare nu-l mai slăbea, ci părea că ia proporții ucigașe. Păsările cîntau în jurul său chemîndu-l parcă mai departe în acea împărăție de umbre și enigme... Dar nu mai merse în altă parte din acel loc. Se mai uită o dată, cu mai multă atenție, în adîncul apelor lacului, trăind cu o intensitate nemaicunoscută pînă atunci beția amară și în același timp dulce a singurătății în disperarea dragostei lui neîmplinite. Mai făcu, aproape ca un automat, cîteva fotografii cu lacul și împrejurimile, apoi se întoarse chinuit de întrebări în odaia bătrînului. Neagra nu se mai afla înăuntru, iar moș Ispravă era preocupat cu strecuratul lapte-

lui muls într-o oală mare de lut printr-o pînză de in cam scămoșată pe la margini.

— Te văz cam abătut, flăcăule, zise bătrînul oprindu-se puțin din treburile sale și privindu-l insistent.

— Eh, așa-s eu cîteodată, moș Ispravă, răspunse Bărzăunul cu un zîmbet amar.

— Nu cumva te-au mînat pașii pînă la iezerul din pădure ?

— Ba am ajuns, moș Ispravă, că totul pare aici atît de frumos și de altfel decît oriunde. Am ajuns la iezer, sau la lac, cum i se mai spune, pentru că simțeam cum mă cheamă ceva într-acolo...

— Nu trebuia, dragul moșului, nu trebuia ! De ce nu m-ai întrebat și pe mine înainte de a pleca ? Mare păcat că nu ți-am spus din vreme să nu-ți calce piciorul într-acolo singur !

Și moșul își duse o mînă la față și clătină amărît din cap.

— Dar de ce să nu ajung acolo, moșule ? E vreo primejdie ?

— Eh, ce știi tu !... N-am cum să te fac acum să pricepi de ce nu trebuia să te duci. Dar nu vezi cît năduh ți-au lăsat apele iezerului în ochi și-n suflet ?

— Așa-i cum zici, moșule... Acolo, în adîncul apelor am văzut...

— Nu-mi spune ce-ai văzut, flăcăule, că știu cu prea bine. Credeam că iezerul va rămîne o taină numai a mea, care să mă chinuie numai pe mine cu veșnicia dorului, dar văz că te-a încercat și pe tine prea de timpuriu. Mare năpastă pentru tinerețile tale !

— Dar ce se întîmplă acolo, moșule, și de ce nu trebuia să mă duc ?

— Pentru că... eh, ce să-ți mai vorovesc eu acum ?... Și bătrînul lăsă capul în jos ca un vinovat. Lasă că ți-oi spune eu altă dată, cînd om merge împreună să privești în ape amarul vieții mele... Acum mai fă-ți o vreme treabă pe lîngă mine sau pe unde vrei tu, pînă gătesc eu de-ale gurii și pe urmă om mai sta la voroave. Dar acum nu mă mai întreba nimic.

Degeaba se strădui Bărzăunul să priceapă sensul vorbelor bătrînului, că nu reuși. Începu să se uite cu mai multă atenție prin încăpere pentru a putea ieși din starea apăsătoare în care se afla, mai ales după vizita la lac și, fără să vrea, descoperi după niște cergi atîrnate pe o frînghie, o nouă încăpere care avea legătură directă cu locuința moșului printr-o ușă destul de bine mascată.

— Dar dincolo de intrarea asta ce-i, moșule ? întrebă Bărzăunul arătînd cu mîna spre noua încăpere.

— Ce să fie ? Ia o altă odaie care ține tot de cetatea mea... Acolo păstrez eu o samă de lucruri de care am trebuință mai rar.

— Și... pot intra și eu ?

— Da ce, te dor picioarele ca să nu poți intra ? Dacă ți-i voia intră și acolo, numai să fii cu grijă să nu răstorni cumva ciuveiele care or să-ți iasă-n cale.

Bărzăunul intră cu destulă curiozitate în noua încăpere și de la primii pași fu întîmpinat de fel de fel de lăzi, putini, unele pline cu brînză, altele cu lapte acru, altele cu fructe de pădure ori goale și cu doagele aproape putrezite, piei de animale,

cergi, sumane, cioareci, cămăși și numeroase alte lucruri străine de tot ce văzuse el pînă atunci. Pe o masă mare dintr-o margine a odăii se vedea însă ceva voluminos acoperit cu o pînză prăfuită. Cînd Bărzăunul trase pînza într-o parte descoperi prin norul de praf ridicat o nouă și extraordinară comoară. În fața acelor obiecte i se păru din nou că visează. Erau mai multe cărți voluminoase, cu coperți metalice, mai ales ferecate în aur, o coroană de voievod bătută cu pietre prețioase, diverse pocale strălucitoare, două buzdugane, un sceptru, un scut aurit, un vîrf de lance și alte obiecte asemănătoare cu cele descoperite cu ocazia expediției din anii trecuți. Ochii săi începură să clipească tot mai des și aproape că-i venea să urle de bucurie. Dar numai cîteva clipe trăi această stare de beatitudine, căci imediat apoi îi reveni vechea tristețe apăsătoare pe care o încercase la lac. Se forță să nu se lase copleșit de acea trăire ucigașă și se întoarse în odaia bătrînului întrebîndu-l copleșit de emoție.

— Moș Ispravă,... am găsit dincolo, pe o masă acoperită cu o pînză, mai multe lucruri de mare preț și cîteva cărți mari. Pot să mă uit și eu la ele ?

— Acelea-s ale lui tătuca Dragoș, flăcăule... Sînt toate lucruri de-ale lui, pe care mi le-a dat mie în grijă cînd au năvălit ultima oară tătarii. Cărțile le avea unele moștenite de la bunii și străbunii săi. Le-au scris cei înțelepți de demult, cu tragere de inimă la cele sfinte ori la faptele de vitejie ale pămîntenilor. Unele le-au scris maramurășenii noștri, iar altele le-am găsit la oamenii de-aici. Numai că eu nu pot desluși slovele decît la cîteva dintre ele, care-s în vorovirea noastră. Du-te, dacă ți-i voia,

și-ți împărtășește sufletul cu frumusețile lor cărturărești, împletite cu icoane din vremi apuse.

Bărzăunul se întoarse aproape buimac de bucurie în cămăruța atîtor taine și începu să se uite cu multă atenție la toate. Mai cu seamă cărțile îl atrăgeau cu o putere nestăvilită. Începu să răsfoiască filele mari de pergament scrise cu o caligrafie cum nu i-a mai fost dat să vadă. Măiestria de nedescris a unor litere inițiale ori diversele scene biblice împletite uneori cu cele istorice îi treziră exclamații de uimire și admirație. Pergamentul se păstra încă în condiții excepționale oferind ochilor o gamă coloristică unică. Cîteva cărți erau scrise cu litere latine, iar celelalte cu chirilice și gotice. De o importanță cu totul aparte i se păru un manuscris voluminos, tot pe pergament, în care era vorba despre Moldova de dinainte de descălecat, cu multe ilustrații de un mare interes științific. Printre numeroasele ilustrații de pe manuscrisul respectiv una îl făcu să tresară puternic și să rămînă mai multă vreme cu ochii pironiți asupra ei.

— Asta-i Ilinca! exclamă Bărzăunul mai mult decît admirativ. Ea e... cu costumul pe care l-a îmbrăcat la festivitățile de la Teatrul Național, cînd a uimit lumea cu frumusețile ei...

Era înfățișată călărind un cal alb alături de un cavaler în zale, tot călare, purtînd pe cap un coif strălucitor, iar în mîini scut și paloș. Închise ochii cîteva clipe pentru a alunga acea vedenie, dar cînd îi redeschise o văzu tot pe Ilinca. Făcu imediat legătura între imaginea din manuscris și privirile acelea stăruitoare din apele lacului... Un tremur nervos îi frămîntă întregul trup iar ochii i se umeziră. Închise aproape automat manuscrisul și

rămase mai multă vreme pe gîndui. Ce mai putea crede după atîtea surprize care îl depărtau tot mai mult de realitate? Putea oare stabili vreo legătură logică între Ilinca, marea lui dragoste din sat și Ilinca din vedeniile sale de cînd îl cunoscuse pe bătrîn? Tot ce trăiește el de un timp încoace să fie oare de natură halucinantă? Se mai uită încă o dată peste acele cărți sub ale căror coperți de aur se ascundeau atîtea enigme, fără să știe însă dacă trebuie să se bucure sau nu. Visul său de a descoperi un text de limbă românească mai vechi decît acel petec de hîrtie cunoscut sub denumirea de „Scrisoarea lui Neacșu" din 1521, de care crezuse cu puțin timp mai înainte că l-a împlinit, era acum umbrit de imaginea Ilincăi suprapusă peste două lumi atît de depărtate și de diferite una de alta. Nu se gîndi să cerceteze mai amănunțit atunci și celelalte valori, întrucît începuse să-l doară capul. Nu era însă o durere propriu-zisă, ci un fel de frămîntare nervoasă de care dorea să scape neapărat. Din încăpereae alăturată, unde moș Ispravă se străduia să pregătească de-ale gurii, ajunseră pînă la el puternice arome ispititoare. Dar nu-i mai era foame... Trase și în acea odaie mai multe imagini cu noile valori descoperite și îndeosebi cu manuscrisele, neuitînd să insiste mai mult asupra paginilor în care apărea Ilinca. Apoi porni încet, ca un somnambul, spre odaia bătrînului.

— Ai picat la vreme potrivită, flăcăule, îl întîmpină vesel moș Ispravă. Tocmai mă pregăteam să te chem să ospătăm. Te văz însă tot cătrănit. Nu ți-a mai trecut?

— Nu știu ce să mai cred, moș Ispravă... Totul mi se învîrte în cap ca o morișcă și nu mai știu dacă-s treaz ori visez. Iar de mîncat nu prea-mi vine acum. Mai bine aș vrea să mă duc iar la iezerul din pădure.

— Acum nu-i vremea de iezer, dragul moșului, că se sleiește mîncărica pe care ți-am pregătit-o și-i păcat. O să mergem noi și la iezer, n-avea tu grijă de asta.

Și fața bătrînului căpătă iar culoarea unei suferințe ascunse. Înșiră apoi din nou aceleași blide pe masă, tăcut și ursuz. Nu uită să pună și de această dată pe masă trei străchini, trei linguri, iar lîngă masă cele trei buturugi în loc de scaune.

— Acum spune-mi cu ce-ncepi mai întîi, flăcăule, se adresă el Bărzăunului după ce termină tot ritualul pomenit. Am o mîncărică de hribi cu carne proaspătă de ied, un borș bun, tot de carne, apoi cîte o halcă friptă pe jăratic și tăvălită prin mujdei pe toate părțile. După aceea cum ți-o fi voia : lapte dulce, ori acru, că am un lapte acru de oaie de stă lingura țapănă-n el și, de-o mai încăpea apoi, îți mai dau must de pădurețe, ori vin de zmeură, afine și scorușe cum nu ți-a mai fost dat să bei altul mai bun. Ei, să-ncepem cu borșul, nu ?

— Cum dorești domnia ta, moș Ispavă, răspunse Bărzăunul încîntat de mîncărurile de care-i pomenise bătrînul. Dar dacă-mi pui borș mai întîi, pune-mi mai puțin și o bucată de carne cu zgîrci, că tare-mi place !

Bărzăunul nu se așteptase ca după cele văzute și trăite cu puțin timp mai înainte să i se mai trezească totuși pofta de a mai sta la masă. Auzind

însă de asemenea bunătăți simți o înfiorare plăcută în tot trupul. Cerința de a i se pune mai puțin borș era din motivul că voia să-și rezerve marea plăcere pentru mîncărica de hribi cu carne de ied. Și îndată după aceea s-au apucat amîndoi de ospătat din toate cele pomenite de către moș. Ei bine, mîncărica de hribi a fost cu totul și cu totul deosebită și Bărzăunul avu ferma convingere că o asemenea bunătate, cum o pregătise bătrînul, nu mai mîncase niciodată și nici nu credea că ar mai exista vreo persoană pe lume care să poată pregăti așa ceva cu atîta măiestrie. Între timp mai vorbiră ba despre unele, ba despre altele, dar nu chestii de mare importanță. Bărzăunul, în timp ce își mai servi singur încă o porție de mîncărică de hribi, îl întrebă admirativ pe moș :

— Moș Ispravă, pregătești deseori mîncare așa gustoasă ?

— Dar ce, ai de gînd să-mi fii ucenic ?

— N-ar fi rău !

— Mde, ce să-ți răspund eu, flăcăule ?... Prea des nu, că iezii nu-s cît frunză și iarbă și nici nu-i bine să-ți încarci pîntecele mereu cu asemenea bunătăți greu de mistuit. Dar din vreme-n vreme tot mai pregătesc, așa, ca să nu uit gustul binelui. Că, de multe ori, luat cu gîndurile și așteptările mele zădărîte de pustiu, uit că mai trebuie să mănînc și să beau apă. O să țin minte însă că-ți plac asemenea bucate și cînd îi mai veni pe-aici o să-ți gîdil nările și cu alte bunătăți de care știu eu să fac.

— Moș Ispravă, începu Bărzăunul la un moment dat, pentru a schimba vorba de la mîncare, întrucît era sătul pe deplin, tare nu pricep eu multe

din cîte văd și-mi spui mata. Și nu știu cum să fac pentru a te îndemna să-mi destăinui mai pe-ndelete unele lucruri care mi-au trezit o mare curiozitate.

— Ce zici că ți-au trezit ?

— Curiozitatea.

— Dar ce-i aceea ?

— Păi..., dorința de a ști cît mai multe. Eu aș vrea să aflu din gura matale tainele acestor locuri, precum și unele fapte din trecutul îndepărtat de care zici că l-ai trăit...

— Și cu ce te pot bucura pe tine toate astea ?

— Dacă nu m-ar bucura, n-aș dori să aflu. Și chiar dacă m-ar supăra în vreun fel, tot aș vrea să le știu, pentru că altfel nu mi le pot explica.

— Multe voroave îngaimi tu fără să le pot cu dibui rostul... Dar ce-ai vrea mai mult să afli de la mine ?

— Despre viața matale din trecut, despre locurile acestea, despre iezerul din pădure... și încă multe, multe alte lucruri. Uite, de pildă, acum mi-a venit în minte să te-ntreb mai întîi de ce ai pus de fiecare dată cînd ne-am așezat la masă un blid mai mult și o buturugă alături, ca și cum ar fi trebuit să mai stea cineva lîngă noi.

Moșul se întristă deodată, apoi răspunse încet.

— Ar fi trebuit, dragul moșului... numai că n-a venit și nici nu cred că o să mai vină vreodată...

— Atunci, de ce mai pui blidul și buturuga ?

— Ehei, flăcăule, începu moșul cu glas de tînguire uitîndu-se prin blid și prin masă către o umbră a lui de cine știe unde și de cînd, multe sînt de zis la o asemenea întrebare și greu mi-i să-ți răspund așa, deodată... Dar de m-o răbda

inima să-ți pot înșira tot ce am pe suflet, vei afla ce te frămîntă, deși nu-i bine deloc. Cu cît îți încarci mai mult sufletul și mintea cu durerile și năcazurile altora, cu atît mai mult uiți de tine și te trezești răsuflînd în trupul fiecăruia dintre cei din jurul tău.

— Dar altfel nu se poate trăi, moșule...

Bătrînul nu mai spuse nimic o vreme și se făcu că alungă o muscă ce-i bîzîia pe lîngă blid.

— Vezi că nu vrei să-mi răspunzi la-ntrebare, moș Ispravă? Totdeauna mă iei pe ocolite și fugi de răspunsul pe care-l aștept.

— Dar nu-nțelegi, puiule, că mă doare fiecare răspuns pe care-l ceri fără milă de la mine?... Crezi că eu nu ți l-aș da dacă mi-ar fi ușor? Că amar mă mai sîngereaeză în suflet atunci cînd mă gîndesc la acele lucruri de demult, atît de adînc îngropate în vreme!

— Încearcă totuși și mi le spune și mie, moș Ispravă, se rugă Bărzăunul, oricît de greu ți-ar veni și pe urmă vom sta de vorbă despre alte fapte pe care ți le voi povesti eu. Că și eu am atîtea să-ți spun!... Și cine știe în ce condiții o să ne mai vedem altădată...

— În ce să ne vedem? încreți moșul din sprîncene neînțelegînd.

— Vreau să spun că cine știe cînd și cum o să ne mai putem vedea.

— O să ne vedem, flăcăule..., răspunse încet bătrînul privind iar către lumea umbrelor sale, o să ne mai vedem, că așa ne-a fost nouă dat... Ai să mă cauți pe mine și ai să dai de tine, puiule.

Și bătrînul coborî privirile, acoperindu-le aproape total sub încrețiturile feței. Bărzăunul prinse momentul potrivit și schimbă caseta din aparat.

— Dar o-nghițitură de must nu iei, flăcăule? îl ispiti nu mult după aceea moșul.

— Tot de-acela de care mi-ai dat data trecută?

— Dacă nu ți-a plăcut acela, îți dau de altul.

— Ba mi-a plăcut foarte mult. Spuneai însă că ai vin de zmeură și de scorușe.

— Și cu amestecătură de afine și alte poame de pădure. Să-ți dau, dară, din acela, dacă vrei să te amețești puțin.

Și moșul îi turnă într-un pahar, tot din lemn, dintr-un ulcior de o formă ciudată, o băutură rozie cu un parfum deosebit de plăcut. Bărzăunul trase o dușcă bună și nu mai conteni cu laudele.

— Acum, hai să ieșim oleacă afară, voinicule, să facem drum mîncării prin mațe, că de stăm nemișcați aicea ne-apucă somnul. Și nu prea cred eu să-ți ardă de somn.

— Nu, nu mi-i somn! răspunse Bărzăunul, bucuros că iese iar afară. Abia așteptam să ies iar în poiană!

Ieșiră împreună și se opriră un timp, ca Bărzăunul să poată admira din nou fumusețile de neasemuit ale poienii.

— Oare nu cumva în poiana asta a domniei tale e raiul, moș Ispravă? Că prea e minunat totul în jur!

Moșul rîse bucuros de spusele tînărului, apoi, întorcînd ochii de jur împrejurul poienii, spuse clătinînd capul cu înțeles.

— Vezi tu, am și eu o mare avuție, cu care nu știu de se mai poate mîndri altul pe lume : am cerul meu, și numai al meu, cu soarele meu și numai al meu pe el. Dar nimeni nu știe cum și din ce au răsărit aceștia pentru mine.

— Nu pricep ce vrei să zici... Cum adică sînt numai pentru domnia ta ? Nu același soare luminează toată lumea ?

— Poate ți-o fi greu să pricepi acum, flăcăule, spusele mele, dar odată și odată tot vei pricepe ; atunci cînd amarul dorului și așteptării te va chinui îndestul și cînd vei învăța și tu cît de cît să strunești vremea... Atunci va răsări și pentru tine un soare de care să zici că-i numai al tău, deși nu te va încălzi cu nimic. El va răsări din dorul tău și dorul nu încălzește, ci doare.

Bărzăunul tot nu pricepu mare lucru din spusele bătrînului, dar nu se mai strădui să-i ceară explicații. Era frumos totul în jur pentru a nu profita din plin de acele momente. Trecură liniștiți printre bouri, cerbi, căprioare și alte vietăți și ajunseră la marginea poienii, de unde începea uriașă și întunecată pădurea. Mult mai departe se zăreau semețe crestele de cremene care înconjurau acel loc de taină și vis. În număr mult mai mare ca altădată se zăreau însă planînd în pîlcuri vulturii cei mari și negri, de care Bărzăunul se înfiora ori de cîte ori îi vedea.

— Moș Ispravă, dar lupi, urși, ori alte animale de pradă nu sînt pe-aici ? Că după toate cîte văd nu-i mare lucru să descopăr și dinozauri.

— Ce să descoperi ?

— Un fel de animale uriașe care au trăit pe pămînt cu milioane de ani în urmă.

— Nu prea sînt asemenea animale pe-aici, dragul moșului... La multe le-am cam făcut eu capătul îndată după ce m-am așezat pe aceste locuri. dar nu erau așa de mari cum zici tu. Dar cine știe ce-o mai fi în adîncul de nepătruns al pădurii ?!... După știrea mea, prin apropiere nu mai trăiesc decît doi lupi bătrîni, dintre care unul chior, și un urs blînd ca o oaie. Vin către mine cînd îi fișcîi, aidoma cîinilor.

— Dar cîini nu ai ?

— Nu. Le-am pierdut sămînța și nici nu mai am nevoie de ajutorul lor. Ursului și lupilor de care ți-am pomenit, tot eu le dau de mîncare. De aceea nu se mai anină de celelalte vietăți. Nu vrei să-i vezi ? Că-ndata mare vin, de-i chem.

— Nu, nu acum, moșule, răspunse Bărzăunul puțin înfiorat și în același timp grăbit de alte planuri. Nu mi-au fost dragi niciodată fiarele care omoară alte vietăți pentru a se hrăni.

Bătrînul hohoti ca un copil, ca de o snoavă grozavă. Era pentru prima oară cînd Bărzăunul îl auzea rîzînd în acest fel.

— Ehei, flăcăule,... cînd vei pricepe mai bine ce fiară primejdioasă-i omul pentru toate celelalte vietăți, urșii și lupii noștri or să-ți pară niște mieluși.

— Drept e și acest lucru, moș Ispravă, răspunse Bărzăunul convins. De s-ar găsi o făptură să-l îmblînzească și pe om așa cum a făcut el cu multe animale, poate alta ar fi soarta vieții pe pămînt. Dar așa, an de an dispar tot mai multe specii pe care nu le va mai putea înlocui nimeni, niciodată.

— Ce zici că se-ntîmplă ?

— Dispar tot mai multe specii.

— Iar nu pricep, dar nu-i bai. Poate că-n vorovirea ta spui ce trebuie, că ai mintea întreagă. Ce să fac eu dacă nu pricep ?

— Ce-ar fi să intrăm mai adînc în pădure și să ajungem pînă la lac ?... adică la iezer ? propuse Bărzăunul cînd văzu că bătrînul vrea să se oprească la umbra unui fag. Că îndată vine seara, iar eu trebuie să mă întorc acasă.

— Zici că vine seara ? se posomorî bătrînul din nou.

— Seara... și pe urmă noaptea...

— Prin aceste locuri noaptea nu vine decît în sufletul meu, flăcăule... nu din altă parte..., oftă bătrînul. Și vine cu neguri din străfunduri vrăjmașe, atunci cînd mă dor prea avan clocotele dorului din aducerile aminte... Și tot din sufletul meu vine și iarna uneori, și pustiul, și toate celelalte năprazne. Da, da... alt izvor n-au, flăcăule, decît sufletul meu cu povara lui de dor.

De această dată fu rîndul Bărzăunului să rîdă, crezînd că bătrînul glumește, dar cînd se uită spre fața acestuia își dădu sema că nu-i ardea deloc de glumă și că fața sa se posomorîse. Nemaiștiind ce să creadă se opri din rîs și meșteri ceva la casetofon.

— Da ce duci tu în cutia ceea de-o porți peste tot cu tine și-o mai faci și să poncească din cînd în cînd ? întrebă moșul uitîndu-se ponciș spre aparat. Nu cumva ții în ea vreo drăcovenie cu care vrei să mă sperii ?

— Nu-i nici o drăcovenie, moș Ispravă, în ea, răspunse tînărul necăjit că trebuie să dea explicații. O port și eu așa, de frumusețe și ca să-mi mai omor timpul. O să vină vremea cînd îți voi spune mai multe lucruri și despre cutia asta și despre

multe altele. Pînă atunci, însă, tare te-aș ruga să mergem pînă la iezer.

— Acolo nu-i bine să mergem încă, dragule, pînă nu ți se tămăduiește rana din suflet pe care ți-ai făcut-o cînd ai fost singur. Și nu vreau să te văd și mai abătut ca atunci... Lasă pe altădată... Mai bine să ne așezăm oleacă aici, pe undeva, să ne cînte cucul și celelalte păsări.

— Fie cum zici domnia ta. Dar grozav de mult aș fi vrut să mergem pînă la iezer !

Între timp se așezară amîndoi pe un trunchi de fag răsturnat lîngă un pîrîiaș cu apă limpede care curgea clipocind.

— Iezerul are taine grele, voinicule... Nu trebuie să ne jucăm cu ele, că apoi aruncă asupra noastră multe necazuri. Mai sînt ele încă multe alte taine de nepătruns pentru tine prin toate locurile astea. O să le vină rîndul la toate să ți le destăinui, numai să am tihnă în suflet.

— Atunci, răspunde-mi măcar la întrebarea pe care ți-am pus-o în timp ce mîncam.

— Care întrebare ? O făcu moșul pe uitucul.

— Cea referitoare la al treilea bild pe care l-ai pus pe masă și la al treilea scaun. Măcar acum să-mi răspunzi.

— La grea-ncercare mă pui, flăcăule, mormăi moșul după puțină gîndire, lăsîndu-și capul între palme și oftînd. Ce drăcușori ți-or fi zădărînd ție gîndurile, de nu mă lași în liniștea pustietății mele ca pînă acum ?... Nu vezi că mă îndemni să mă-ntorc iar în vremea tinereții, să adun iar în minte chipuri dragi ori hidoase din trecut, să-mi amărăsc sufletul cu întîmplări năpraznice, ori... mai ales... mă faci să-ți pomenesc de ea...

Un fior scurt frămîntă trupul ostenit al bătrînului, ca și cum l-ar fi luat frigul, iar ochii i se umeziră și căpătară o lumină stranie.

— Iar e vorba de o „ea", gîndi Bărzăunul amintindu-și de povestea lui Octavian Aldea. O fi omorît-o oare și moș Ispravă pe această nouă „ea" în vreo cerboaică sau altă vietate? Și întrucît bătrînul se oprise și se uita absent în frunzele unui copac, Bărzăunul își îndulci glasul cît putu mai mult și-l întrebă rugător:

— De care „ea", moșule?

— Ia de fata ceea... de demult... pe care am smuls-o din mîinile tătarilor după grele și sîngeroase încercări și am venit apoi cu ea aici... în acest cuib al nostru și numai al nostru... Și am stat împreună în acest rai al împlinirilor și al tuturor bucuriilor pînă a pierit de lîngă mine aidoma umbrelor pădurii...

— Dar cînd și cum a pierit, moșule? întrebă Bărzăunul curios și în același timp hotărît să nu-l mai slăbească pe moș pînă nu-i povestește tot.

— Cine mai știe, fătul meu?... Cred că mai degrabă s-a rătăcit în sufletul meu viforos... ori în pădurea asta cu întunecimi de iad și ispite de cer înstelat... ori în iezerul cu chemări neostoite către alte lumi, în care sălășluiește veșnicia așteptării... ori cine mai știe?... Poate că s-a rătăcit în vreme... da, da, în vreme, că tare mai ținea și ea sama vremii! Și era toată numai foc și zburdălnicie, numai dragoste și cîntec, întrecîndu-se în frumusețea trupului cu soarele și luna, iar în cea a cîntecului cu păsările pădurii și cu clopoțeii izvoarelor... Auzi tu cum cîntă și azi păsările, puiule?

— Aud..., aud, moș Ispravă, răspunse ca un ecou depărtat Bărzăunul încercînd să mai distingă și altceva în afara zbuciumului clocotit din glasul bătrînului.

Ceea ce-l uimi însă extraordinar de mult atunci pe Bărzăun nu fură vorbele bătrînului, ci așa-zisul cîntec al păsărilor din pădure, la care-l făcuse atent bătrînul. Propriu-zis nu erau numai trilurile atît de cunoscute în orice pădure, ci, pornind de la îngemănarea trilurilor respective cu clinchetul apelor curgînd și cu foșnetul vîntului prin ramuri, se năștea o melodie de o puritate și de o armonie cu totul aparte. Ba nu... și Bărzăunul devenea din ce în ce mai atent... nu era vorba despre așa ceva, ci de un cîntec adevărat născut de prătutindeni... un glas de femeie plutind fără cuvinte în decorul fantastic al pădurii, un glas de femeie pe care Bărzăunul îl mai auzise și cu alte ocazii... glasul Ilincăi. Precis însă că se înșela.

— Moș Ispravă, zise Bărzăunul mai mult decît uimit, parcă se aude cîntînd o fată... păsările nu au un asemenea ciripit... Ba, mai mult, e glasul unei fete pe care o cunosc!

— Sssst!... făcu bătrînul devenind și el atent. Taci, flăcăule, și ascultă... Așa-i cum zici tu... E cîntecul dorului meu și nu de multe ori îți va fi dat să mai asculți un asemenea cîntec. Pricepi tu?... Cîntă ea.

Bărzăunul nu mai puse nici o întrebare, ci tăcu o vreme și ascultă cu atenția încordată. Da, nu se înșela. Era vocea Ilincăi, care răsuna acum în întreaga pădure, venind de undeva departe, departe... iar cîntecul îl cunoștea foarte bine. Era acea minunată doină de dor și dragoste pe care o ascultase

interpretată de Ilinca de mai multe ori... ultima oară pe scena Casei Tineretului... Încet-încet însă melodia se risipi parcă ascunzîndu-se dincolo de triluri și de foșnetul ramurilor.

Mai ascultară un timp amîndoi, nemișcați și muți, dar melodia nu se mai auzi.

— Tu ești abia la începutul vieții, puiule, începu vorba după un timp bătrînul, abia acum încep dorul și așteptările să-ți umple clipele cu tristețea lor neostoită... Nu știu dacă ai îndrăgit sau nu vreo fată pînă acum pentru a putea pricepe mai bine acest cîntec al pădurii...

— Ba am îndrăgit, moșule..., se trezi vorbind Bărzăunul cu toată convingerea... Am îndrăgit-o fată încă de pe cînd aveam 8—9 ani... și de-atunci mi-i tot mai dragă... Și nu cred să mai existe cineva pe lume care să iubească mai frumos ca mine...

— Atunci e și rău, și bine, flăcăule... Rău, pentru că acest chin nu are asemănare cu oricare altul, mai ales pentru suflete aprinse ca ale noastre, și bine întrucît în acest mod putea-vei pătrunde mai lesne în adîncurile poveștii mele atunci cînd m-oi bizui să ți-o împărtășesc. Că-i lungă, flăcăule, nu în vreme, ci în minune, și plină de lumină și umbre aidoma zilei și nopții. Moșul se opri iar puțină vreme privind către nălucile lui depărtate, ascunse printre copaci ori în lacul care nu se zărea din locul unde se opriseră. Și ți-i dragă tare fata ceea? întrebă bătrînul închizînd ochii și așteptînd răspunsul ca pe un ecou al dorurilor sale, cu toate că Bărzăunul îi spusese doar cu puțin mai înainte cît îi este de dragă.

— Mi-i mai dragă decît toată lumea asta la un loc, moșule. Numai că și eu am credința, ca și

domnia ta, că degeaba o aștept să vină în poiana mea singuratică... Se va rătăci și ea în vreo pădure de așteptări și neîmpliniri și mă voi trezi și eu bătrîn și singur... Și atunci în zadar vor mai răsări sori numai ai mei pe ceruri oricît de frumoase, că nu mă vor mai încălzi cu nimic.

Bătrînul se ridică de pe trunchi puțin iritat pesemne de vorbele Bărzăunului sau de tristețea care mocnea în ele, apoi dădu din cap de mai multe ori și vorbi mai mult pentru sine.

— Și nu-i dulce și sfîntă tristețea acestor așteptări, flăcăule ?... Nu-i ea oare sarea vieții și sprijinul nostru cel mai credincios în oprirea vremii atîta timp cît mai putem visa la dragoste ?

— Și ce să fac eu numai cu vremea fără fata care mi-i dragă, moșule ? vorbi de data aceasta mult mai răstit Bărzăunul. Nu crezi oare că nici veșnicia nu are preț atîta timp cît dragostea fuge de noi ?

Bătrînul căscă ochii mari și sărută cu multă duioșie fruntea Bărzăunului spunîndu-i :

— Mulțămesc de voroavele prea frumoase, voinicule. Acum îmi dau ea sama că putea-vei pricepe întocmai povestea mea... Numai să știi tu că nu-i numai povestea mea, ci și a ta, și a tuturor celor care îndrăgesc viața cu adevărat. Și drept ai vorovit că viața fără dragoste nu are nici un rost !

Bărzăunul avu din nou impresia că zărește ochii Ilincăi undeva, în direcția lacului, dar tot numai pentru cîteva clipe. Închise ochii și încercă să și-o aducă în minte așa cum o văzuse cu cîteva luni mai înainte, pe scena Teatrului Național, îmbrăcată în costum național și recitînd în fața unei săli arhipline și încremenite de admirație poezia „O,

rămîi...“ de Eminescu. În buzunarul de la piept păstra cu sfințenie singura fotografie pe care o avea de la ea, dar se rușină s-o scoată în fața bătrînului. Și apoi se gîndi că de i-o arată, îl îndepărtează de firul poveștii.

— Și cum o chema pe fata aceea, pe care ai smuls-o din mîinile tătarilor și ai venit cu ea aici ? întrebă el după puțină vreme cu inima cuprinsă de o puternică emoție.

Bătrînul întoarse deodată spre el doi ochi uriași și șopti disperat și trist, ca și cum ar fi adresat o chemare înflorită de speranțe nu numai trecutului, ci și întregului univers :

— Ilinca...

Bărzăunul sări ca ars de pe trunchiul pe care ședea și simți pentru prima oară că o coincidență, poate banală, își avea totuși un rol extraordinar în tot ce trăia în ultima vreme.

— Ilinca ? întrebă el mașinal ducînd imediat mîna la buzunarul de la piept în care păstra fotografia Ilincăi și se uită lung la ea. Nu știu ce să cred, moșule, dar parcă-i un făcut... tot Ilinca o cheamă și pe draga mea. Nu vrei să-i vezi fotografia ?

— Ce să-i văd ? întrebă moșul fără să înțeleagă ce-i aceea fotografie.

— Chipul de pe această... de pe acest petec de hîrtie care se numește fotografie.

Și trecu încet imaginea în mîna bătrînului. Era fotografia în culori a Ilincăi, făcută îndată după spectacolul de la Teatrul Național, în parcul din fața acestuia, lîngă un boschet. Fotografia purta pe verso dedicația autografă a Ilincăi : „Lui Ticu, Bărzăunul meu drag, în amintirea copilăriei noastre minunate. Ilinca, 14 mai 1988“. Bătrînul luă fotografia frămîn-

tat de gîndurile sale și de la prima aruncătură de ochi asupra ei făcu niște ochi mari și mai uimiți ca niciodată, apoi duse fotografia la piept cu un gest disperat, de parcă ar fi vrut să se contopească total cu ea, șoptind sălbatic :

— Ilincaaa, minunea mea !

Vru să mai spună ceva, se uită lung spre Bărzăun, ca și cum ar fi vrut să-i reproșeze că el îi răpise marea dragoste, apoi se lăsă moale pe covorul de mușchi și licheni, continuînd să țină strînsă la piept fotografia care-l tulburase atît de mult. Bărzăunul nu știu ce să facă la început și nici ce explicație să dea acelui moment care-l făcea tot mai mult să creadă că bătrînul nu mai reacționează ca un om normal. Încercă să-l ridice din locul în care mai mult căzuse decît se așezase, dar bătrînul îl rugă cu voce înceată să-l mai lase o vreme așa. Bărzăunului îi era și milă și teamă.

— E draga mea, moșule, îi spuse el cu inima strînsă de emoție. Și încercă să ia fotografia din mîna moșului. Ți-am spus doar că Ilinca e marea mea dragoste.

— Ba-i a mea, flăcăule !... Nu te uita așa la mine și nu încerca să mi-o smulgi acum, după ce am așteptat-o atîta amar de vreme... E Ilinca mea, pe care am să ți-o mai arăt eu cîndva și-n apele lacului, dac-oi mai trăi... Acum du-te... du-te-n lumea ta și lasă-mă pe mine numai cu ea...

Visul de dragoste și jocul cu sfecla. Zbuciumul continuă. Testamentul lui Octavian Aldea. Noi ipoteze

Coborînd peretele prăpăstios de la Piatra Domniței, Bărzăunul se opri pentru puțină vreme pe un mic tăpșan unde descoperise un izvor cu apă rece. Abia atunci își dădu seama că este extrem de însetat. Bău cu lăcomie pînă-și potoli setea, apoi își răcori fața, încercînd totodată să-și adune gîndurile. Ceasul se apropia de orele 17, dar nu-l mai luă în seamă, convins fiind că și de această dată vremea i-a jucat festa ca și data trecută. Dar pe ce se sprijinea această convingere nu putea să-și explice. Nici nu căută însă vreo explicație acum asupra acestui fenomen. Odată și odată tot va reuși el să-i dibuie secretul. Cel mai mult îl durea starea destul de grea în care-l lăsase pe moș Ispravă după ce-l conduse cu mari eforturi pînă în grota sa și-l întinsese pe o laiță. Înainte de a-l ridica însă din locul în care căzuse, moșul se rugase de el cu voce stinsă.

— Nu pleca încă de la mine, fătul meu, și nu fi mîhnit pe mine că mă vezi numărîndu-mi clipele... Mai rămîi să-ți mîntui povestea care-ți macină gîndurile atît de abraşe, că cine ştie de nu va fi prea tîrziu altădată cînd vei veni să mă vezi. Mai adastă puțintel și mă înzdrăvenesc iară.

— Acum nu mai pot rămîne, moș Ispravă, și-mi pare grozav de rău, dar mă voi reîntoarce cît mai re-

pede cu putință, pentru că vreau din toată inima să te ascult pînă la capăt. Sînt prea multe taine care se ascund în această lume a domniei tale și toate par legate direct de existența mea.

— De ce zici că-s legate ?

— De... de viața mea... și mai ales de dragostea mea pentru Ilinca... Așa am eu credință. Mă duc să-ți aduc niște medicamente ca să te faci iar sănătos, ca mai înainte.

— Ce să-mi aduci ?

— Medicamente... adică doctorii, care...

— Leacuri vrei să zici ?

— Da, leacuri întăritore. Cunosc bine pe doctorul de la dispensar și o să-i cer lui.

— Nu-ți mai bate capul cu nimic, flăcăule, că tot degeaba-mi aduci orice leac... Nu-s pe lume nici vraci și nici leacuri care să-mi poată tămădui amarul din suflet... Boala asta numai moartea o tămăduiește... Nu te gîndi însă că a venit să mă ia... Nu, n-a venit încă, pentru că n-am chemat-o eu. Iar pînă oi chema-o am eu leacurile mele cu care să-mi alung slăbiciunea... O să ne mai vedem, puiule, știu eu bine... și abia după aceea mă voi duce în umbra cea fără de capăt.

— Iar fata despre care mi-ai vorbit, moș Ispravă, pe care spui că o chema Ilinca, să știi bine că-i cu totul alta decît draga mea, adică cea pe care ți-am arătat-o pe acel petec de hîrtie. Ilinca pe care o cunosc eu n-are decît 18 ani și cîteva luni și trăiește în satul Poiana, nu departe de casa mea.

— Nu încerca să mă mai amăgești cu nimic, flăcăule, că tot nu mai are nici un rost !... Fata pe care mi-ai arătat-o în acest petec de hîrtie e Ilinca mea cea

de altădată... Tot așa se îmbrăca și ea duminica și sărbătorile... Și era mîndra lumii, cum nu s-a mai pomenit alta... Pe ea o așteptam de atîta vreme... Păcat însă că n-a venit decît chipul ei...

— Dar e o coincidență, moșule.

— Ce zici că-i ?

— Cred că e o foarte mare asemănare între Ilinca de care-mi vorbești domnia ta și Ilinca pe care o știu eu. Nu poate fi una și aceeași persoană.

— Ba poate, flăcăule !... Numai că nu vrei tu să pricepi.

Degeaba încercă să-i demonstreze Bărzăunul că ce crede el e lipsit de orice rațiune ; moșul o ținea morțiș : Ilinca de pe petecul de hîrtie e dragostea lui și nu a altcuiva. La un moment dat chipul său căpătă culoarea cenușii, iar glasul îi deveni și mai șoptit.

— Acum fă bine și te du unde ai de dus, flăcăule, că tot nu vei putea birui credința mea cu voroave. Știu eu ce știu... Lasă-mă pe mine cu amarul meu și încearcă să fii vraci bun pentru sufletul tău neprihănit...

Și moșul își întoarse fața către perete, făcîndu-l pe Bărzăun să înțeleagă că vrea să rămînă singur.

Emoționat peste măsură, bietul tînăr ieși din încăpere cît mai repede cu putință fără să mai ia cu el rucsacul, casetofonul și celelalte lucruri cu care venise. De altfel, era convins că pleacă pentru foarte scurtă vreme și n-avea rost să mai care cu el prin tihărăile pe unde avea de mers asemenea greutăți. Pe tăpșanul unde se oprise însă începu să regrete acest fapt. Trebuia să ia măcar casetofonul și să asculte acasă o parte din înregistrările făcute. Ca să se

întoarcă după ele însă ar fi însemnat să piardă cel puțin un ceas și nu mai avea siguranța că poate ajunge pe lumină în sat. Așa că începu să coboare din nou bîntuit de cele mai negre gînduri. Îl durea îndeosebi confuzia absurdă pe care o făcea bătrînul între Ilinca pe care o cunoscuse el în vremurile îndepărtate și cea pe care o iubea Bărzăunul. De altfel, ce asemănare poate exista între cele două, sau ce legătură cît de cît logică? Oricît de mare ar fi asemănarea, doar au mai existat și mai există încă multe cazuri de asemănare aproape perfectă, chiar și atunci cînd nu e vorba de făpturi gemene, nu poate spune nimeni, în nici un caz, că cele două Ilinci sînt una și aceeași persoană. A face o asemenea suprapunere după trecerea cîtorva sute de ani, este, neîndoios, o aberație. Bătrînul are o idee fixă, gîndi Bărzăunul cu destulă obidă și mă va toca la cap pe această temă de acum înainte mai rău ca o ciocănitoare. Imediat însă îi răsunară în minte cuvintele acestuia: „Tare-mi pare rău că nu pricepi, flăcăule, că asta-i Ilinca mea și nu a altuia!... Ea s-a născut o dată cu lumea și trăiește în preajma anumitor suflete pe care și le alege în diverse timpuri, cu menirea de a le da aripi spre tot ce poate fi de-a pururi și nemărginit, ori spre a le arăta olaturile fericirii și chinului, plecînd apoi în lumea ei de umbre... Dar se întoarce iar, voinicule, sub o înfățișare sau alta. Uite, vezi cum s-a întors la mine acum din nou? Și bătrînul îi arătă fotografia Ilincăi chicotind oribil... Au nu-i ea tinerețea veșnică a lumii? Și dragostea fără de care nimic nu poate fi frumos, nu-i ea izvorul vieții, visul cel mai deplin?... Și nu tot ea-i dorința de a aștepta ziua de mîine cu încrederea nezdruncinată că se

va reîntoarce chiar și din moarte ? Doar pentru ea am ajuns eu robul dorului neostoit... și în așteptarea ei am învățat să țin vremea cît mai mult în loc...

Ce putea înțelege Bărzăunul din aceste spuse ? Și ce credit le putea acorda ? Uneori bătrînul nu părea că vorbește despre el ci în genere despre viață, despre om în toate ipostazele existenței sale, despre dragoste, pe care o punea mai presus de orice. Numai cînd venea în discuție numele Ilincăi se schimba total. Atunci i se aprindeau ochii, iar fața-i scofîlcită părea frămîntată de o forță ascunsă. În asemenea momente Bărzăunului îi era milă, dar și un fel de silă de bătrîn. Avea impresia că peste marea lui dragoste față de Ilinca bătrînul întinde încet, dar sigur și devorator, tentaculele morții.

Gîndindu-se tot mai profund la spusele moșului îi veni din nou ideea să se întoarcă în cotlonul său de taine și vise mucegăite și să-i asculte toată povestea, fără să-l mai intereseze mersul vremii. Ce importanță mai avea dacă pe lîngă, să zicem, 4-5 zile cîte or fi trecut iar în această nouă vizită la grote, or să mai treacă tot atît de multe ? Dar tot el își zise :

— Dacă mă întorc acum, nu-mi va mai spune nimic. E ostenit mai tare ca oricînd, cred că e și bolnav, deși nu vrea să recunoască, iar eu nu voi mai putea face calculul exact al timpului care a trecut de cînd am plecat de-acasă. Și-apoi risc să nu-l mai pot asculta niciodată. Se poate supăra pe mine și n-o să-mi mai deschidă ușa în veci. Mi-a dat a înțelege destul de clar că trebuie să plec, am plecat și cu asta bună ziua. Dar de întors la el mă întorc cît pot mai repede. Și trebuie să-i duc și

niște medicamente întăritoare... trebuie să mai iau și două-trei casete...

Numai una singură îi rămăsese neînregistrată.

Începu să fie tot mai convins de faptul că dincolo de absurdul tuturor întîmplărilor trăite în ultimul timp, moș Ispravă și casa lui de umbre și singurătate ascund taine mult prea adînci pentru a le putea descifra într-un timp scurt.

— Ah, de-ar mai fi mers măcar Virgil cu mine, zise el cu voce tare, speriind o pasăre. Dar cum să-i spui lui Virgil despre toate astea, cînd toată lumea știe cît de mult o iubește și el pe Ilinca ?! Sau măcar de-ar fi putut veni profesorul Liviu Ursu, singurul care i-a lăsat o impresie mai acătării. El precis ar fi înțeles mai ușor totul și ar fi găsit o dezlegare mai înțeleaptă a tuturor problemelor... Dar cum să urci o asemenea matahală pînă-n vîrful Pietrei Domniței ? Doar cărat din părțile componente cu elicopterul și reasamblat acolo. Și apoi, ar accepta oare moșul să-și dezvăluie tainele în fața mai multor persoane ? Ce păcat că nu l-a întrebat dacă mai poate veni și cu altcineva !

Cum ajunse lîngă lacul de la poalele stîncii se uită cu atenție în adîncurile limpezi, cu gîndul că poate descopere și aici ochii Ilincăi, așa, ca în lacul din pădurea din jurul poienii bătrînului, dar nu zări decît cîțiva păstrăvi. Iar undele puțin învolburate îl priveau indiferente. Soarele nu mai avea mult și se apropia de crestele munților. Era o vreme caldă și peste tot stăruia o liniște desărvîrșită. Starea aceea de tristețe apăsătoare, pe care o trăise în preajma lacului și după aceea o vreme, dispăruse acum luîndu-i locul o avalanșă de gînduri.

Porni din nou spre sat cu pași repezi și cu privirile în pămînt.

Trecînd pe lîngă salcia scorburoasă din mlaștină se opri puțin și se uită curios de jur-împrejur, să vadă de nu cumva descopere iar șarpele. Acesta simți parcă încercările Bărzăunului de a-l descoperi și își făcu din nou cunoscută prezența ridicînd capul de pe un petec de iarbă pe care ședea încolăcit. Bărzăunul se apropie de el cu multă bucurie, și, fără nici o teamă, de parcă s-ar fi cunoscut de mai multă vreme, începu iar să-i mîngîie trupul rece. Nu-l miră faptul că nu mai scoate limba și că nu mai sîsîie ca la prima întîlnire. Îl privea blînd, aplecîndu-și capul la fiecare mîngîiere, fără să mai facă nici o altă mișcare. Iar Bărzăunul se bucură nespus că pînă și o astfel de vietate urgisită și stigmatizată de toată lumea îi caută prietenia și nu se ferește de el. Tot mai atras de blîndețea șarpelui se gîndi că n-ar strica să-i ofere ceva bun de mîncare. Dar ce? Doar șerpii nu mănîncă, biscuiți, napolitane, crenvurști sleiți sau ouă fierte. Dar dacă aș încerca? se gîndi Bărzăunul scotocind prin geantă. Și-i puse dinainte cîteva firimituri de biscuiți și din tot ce mai descoperi el la repezeală. Șarpele însă nu se arătă entuziasmat de bunătățile Bărzăunului și nici măcar nu se uită la așa ceva. Continua să-l privească țintă, ca și cum ar fi vrut să-i destăinuiască ceva și nu știa cum să înceapă. După mai multe încercări zadarnice îl lăsă singur și porni iar spre sat, încercînd să facă o retrospectivă a tuturor faptelor petrecute în acea zi, măsurînd în minte cam cît timp i-a luat fiecare activitate. Totul părea absolut normal în desfășurarea evenimentelor și nu găsea ni-

mic ce l-ar fi putut să creadă că timpul a luat-o iar razna de lîngă el, așa, ca-n prima călătorie. O teamă avea, că s-a petrecut, totuși, ceva.

Corul nesfîrșit al broaștelor și ciripitul păsărilor reușiră să-l mai distragă de la gîndurile sale și nu după multă vreme se trezi la marginea pădurii de unde putea vedea clar islazul și satul. Soarele își trimitea ultimele săgeți, iar crestele munților păreau de un colorit fantastic. După ce mai merse puțin și trecu peste un pîrîiaș care curgea pe la marginea pădurii, o zări venind din altă direcție, dar mergînd tot către sat, pe baba Rusanda, cea mai bătrînă femeie din sat, care trăia de foarte mulți ani singuratică într-un bordei părăginit. Mergea încet, ducînd pe umeri o sarcină cu vreascuri. Norocul Bărzăunului. Avea cu cine sta de vorbă pînă acasă și, mai ales, putea afla de la ea în ce zi se aflau. După ce intrară în vorbă și-i luă de pe spatele gheboșat sarcina cu lemne pentru a o duce el, află în scurtă vreme că de cînd plecase de acasă și pînă la acea oră trecuseră... tot patru zile! Patru zile!! Ca și data precedentă! Nu mai era miercuri, cum știa el, ci sîmbătă!

— Fantastic! exclamă Bărzăunul năucit.

— Ai zis ceva, dragul mătușii? întrebă baba Rusanda privind nedumerită spre fața-i cătrănită.

— M-a mușcat un țînțar, mătușă, răspunse Bărzăunul, pentru a nu mai da alte explicații, știind că oricum își va bate gura degeaba. Dar știi bine că azi e sîmbătă?

— I-auzi vorbă și la tine! molfăi bătrîna răspunsul arătîndu-și gingiile goale. Cum să nu știu?... Doar nu-ți închipui c-am căpiat așa devreme. Parcă tu nu știi că azi e sîmbătă?

— Drept să-ți spun, credeam că-i vineri. Zilele astea am fost cam prins cu diverse treburi...

— Cum să fie vineri ?... Păi, mîine nu-i duminică ? N-are nuntă Maria, fata lui Manole, cu veterinarul cel ca un țîr ?

— Vasăzică, mîine se cunună ?

— Mîine. Nu știai nici asta ?

— Ba da... acum mi-aduc aminte bine, că mi-a spus mama.

Bărzăunul nu se mai miră atît de tare și în continuare de trecerea timpului, dar parcă tot nu-i venea să creadă. Cum, adică, e sîmbătă ?... Să fi trecut iar atît de ușor patru zile doar în cîteva ore ? Dar nu trăiește și moș Ispravă pe această planetă și nu este supus și el acelorași legi ale spațiului și timpului ca toți cei din jur ? De ce tot vorbește el c-a oprit vremea-n loc cu puterea dorului ? Basme ! Nu există mai mulți sori care să lumineze pămîntul pe care trăim, ci unul singur. N-are cum avea moș Ispravă un soare numai al lui !

— Doamne, cum să-mi explic oare atîtea anomalii care au năvălit peste mine ? se întreabă chinuit Bărzăunul. Și-și dădu o palmă peste frunte, scuturîndu-se ca și cum ar fi avut pe el furnici.

— Mai dă sarcina la mine, dacă te mănîncă așa tare țîntarii, interveni, miloasă, mătușa. De mine nu s-anină, că nici nu cred să mai aibă ce suge de bătrînă ce-s ! Trag și ei la sîngele tînăr și fierbinte.

— Lasă-i în pace, mătușă, că nu mă termină ei așa ușor.

Dinspre sat începură să se audă sunete de alămuri și bătăile unei tobe,

— Te duci și tu la nunta Mariei ?

— Nu știu, mătușă... Sînt cam ostenit de pe drumuri și nu prea-mi arde de nuntă. Dar știu bine că ai mei se duc sigur. S-ar putea chiar să fie deja acolo.

— Păi dacă nu te duci acum, cît ești tînăr și frumos, cînd vrei să te duci ? Cînd îi fi ca mine ?

— Eh, făcu Bărzăunul a lehamite, întrucît începuse să-l cam plictisească bătrîna.

— Au adus fanfara de la Cozmești... Și cînd cîntă mozicanții ceia, fac să joace și pietrele. Cîntă de parc-ar fi miniștri, nu alta. He, he, cîte perechi de opinci n-am rupt eu pe la nunți în tinerețile mele... Acum a venit rîndul celor tineri, c-asa-i în viață... M-a chemat și pe mine mama Maricei s-o ajut la făcut găluște și zamă. Și m-am dus, cum să nu mă duc ? Dar mare năcaz a avut de tras, săraca ! I-a crăpat un ol mare cu zamă de curcă și s-a vărsat mai toată pe jos. Păcat, mare păcat ! Dacă nu eram eu să le descopăr la vreme și pe celelalte, crăpau toate. Că femeile de azi nu prea știu să se descurce cu gătitul mîncării la cuptor. Se țin toate drept mari cucoane și nu mai vor să-nvețe ce trebuie la o gospodărie. Vai de capul lor !

Bărzăunul, sătul pînă peste cap de atîta lehăială, nu mai ascultă ce spune în continuare Rusanda și începu să se gîndească iar la moș Ispravă. Ajunseră în sat o dată cu amurgul. Trecu pe la bordeiul Rusadei, să-i lase sarcina cu vreascuri, apoi o porni ușor, pe niște uliițe lăturalnice, spre casa lui. Cînd ajunse acasă însă, asa cum se aștepta de altfel, nu-i mai găsi pe părinți. Știa că-s la nuntă și nu-și făcu nici un fel de probleme. Era mult mai bine că se întîmplase asa . Tot n-avea chef să dea explicație dacă i s-ar fi cerut. Nu simțea nici un fel de foame sau

oboseală. Ba putea să jure că se simte foarte bine. Numai gîndurile continuau să-l frămînte. Se aruncă pe pat, așa îmbrăcat cum era și, pentru a-și mai atenua un pic frămîntările, începu să se gîndească la Ilinca... așa cum o văzuse ultima oară îmbrăcată și coafată cu atîta gust, încît părea cea mai frumoasă stea de cinema. De altfel, pe Ilinca o chema în minte nu numai cînd avea necazuri, ci aproape tot timpul. Cele mai minunate momente de vis cu ea erau cele care precedau adormirea.

— Doamne, își spuse el la un moment dat, ce-ar fi oare dacă întîlnindu-mă la un moment dat cu ea, să zicem într-un loc mai retras, unde să nu fim decît noi doi, aș face-o pe beatul și aș începe s-o sărut mult, mult, mult... oare ce-ar face și ce-ar zice ea ?... Dar parcă ea nu știe că eu nu beau niciodată să mă îmbăt ?... Și totuși... ce-ar face într-un asemenea moment ? Precis că mi-ar face un scandal de pomină. Și-apoi... ce aș cîștiga eu dintr-o asemenea nebunie ? M-aș face de rîs și nu s-ar mai uita la mine cît pururea... Ca s-o săruți așa, cu forța, tot nu-nțelegi mai nimic. Ce bine-ar fi de m-ar iubi și ea măcar pe un sfert cît o iubesc eu, s-o simt vibrînd de dragoste... să fie o beție pentru amîndoi acel sărut ! Numai așa ar fi cu adevărat frumos ! Oare tot așa de plină de farmec era și Ilinca lui moș Ispravă ?

Pomenind numele lui moș Ispravă, acesta îi puse iar stăpînire pe toate gîndurile. Îl cuprinse iar părerea de rău că n-a mai rămas la el un timp, să termine de povestit tot ce-avea pe suflet și, cu această ocazie, să descifreze și taina pe care o ascunde lumea lui. Dar poate exista, oare, vreo legătură între Ilinca unuia și cea a altuia ?

— Imposibil ! rosti el cu voce tare. Ori bătrînul aiurează, ori îşi bate joc de mine, ştiindu-mă îndrăgostit, ori am eu halucinaţii... ceva normal nu poate fi în toată chestia asta. Poate oare un vis de dragoste să se transforme într-un asemenea coşmar ?

Punîndu-şi aceste întrebări şi încă multe altele, Bărzăunul dădu trist din cap şi zîmbi cu multă nostalgie unei amintiri din copilărie.

Era într-o toamnă, una din toamnele acelea bezmetice şi vrăjite, cu bogăţie de roade, cu păduri colorate în nenumărate nuanţe şi părînd adormite, cu porumbul în lan uscat şi bun de culeş, una din toamnele acelea nebune, nebune, pe care copiii nu le înţeleg exact decît mult mai tîrziu, în momente de adîncă tristeţe, cînd îşi aduc aminte de anumite situaţii mai deosebite care răsar în memorie aproape la fel de vii şi de frumoase ca atunci cînd s-au petrecut. Şi cît de des îi plăcea Bărzăunului să se reîntorcă în raiul unic al copilăriei !

Cînd s-a petrecut întîmplarea despre care-i vorba, Bărzăunul n-avea mai mult de cinci sau şase ani. Cel mai mult îi plăcea lui să se joace cu vară-sa, Veruţa, mai mare decît el cu doi ani, în grădina din spatele casei. Era o grădină uriaşă, care se întindea pînă la pădure şi prin mijlocul căreia trecea un pîrîiaş cu apă limpede şi totdeauna rece. În grădina respectivă puteai găsi toate bunătăţile cunoscute pe-atunci de Bărzăun : mere, pere, prune, mac, napi, porumb bun de copt sau din mătasa căruia îşi făcea uneori ţigări, apoi mai puteai vedea cartofi, in, cînepă şi legume de toate felurile. Mama Bărzăunului era renumită în tot satul ca o foarte pricepută gospodină.

Într-una din zile Bărzăunul ieși pe prispa casei și fluieră îndelung, într-un anumit fel, către casa de peste drum, în care locuia Veruța. Aceasta apăru repede în fața porții și nu se lăsă chemată de două ori pentru a veni la obișnuita joacă din grădină. După ce mîncară după pofta fiecăruia mere, pere, semințe de cînepă, mac și tot ce mai găsiră bun de ronțăit, începură să se joace de-a v-ați ascunselea prin ieslele din grajdul vitelor. La acea oră nu mai era nici o vită în grajd, întrucît erau toate plecate pe imaș. Și cine reușea să-l găsească pe cel ascuns, așa era stabilită regula jocului, avea dreptul să-i dea celuilalt o pedeapsă care trebuia musai executată. Altfel, se strica tot farmecul. Și în timp ce Bărzăunul primea pedepse de genul : să strige de zece ori cucurigu stînd într-un picior, să se urce pe acoperișul grajdului și să guițe ca porcul de un număr de ori, să înghită o prună fără s-o mestece (odată Bărzăunul era cît pe ce să se înece din cauza asta), ori să se urce într-un pom și să culeagă fructele cele mai mari și pîrguite, pe care le indica de jos Veruța, pedepsele pe care le dădea Bărzăunul erau cu totul de altă natură. În majoritatea cazurilor avea pretenția să-i dea Veruței două palme peste fundul gol. Și, spre marea lui satisfacție, Veruța nu se opunea niciodată. Ar fi stricat tot jocul opunîndu-se. Așa că se întorcea cu spatele spre Bărzăun, își ridica poalele pînă la brîu, închidea ochii și spunea cu glas rugător :

— Hai, dă, răule, dar nu tare, că mă doare!

Iar Bărzăunlul, fără să închidă ochii ca vară-sa, îi dădea cele două palme, dar, la drept vorbind, numai palme nu se puteau numi acelea. Nici măcar nu plescăiau ca de obicei cînd dai sau primești o palmă, întrucît aveau menirea mai mult să mîngîie rotun-

jimea cărnii moi. Senzația pe care o simțea atunci Bărzăunul în palme, transmisă ca un fior în tot corpul după fiecare pedeapsă de acest gen, nu putea s-o uite cu nici un chip. Și-i părea nemărginit de rău că nu se poate juca și acum de-a v-ați ascunselea, dar cu Ilinca. Nici o altă fată din lume nu l-ar mai fi putut atrage !

După ce se săturară de jocul acela, ajunseră într-o parte a grădinii unde era o postată destul de mare cu sfeclă furajeră. Și ce sfecle mari crescuseră în toamna aceea ! Începură să se uite cu atenție la cît mai multe și, cînd crezură că au descoperit-o pe cea mai mare, o smulseră amîndoi din țărînă cu destule eforturi.

— Tii, doamne, cît e de mare ! țiui veselă Veruța, apoi, ținînd-o de frunze, începu să se învîrtă cu ea și să declame cu ochii închiși :

„Pe-o cărare lungă-scurtă
Se ducea un om venind,
Avea cap dar n-avea gură
Și tăcea mereu vorbind...“

Bărzăunul se trase mai la o parte din preajma rotocoalelor Veruței și privea rîzînd la jocul acesteia cu sfecla. Numai că, la un moment dat, învîrtindu-se și sfecla la rîndul ei în jurul propriei axe, se rupse de frunzele de care o ținea Veruța și zbură exact în capul Bărzăunului lovindu-l cu putere și trîntindu-l leșinat la pămînt. Cînd se trezi, destul de buimac și cu accentuate dureri de cap, o zări mai întîi pe maică-sa udîndu-l cu apă dintr-o ulcică și, puțin mai încolo, pe Veruța cu ochii speriați și obrajii scăldați în lacrimi.

Peste icoanele acelor desfătări minunate din trecut însă se suprapuse iar prezența dominatoare a lui

moș Ispravă și, parcă plutind peste toate într-un joc de lumini, și umbre, ochii mari și atît de frumoși ai Ilincăi...

Se ridică de pe pat și se apropie de fereastră... Se înnoptase de-a binelea, iar printre ramurile merilor din fața casei se zărea luna. Era o lună plină, neasemuit de frumoasă, cu un țarcalan mare în jurul ei, dar atît de tristă ! De mic copil, Bărzăunului îi plăcea să privească uneori, timp îndelungat, luna și cerul înstelat. Îl bătu din nou gîndul să se ducă, fie ce-o fi, la Virgil, să-i povestească totul pînă-n cele mai mici amănunte și să-l facă să înțeleagă că trebuie să-l ajute în vreun fel pentru a ieși din acea stare excepțională în care se afla. Adică să meargă cu el pînă la Piatra Domniței, să vadă cu ochii lui despre ce-i vorba, atît și nu mai mult și, după aceea să se întoarcă acasă și să se apuce iar de învățat. Dar de văzut trebuie neapărat să-l vadă și el pe moș Ispravă, să ia cunoștință de noile grote, de poiană, de bouri și de noile comori descoperite, și gata. Virgil ar putea confirma în fața oricui nu numai că totul este adevărat, dar mai ales faptul că Bărzăunul nu minte, cum ar putea crede cei din sat, inclusiv Ilinca, dacă ar povesti ce știe el.

— Da, își spuse Bărzăunul în mare dilemă, dar în cazul ăsta moș Ispravă îi va vorbi despre Ilinca, îi va arăta și fotografia pe care i-am lăsat-o eu, ca un bleg, și atunci se duce totul de rîpă ! Ce va zice Virgil atunci cînd va afla că și eu o iubesc ca un nebun pe Ilinca ?... Măi, parșivă situație ! gemu el cătrănit, scărpinîndu-se cu amîndouă mîinile în cap pînă aproape să-i dea sîngele. Parcă toată povestea asta cu moș Ispravă și cu grotele lui îmbîcsite de nebunie a fost creată special ca să mă zăpăcească pe mine total.

Deodată îi răsări în minte figura inginerului Octavian Aldea.

— Oare cum se mai simte ? Că atunci cînd l-am văzut în pădure tare mai era pierdut, săracul... Cel mai bine e să mă duc chiar acum pînă la el. O să-i povestesc totul lui și nu se poate să nu-mi dea și el o soluție. Doar e atît de deștept și de citit !

Pentru a nu mai înconjura atîta pe ulițele satului, o tăie de-a dreptul prin grădini și ieși în spatele casei bătrînului. Se bucură mult cînd văzu lumină la mai multe ferestre. Însemnă că-i acasă, gîndi el. Mare-i fu mirarea, însă, cînd zări prin perdele mai multe umbre de oameni în una din încăperi.

— Cine o fi oare la el ? se întrebă nedumerit, știind doar că bătrînul nu are obiceiul să primească pe nimeni în afara femeii care îi face curat și de mîncare. Apropiindu-se mai mult auzi chiar și un hohot de rîs și recunoscu glasul doctorului Pompiliu Stănescu. Apoi auzi și glasul secretarului Nicanor și alte glasuri mai puțin cunoscute. O fi poate vreo petrecere ? gîndi el. Ar fi fost însă imposibil așa ceva, dat fiind starea de boală a inginerului. Bătu la ușă și intră fără să mai aștepte nici o invitație. De cum trecu pragul însă își dădu seama că se petrecuse o nenorocire. Și nu era vorba de nici o petrecere cum și-nchipuise el. Bătrînul zăcea mort pe un pat. Murise în după-amiaza aceleiași zile, cu cîteva ore mai înainte. În cameră se mai aflau, pe lîngă Pompilu Stănescu și Nicanor, un milițian și două femei din sat. Ședeau cu toții lîngă mort și-i ascultau testamentul în lectura secretarului primăriei. Din cînd în cînd își mai udau gîtlejurile cu cîte un pahar de vin. De cum îl văzu pe Bărzăun,

Nicanor se apropie de el și-i spuse cu voce joasă și solemnă :

— S-a stins, sărmanul !... Mai bine pentru el, că altfel s-ar fi chinuit în continuare. A fost foarte bolnav în ultimul timp. Aud că a avut o moarte ușoară... A murit în pădure, lîngă o cioată. Femeia care l-a găsit mort acolo zicea că dacă ar mai fi întîrziat, l-ar fi mîncat o lupoaică cu doi pui care-i dădea tîrcoale. Dar astea-s vorbe de clacă. Lupii nu se ating de oameni chiar cînd sînt morți. Și mai ales vara.

Bărzăunul nu mai putu spune nimic minute în șir. Se apropie de bătrîn privindu-l îndurerat mai multă vreme, fără să mai poată fi atent la ce se petrecea în cameră. Deodată, se auzi strigat cu insistență. Secretarul Nicanor îi făcea semne precipitate spre testamentul pe care-l citea. Îl chemă mai aproape și-i spuse cu un fel de rînjet pe care Bărzăunul nu și-l putu explica :

— Uite, Ticule, cît de generos a fost bătrînul Aldea cu tine. Ți-a lăsat toată biblioteca din odaia asta... Tii, frumoasă bibliotecă ! se miră el uitîndu-se la cărțile frumos aranjate și păstrate în condiții excepționale. O avere !... Și ți-a mai lăsat și o mapă, zice că-s manuscrisele lui literare, să faci tu ce crezi cu ele. Ia uite, dom'le, rînji el din nou. N-am știut c-ai fost în grațiile nebunului. Mai bine lăsa cărțile astea bibliotecii comunale, să vadă și bibliotecara noastră cum se păstrează o carte !

Bărzăunul nu mai putu răbda atmosfera din cameră și vru să plece. Fu însă din nou strigat de Nicanor.

— Nu iei și mapa cu capodoperele acestui geniu neînțeles ?

— Tovarășe secretar, se enervă pe drept cuvînt Bărzăunul, măcar din respect față de defunct ar trebui să...

— Bine, bine, iartă-mă. Fie cum zici tu, deveni mai blînd secretarul. Uite-i mapa cu pricina. Ia-o acum, poate te inspiră. Și începu să hohotească prostește antrenîndu-i și pe ceilalți.

Bărzăunul luă mapa destul de voluminoasă și ieși din cameră profund îndurerat, dar și scîrbit de atitudinea necuviincioasă a tovarășului Nicanor. Moartea bătrînului îl durea mai mult decît s-ar fi așteptat și venise într-un moment total neprielnic pentru el. De cum ajunse în cameră șezu cîteva clipe pe gînduri. Ce să facă ? Să mai plece la Piatra Domniței, sau nu ?... Da, se va duce cu orice risc, întrucît de această nouă plecare depindeau multe probleme în ceea ce-l privea, însă va sta mai puțin și se va întoarce să partcipe la înmormîntarea lui Aldea. Fără să vrea deschise mapa pe care o adusese și descoperi mai multe manuscrise legate. Unul dintre ele, scris cu o caligrafie impecabilă, cam de vreo 200 de pagini, purta titlul „Tristețea pomului fără floare". Frunzări puțin filele și ochii i se opriră pe următorul text cu titlul „Balada dorului".

„Frunză verde de pustiu,
De cînd știu, de cînd mă știu
Tot cercat-am ca să fiu
Și ajuns-am mort de viu
Și ajuns-am mort de viu.

Și tot mor și nu mai mor,
Urc mereu, dar eu cobor,
Geme sufletul de dor

Și tristețile mă dor
Și tristețile mă dor.

Codrul știe ce știu eu,
De știut mi-i gîndul greu ;
Dorul mă-ntreabă mereu
Unde-o fi norocul meu ?
Unde-o fi norocul meu ?

Frunză verde de amar,
Nu-s nici paltin, nici stejar
Să renasc din mine iar
Să-i pun dorului hotar,
Să-i pun dorului hotar.

Frunză verde de nimic,
Dorul dă tristețe-n spic
Și din tot ce-am vrut să zic
Totu-i floare de nimic,
Totu-i floare de nimic...

Nu mai încercă în nici un fel să comenteze versurile respective, ci rămase doar impresionat de tristețea lor. După ce mai stătu puțin pe gînduri își aminti de promisiunea făcută lui moș Ispravă de a-i duce medicamente. Dar ce anume să-i ducă ?... Bineînțeles că orice-i va duce tot zadarnic va fi, deoarece bătrînul nu se va atinge de nimic. Dar măcar să-i ducă ceva, să vadă moșul buna lui intenție. La Dispensar degeaba s-ar fi dus în plină noapte, că nu găsea pe nimeni acolo care să-l ajute. Se deplasă totuși pînă în camera părinților, la dulapul în care maică-sa ținea tot felul de flacoane, cutii, sticle, borcănașe, pachete și pachețele cu diverse plante

medicinale și dintre toate nu se hotărî să aleagă decît niște tablete de „Vitamina C 200“ și o sticluță cu „Clorocalcin“, cu care-l chinuia maică-sa ori de cîte ori avea prilejul. Numaidecît însă își strîmbă gura pînă la urechi, gîndindu-se la figura pe care ar face-o moș Ispravă în clipa în care ar gusta asemenea acritură. Lăsă la o parte sticluța respectivă și puse numai vitaminele într-o pungă de plastic împreună cu niște biscuiți, bomboane, napolitane și alte fleacuri pe care le descoperi în dulap. Nu uită să ia încă două casete noi, apoi se întoarse în camera sa. Se întinse iar pe pat și încercă să adoarmă. Dar cine nu știe că exact atunci cînd te chinui mai mult să adormi, somnul fuge și mai al dracului de tine și numaidecît vin să te chinuie iar fel de fel de gînduri. Totuși, la un moment dat avu impresia că începe să ațipească. Dar numaidecît își aduse aminte de casetofon și de înregistrările pe care le făcuse la Piatra Domniței.

— Ah, că dobitoc am putut fi ! își reproșă el plin de năduf. Cum de-am putut eu lăsa acolo toate lucrurile ?... Să fi luat măcar cu mine casetofonul și cîteva casete, să văd cum a ieșit înregistrarea ! Dar așa... Cine m-a pus să plec atît de repede ?

Ce mai putea face în puterea nopții ? Nimic. Totul rămînea suspendat între cer și pămînt. Cu ce ar putea el demonstra acum, să zicem că ar vrea să facă lucrul acesta, de pildă profesorului Liviu Ursu, existența bătrînului în grote ? Tot cu spuse ? Cine-l mai crede ? El personal avea certitudinea că nu se mai poate înșela cu nimic în tot ce a văzut și trăit alături de moș Ispravă. Doar mîncaseră atît de bine împreună, încît se simțea și acum sătul. Își aminti atunci că în timp ce bătrînul îi punea mîncărică în

blid îi săriseră pe cămașă cîțiva stropi. Atunci se cunoștea foarte bine locul respectiv. Se mai cunoștea oare și acum ? Sări repede de pe pat, aprinse lumina și se uită cu atenție. Pata se cunoștea chiar mai bine decît se aștepta el, iar gustul de tocăniță de hribi cu carne de ied îi mai stăruia și acum în gură. Cea mai arzătoare problemă care-l măcina era cea legată de trecerea atît de rapidă a timpului fără să se poată înregistra în vreun fel acest fenomen. Nici o explicație pe care încearcă iar să o dea nu rezistă. Cum de nu reușise să-și dea seama în nici un fel că doar în cîteva ore trăise cît ceilalți în patru zile ? Nici umbrele nopții nu se arătaseră deloc. Dar ceasul ?... Doar avea ceas la mînă. El după care norme mergea ? Începu să regrete tot mai mult și faptul că lăsase fotografia Ilincăi în mîinile moșului. Cum de putuse face o asemenea gafă?

Noaptea se scurse aproape pe nesimțite și nu putu ațipi decît puțin spre ziuă.

Cînd deschise ochii iar, zorii se uitau curioși la el prin fereastra deschisă. Se ridică din pat și se hotărî să plece din nou la Piatra Domniței cu orice risc. Părinții săi nu se întorseseră încă de la nuntă. Scrise repede un bilețel în care le explică în cîteva cuvinte că s-a reîntors de la colegul la care fusese plecat, dar că, împreună cu el și cu alți trei prieteni din aceeași localitate vrea să plece pentru cîteva zile într-o excursie în nordul Moldovei. Își ceru iertare de la maică-sa cu expresii cît mai dulci cu putință, apoi puse biletul într-un loc mai vizibil pe masă, își potrivi ceasul după radio și plecă. Se simțea iar bucuros că poate să-l revadă pe moș Ispravă după un atît de scurt timp. Singurul fapt care-l apăsa mai greu, dar evita pe cît posibil să se mai gîndească la el, era moartea lui Octavian Aldea. Oricum, la înmormîntarea sa va trebui să participe negreșit.

Din nou alături de Moș Ispravă. Ilinca, Vulturul și Războinicul cel Fioros. Povestea Bătrînului. Iezerul începe să-și dezvăluie tainele. Cumplita furtună din Poiană. Epilog neașteptat

Crestele munților spre care se îndreptă se scăldau în aurul dimineții. Oamenii satului dormeau încă în timp ce el se strecura ca un fugar pe ulițele cele mai dosnice și prin grădini. Nu avusese curiozitatea să vadă dacă părinții săi s-au întors sau nu de la nuntă, dar, după părerea sa n-ar fi putut să se întoarcă înainte de a se termina toată petrecerea. Mai ales tatălui său îi plăcea ca, după ce toți oboseau sau cădeau pe sub mese, el să mai tragă cîteva horodinci pline de foc.

Dinspre casa Mariei lui Manole se mai auzeau numai o trompetă și bătăile surde ale unei tobe, iar din cînd în cînd chiote răgușite. Ba mai auzi și cîteva strigături fără perdea.

— Precis e tata, gîndi el după ce ascultă mai cu atenție o dată. O fi fost oare și Ilinca la nuntă? Această întrebare și-o puse cu oarecare regret. Nu de altceva, ci pentru că în cazul în care ar fi mers și Ilinca, ar fi trebuit să meargă și el cu orice preț. Totuși, nu cred să se fi dus, deși în copilărie a fost cea mai bună prietenă a Mariei. Adică, ce mai încolo-încoace, au fost prietene la cataramă pînă acum vreun an, trase el concluzia pentru a alunga orice părere de rău că nu s-a dus la nuntă. În ultimul

timp ele nu-și mai vorbeau și Maria n-avea cum s-o invite tocmai pe ea.

Și, la urma urmei, chiar dacă ar fi mers și el împreună cu Ilinca, ce-ar fi înțeles ? Ar fi stat trist pe un scaun și s-ar fi uitat la ea prinsă în vîrtejul dansului cu Virgil sau un alt dobitoc și ar fi înghițit în sec. Nu pentru că nu i-ar fi făcut și lui plăcerea să danseze cu ea, dar... parcă era un făcut ; de numeroase ori i s-a întîmplat ca atunci cînd se îndrepta spre Ilinca s-o invite la dans, altcineva i-o lua înainte. Iar el, cu altă fată nu simțea nici o plăcere să danseze. Oricît de frumoasă ar fi fost ! Și, după cîte-și aduse amine, n-a avut fericirea să danseze cu Ilinca decît de vreo două sau trei ori, la o petrecere dată de ea cu prilejul majoratului, cînd nu erau decît vreo patru perechi. Dar n-a reușit s-o strîngă deloc la piept. Fusese obligat să se bălîngănească pe lîngă ea studiindu-i mișcările pentru a le face și el cît de cît asemănătoare, dar nu prea reușea. Și-n loc să fie în al nouălea cer că dansează cu marea lui dragoste, îi venea să turbe de rușine și de nervos ce era. Ilinca se legăna cu mișcări de șarpe, țopăia și se frămînta în toate felurile, pînă-l scotea din minți, iar el mai mult o privea și visa decît dansa. Și cît ar fi dorit un dans lent, cu ochii săi încremeniți în ochii Ilincăi, așa cum dansau alții, și cu trupul ei de trestie lipit de trupul său într-o beție fără sfîrșit... Ce fericit aș fi fost ! Dar așa... Să sari tot timpul și să te-nvîrți în toate felurile...

În drum spre pădure, după ce ieși din sat fără nici un incident care să-l tulbure cît de cît, își aminti de cearta Ilincăi cu Maria lui Manole petrecută nu cu mult timp în urmă. Totul se întîmplase din

cauza lui Nuțu lui Răstoacă. Acesta obișnuia să scrie ilustrate și chiar scrisori de dragoste la mai toate fetele frumoase nu numai în timp ce era plecat în alte țări la diverse concursuri de haltere, ci chiar în țară fiind. Iar unele dintre fete luau de bune scrisorile sale compuse cu mult dor și îndată apoi își făceau iluzii că ele sînt adevăratele alese. Și Nuțu lui Răstoacă nu era un fitecine! Ehe! Devenise vicecampion național la juniori și un halterofil este foarte prețuit cînd știi ce forță are. Prietenia dintre Nuțu și Maria lui Manole fusese mai îndelungată decît oricare alta, adică de aproape două luni. Și poate că afecțiunea lor sinceră și atît de învăpăiată ar fi fost și mai lungă dacă nu s-ar fi petrecut un fapt banal la prima vedere. Într-o seară, factorul din sat, fiind cam grăbit să plece mai repede la o petrecere, i-a predat Mariei lui Manole o ilustrată de la o colegă și un plic lung venit pe adresa Ilincăi, cu rugămintea de a i-l preda acesteia.

— Voi sînteți prietene, i-a spus factorul Mariei cu glas de rugă, dă-i tu plicul, că te vezi cu ea mai ușor. Eu n-am vreme să mai ajung acum pînă la ea.

Mare nenorocire însă! Maria recunoscu pe plic scrisul lui Nuțu, deși nu purta adresa expediorului, și n-a răbdat-o inima pînă ce nu l-a deschis să vadă cu ochii ei ce-i scrie Nuțu Ilincăi. Și cum l-a desfăcut, stupoare! Nuțu îi făcea Ilincăi cele mai grozave declarații de dragoste și o invita cu cele mai serioase intenții să fie prietenă cu el pentru veșnicie.

„Tu ești dintre toate, scria el, cea mai frumoasă și cea mai deșteaptă și talentată! Celelalte fete nu fac două parale pe lîngă tine. Numai tu poți în-

ţelege şi preţui la justa lui valoare un campion neînţeles de celelalte gîşte".

Îi mai aducea el şi alte laude, dar n-are rost să le mai înşir.

— Ia uite cît e de parşiv şi de neruşinat bîlbîitul naibei ! rînji otrăvită de gelozie Maria lui Manole. Mie nu mi-a scris aşa ? Şi toate scrisorile sale nu-s pline de jurăminte şi de declaraţii nemaiauzite ? Vasăzică aşa ţi-i vorba ?... Ei, lasă că te-nvăţ eu minte, bîlbîică-puiule !

Şi rupse numaidecît plicul aruncîndu-l la gunoi şi chiar din acea seară luă legătura cu Vasile Onofrei, tehnician veterinar, care o curta mai de multă vreme, dar fără succes din cauză că era mic de statură şi slab chiar ca un ţîr, cum spusese baba Rusanda. Dar era tehnician veterinar, om de mare viitor ! Şi după alegerea făcută veni în scurt timp şi nunta. Numai că Ilinca a aflat după cîteva zile de la factor că primise un plic ce-i fusese predat Mariei şi, cînd a întrebat-o pe aceasta de existenţa lui, Maria a făcut-o cu ou şi cu oţet, ba chiar erau să se şi păruiască dacă nu intervenea cu mult aplomb Virgil. Şi doar Ilinca nu era vinovată nici cît negru sub unghie, pe cuvînt ! Nici măcar n-a ştiut şi nici azi nu ştie de la cine era plicul ce-i fusese adresat şi rupt de Maria. Doamne, cînd te gîndeşti cîte nenorociri se pot întîmpla din cauza geloziei ! Ei, şi astfel relaţiile dintre ele intrară din acel moment într-un con de umbră. Cum ar mai fi putut deci să se ducă la nuntă ? Exclus ! Şi, la urma urmei, ce-l interesa pe el dacă Ilinca s-a dus sau nu la nuntă, cînd avea de rezolvat o problemă aşa de importantă, de care depindea liniştea lui viitoare ! Mări deci pasul şi intră în pădure hotărît să nu se mai oprească

pînă la moş Ispravă. Era mai nerăbdător ca niciodată să se revadă cu el şi să nu se mai întoarcă în sat pînă nu-i va asculta toată povestea şi, bineînţeles, pînă nu va dezlega toate acele taine care-i făceau zile fripte.

Drumul prin pădure, şi cu precădere prin mlaştină, i se păru mai greu ca altădată şi mult mai lung. Dar asta din cauza nerăbdării, nu de altceva. Datorită faptului că dormise prea puţin simţea mereu în suflet o stare de nostalgie apăsătoare de care nu reuşiră să-l salveze nici cîntecele păsărilor şi nici cele cîteva căprioare pe care le zări într-o rarişte. Cînd trecu pe lîngă salcia scorburoasă nu se mai uită după şarpe ca data trecută. Nu pentru că n-ar fi simţit plăcere să-l vadă, ci pur şi simplu pentru că se grăbea prea tare. I se păru totuşi că aude undeva prin apropiere un sîsîit prelung, ca o şoaptă de vînt, dar nu întoarse capul, de teamă să nu-l atragă în vreun fel tîrîtoarea şi să mai piardă timp şi cu ea. Nu mult după aceea avea să regrete indiferenţa sa faţă de prietenul singuratic.

Cînd ajunse în vîrful Pietrei Domniţei fu întîmpinat de un soare mare şi roşu, răsărit parcă de pretutindeni. Se aşeză pentru puţină vreme pe un prag de stîncă pentru a-şi trage sufletul şi privi cu nesaţ în largul zărilor trăind o stare cu totul aparte. Toată acea sălbatică dar atît de minunată priveliişte, neputînd fi asemuită cu nici una din cîte văzuse, părea îngemănată cu făptura Ilincăi... Închise ochii pentru cîteva clipe şi se gîndi la ea, la mişcările pleoapelor, la genele lungi şi întoarse şi îndeosebi la adîncurile atît de ispititoare ale iriştilor... Nimic nu poate depăşi în sublim frumuseţea iubitei şi nici o beţie nu-i mai plăcută ca tristeţea care ţi-o provoacă dragostea ! Bărzăunul trăia din plin acea stare

de nostalgie convins fiind că natura toată, cerul, lumea, adevărul, binele, frumosul și tot ce-i mai atrăgător în viață gravitează în jurul femeii iubite. A iubi total pe cineva, indiferent de reciprocitate sau de felul cum se finalizează iubirea respectivă, este o mare fericire, oricîtă durere sau deziluzie ți-ar aduce iubirea spre care rîvnești. Dragostea nu-i nicidecum o negustorie, iar Bărzăunul nu era omul care să-și pună pe tarabă sentimentele și să strige în gura mare pentru a aștepta un schimb convenabil. El iubea pentru că iubea și era fericit că iubește.

Voia în același timp să ajungă în preajma bătrînului cît mai repede, dar și să trăiască singur zbuciumul său lăuntric în acea fantastică împletire de măreție și liniște. Va reuși oare de această dată să dezlege taina bătrînului și a acelor întîmplări cu totul ieșite din comun ? Ceva din adîncul sufletului îi spunea că nu... Sau, mai bine zis, n-ar fi dorit în nici un caz o dezlegare care să-l decepționeze. Mai bine să trăiască în continuare zbuciumul perpetuu al întrebărilor și căutărilor decît să-l întîmpine o dezlegare banală, o ieșire dintr-o minciună care să-i lase sufletul sterp pentru toată viața.

— Cît de mult se aseamănă dragostea mea cu această taină ! gîndi el cu un oftat greu și intră din nou în grote parcă mai înțelept și mai stăpîn pe sine.

Înainte de a ciocăni iar în perete la locul știut se uită cu foarte mare atenție să vadă dacă se cunoaște în vreun fel unde se află ușa. Nu distinse însă nici un semn, nici o fisură măcar de un milimetru. Orice ochi, oricît de expert ar fi fost, n-ar fi putut zări nimic în afara peretelui de stîncă. Și iarăși simți același fior de data trecută : dar dacă totul a fost un

vis al său, o zdruncinare nervoasă care l-a împins către astfel de halucinații ?

Ciocăni în perete cu destulă neîncredere și nerăbdare în același timp. Nu, nu fusese deloc vis tot ce trăise el pînă atunci ! Și acest fapt îl bucură mai mult decît orice. La ciocăniturile sale îi răspunseră aceleași ecouri prelungi ca altădată. Răsuflă ușurat așteptînd nerăbdător deschiderea ușii. După puțină vreme apoi se auzi un zgomot ușor și în spațiul deschis în stîncă răsări figura zîmbitoare a lui moș Ispravă.

— Unde-ai umblat, vătuiule ? îl întrebă el cu vocea destul de stinsă și făcîndu-i loc să intre în încăperea sa. Te credeam pe-afară, ori răsfoind terfeloagele acelea și cînd colo tu te ivești de după ușă, de unde nu mă așteptam să te văz. Pe unde-ai umblat ?

— Am fost acasă la mine, moșule, răspunse Bărzăunul în timp ce bătrînul închidea ușa cu mai mare greutate ca-n celelalte rînduri. Am dormit pe patul meu și m-am gîndit tot timpul la mata. Tare greu a mai trecut noatea asta !

— Noaptea ? zîmbi îndurerat moșul clătinînd din cap. Ce bine-i de tine că mai ai nopți pe care să le aștepți !... Nopți pe care cred că le aștepți nu pentru întunecimea lor ci pentru gîndurile calde ale tihnei... Nopțile mele sînt numai dor și așteptare, flăcăule, fără umbrele nopților pe care le trăiești tu, ci împlinite din lumina statornică a visului meu...

— Ce vorbe-s astea, moș Ispravă ? Multe din cîte spui domnia ta nu le pot pricepe oricît m-aș strădui... Am credința că trăiești în afara timpului... ori parcă te-ai născut o dată cu lumea și vei trăi cît ea. Ascultînd vorbele Bărzăunului bătrînul chi-

roti iar, dar mult mai scurt și mai stins ca în trecut.

— Nu rîde, moș Ispravă, continuă Bărzăunul așezîndu-se pe o laiță, dar să știi că oricît m-aș strădui n-o să pot înțelege cum de ai izbutit domnia ta să ții vremea-n loc, așa precum mi-ai spus si am constatat și eu și cum faci ca soarele din acest loc singuratic unde trăiești mata să nu apună niciodată.

— Ehei, voinicule, prea multe răspunsuri vrei deodată !. . . Veni-va și vremea cînd le vei afla, numai că nu din vorovirea mea, că-i prea săracă, ci din împlinirile și neîmplinirile tale.. că numai ele-ți dau măsura dreaptă a vieții și vremii... Un lucru însă aș vrea să-l știi înainte de orice : nu m-am născut o dată cu lumea și nu voi trăi cît ea... Îmi am și eu rostul meu și viața mea, ca fiecare om, numai că dorul a făcut din mine o scară către nicăieri. După ce-și mai făcu unele treburi printre ciuveie, continuă fără să se uite la Bărzăun : Mult timp oamenii n-au știut ce-i acela dor pentru că trăiau aidoma tuturor veițuitoarelor. Mîncau cînd le era foame, se culcau cînd le era somn, sau le făceau pe toate celelalte atunci cînd bătea toaca nevoia. Și se împerecheau unii cu alții nu dintr-o poruncă a dorului ci a trupului. Apoi au început să se omoare unii pe alții și să ajungă slugile vremii... Aleargă ziua după noapte și noaptea după zi, săptămînă de săptămînă, lună de lună și an de an. . . Vai de capul lor oameni ! Să mori chinuindu-te să nu faci nimic ! Nici nu știu măcar să arunce cu visele spre ziua de mîine ca să aibă încaltea după ce alerga mai cu folos... Tăcu iar o vreme și se apucă de stors un caș. Între timp Bărzăunul schimbă caseta din aparat și puse medicamentele și ce mai adusese pe un lădoi. Bătrînul nu vru însă să primească nimic și-l

rugă să-şi ia totul îndărăt, deoarece el n-are nevoie de leacuri. Scurt timp după aceea se auzi o bufnitură puternică în uşa ce da spre poiană. Moş Ispravă începu să mormăie nemulţumit că cerboaica vine la muls mai devreme ca de obicei, apoi îi deschise uşa întîmpinînd-o cu asprime prietenească.

— Hai, intră, năzdrăvană ce eşti, că nu mai ai astîmpăr !

Cerboaica intră fără să acorde nici o atenţie musafirului din afara lumii ei. Numai iedul se opri cîteva momente în uşă, se uită lung spre Bărzăun, apoi făcu stînga-mprejur în poiană. Cerboaica în schimb se îndreptă grăbită către covata în care avea pregătită gustarea ei de dimineaţă şi începu să mănînce cu mare lăcomie. Bărzăunul închise casetofonul fiind sigur că în timpul mulsului bătrînul nu va mai avea chef de vorbă. Vru să treacă în cealaltă încăpere, pentru a se uita pe-ndelete la manuscrise şi la celelalte valori de acolo, dar se opri deodată cînd zări fotografia Ilincăi pe laiţa pe care dormise bătrînul. O luă repede şi vru s-o pună în buzunar cînd îl auzi pe moş strigîndu-i cu destulă asprime în glas :

— Mai las-o acolo, flăcăule ! N-o lua încă, pînă nu ţi-oi spune eu. Văd eu că vrei să mi-o furi iar...

— Ţi-o mai las, moş Ispravă, zise Bărzăunul cu năduf, lăsînd fotografia la loc.

— Şi să-mi spui, de ţi-i voia, cum poate ieşi Ilinica din acel petec de hîrtie în care ai închis-o tu... Dar să nu mă-nşeli cu nimic, dragul moşului, că nu va fi bine nici pentru tine. Vreau s-o mai văd o dată aşa cum era ea în vremea aceea şi pe urmă... n-o mai aştept.

— N-am pentru ce te-nșela, moș Ispravă, răspunse Bărzăunul mai mult mecanic, fără să-și fi putut da seama cum a putut bătrînul vedea ce face el, întrucît era cu spatele spre el și nu l-ar fi putut zări nici măcar cu coada ochiului.

— Bine faci, flăcăule... Atunci, răspunde-mi la ce te-am întrebat.

— Dar nu-i nimic greu să-ți răspund, moș Ispravă. Doar Ilinca pe care o știu eu, adică cea din fotografie...

— De unde ?

— Din... acest petec de hîrtie, cum spui mata, este o fată din satul Poiana, în care trăiesc și eu

— Păi vezi ? Ce-ți spuneam eu ?... Înseamnă că a venit.

— N-a venit de nicăieri, moșule, ci s-a născut în satul nostru cu aproape un an de zile înainte de a mă naște eu.

— Nu-i bai, dragul meu... Bine că trăiește și că n-a părăsit meleagurile astea cu alte gînduri Și-i tot așa de frumoasă ca și-n petecul de hîrtie ?

— E mult mai frumoasă, moș Ispravă ! De-ai vedea-o... nu știu cum să te fac să pricepi, dar am credința că dacă există ceva cu totul și cu totul frumos pe lume, apoi acel ceva nu poate fi decît Ilinca.

— Frumos ai vorovit, puiule, de m-ai uns la inimă ! Dar mie-mi spui tu cît îi de frumoasă Ilinca ? N-o știu eu ?... De cînd o aștept !

Glasul său devenise șoptit ca o rugă fierbinte. Întrucît caseta din aparat dădea semne de terminare, Bărzăunul prinse momentul potrivit pentru a o înlocui tocmai cînd moșul intrase într-un dialog nu

prea prietenesc cu ciuta. Bătrînul însă îl observă și de această dată și-l întrebă :

— Ce tot ai cu cutia ceea de-o scarpini mereu ? Nu cumva are purici ?

— Ha, ha, ha, rîse Bărzăunul amuzat de gluma moșului. N-o scarpin deloc, moșule, și nici n-are cum să aibă purici, că-i din material plastic și din metal.

— Din ce zici că-i ?... Adică tot degeaba-mi spui. Mai bine răspunde-mi la altă-ntrebare. Zici că Ilinca trăiește acum în sat la tine și că poate fi văzută ?

— Da, moș Ispravă. Numai că nu stă tot timpul în sat. Cam o dată la două zile merge la oraș să se prepare pentru facultate.

Moșul se uită la el fără să mai înțeleagă aproape nimic din cuvintele folosite. Așa că Bărzăunul se simți dator să-i dea unele lămuriri suplimentare.

— Dac-ai putea merge cu mine în sat, ai putea sta chiar de vorbă cu ea.

— I-auzi pozină ! se miră bătrînul.

— Dacă vrei, mai spre toamnă putem coborî în sat împreună, s-o vezi și mata. Numai bine pînă atunci se dau și rezultatele la examene. Atunci te vei putea convinge cu ochii matale că-i Ilinca mea și nu a altuia.

Bătrînul zîmbi trist și se opri iar pentru cîteva clipe din activitatea sa, apoi întoarse doi ochi umezi spre Bărzăun.

— Mai spre toamnă zici ?... Săracul de mine ! Au tu nu pricepi oare că eu nu mai pot ieși nicăieri și niciodată din acest cotlon ascuns de lume ?

— De ce, moș Ispravă ?

— Pentru că m-ar vcide vremea ta, puiule...

— Atunci, poate voi reuşi s-o chem pe Ilinca să vină pînă aici împreună cu alţi cîţiva prieteni din sat.

— În van, flăcăule, şopti cu multă obidă moşul. De-acum totul e-n van pentru mine... Iar aici nu va mai putea intra nimeni, niciodată... Nea, slăbătură ! strigă el apoi către ciuta care devenise tot mai arţăgoasă.

Bărzăunul rămase foarte surprins de cele auzite de la moş, dar nu mai ceru nici o explicaţie în plus. Preferă mai degrabă să asculte cît mai multe din cele spuse de el şi să înregistreze fiecare cuvînt. După scurtă vreme ciuta se smulse arţăgoasă din mîinile bătrînului şi ieşi afară. Bărzăunul abia aşteptase un asemenea moment, întrucît numai de astfel de activităţi nu-i ardea lui acum. Era decis chiar să renunţe şi la masă numai pentru a elucida cît mai repede cu putinţă taina în care plutea de atîta timp.

— Moş Ispravă, se rugă el, n-ai vrea să ieşim acum în pădure să-mi spui ce începuseşi ieri ?

— Nu acum, voinicule, se opuse moşul ridicînd din umeri. Trebuie să vină şi Neagra la muls. Mă mir cum de n-a dat buzna pînă acum. Apoi trebuie să gătesc bucatele pentru prînz, că acuş începi să ţiui de foame ca şoriceii. Pe urmă om merge şi-n pădure dacă ţii neapărat, dar eu nu te sfătui...

— Vreau să mergem, orice s-ar întîmpla, moşule !

— Fie şi cum zici tu, dar mai aşteaptă puţin, să-mi mîntui treburile... Şi-o să mergem şi la pădure, şi la iezer... că cine ştie de ne-om mai putea duce vreodată...

Și moșul zîmbi trist, cu ochii deschiși mari spre nicăieri, ca în preajma unei presimțiri. Deodată, răsună o nouă bufnitură în ușă. Era Neagra, venită să-și ia tainul de dimineață și să fie mulsă.

— Ai văzut? se înveseli puțin moșul. Nu se lasă deloc așteptată. Mare noroc am mai avut de lighioanele astea!

Îi puse și ei dinainte covata cu cele cuvenite și începu s-o mulgă fără să mai acorde nici o atenție Bărzăunului. Acesta nu mai încercă să spună nimic, de teamă să nu-l întărîte pe bătrîn. Așa că se hotărî să-l mai lase o vreme în apele sale. Închise deci casetofonul și ieși în poiană. Se învîrti puțin printre vietățile din jurul lui, încercă să prindă un ied ca să se joace cu el, dar nu reuși, apoi se așeză pe o cioată în apropierea pădurii. Nu îndrăznea să meargă mai departe fără bătrîn, deși grozav se mai simțea atras de iezer. Îndată după aceea îl cuprinse o toropeală dulce, un amestec de nostalgie și vis, ca o romanță dragă pe care o asculți după o noapte de nesomn. Totul în jur părea încremenit. Mai ales în pădure nu se zărea nici măcar mișcarea unei frunze. Pînă și vulturii negri păreau aninați de bolta cerului într-o ipostază curioasă. Își rătăci iar privirile printre trunchiurile copacilor și făcu o comparație între pădurea la care se uita și pădurea vrăjită pe care o purta în minte din basmele copilăriei. De altfel, întregul loc în care se afla i se părea dintr-o altă lume, străină, uitată, o lume de farmec și vis de care nu se poate apropia oricine. Într-o astfel de stare fu surprins de un eveniment cu totul și cu totul neașteptat. Cum stătea cu privirea ațintită spre copacii pădurii, zări deodată desprinzîndu-se dintr-un desiș care se întindea spre iezer făptu-

ra atît de cunoscută și de iubită a Ilincăi. Da, da, nu se înșela... Era Ilinca ! Îl zărise și ea și acum venea zîmbind spre el, pășind încet prin iarba catifelată și dîndu-și din cînd în cînd la o parte, cu obișnuita mișcare a mîinii, moțul de pe frunte. Bărzăunul rămase total încremenit. Inițial dădu vina pe acea stare de toropeală pe care o trăia, dar își dădu seama că nu e vis. În fața sa se afla Ilinca... dar care dintre ele ? Ilinca lui, sau Ilinca despre care-i vorbise moșul ? Dar dacă ar fi Ilinca lui, atunci cum de a ajuns acolo ? Pe ce cale și cine i-a dat drumul în poiană ? Iar dacă e vorba de Ilinca lui moș Isprăvă, atunci e foarte explicabil s-o vadă aici, dar asta înseamnă că cele două Ilinci nu sînt decît una și aceeași persoană. Se ridică emoționat și curios la culme de pe cioata pe care stătea și porni înaintea ei. Ilinca venea cu același zîmbet în întîmpinarea lui și la un moment dat dădu impresia că întinde brațele spre el. În același timp începu să răsune din nou acea doină neasemuit de frumoasă și de tristă din care reținu mai ales aceste două versuri : „Floarea dorului/Pe malul pustiului.../. Deodată însă, unul din vulturii aceia negri care planau în văzduh se desprinse de stol și începu să coboare în rotocoale mari lăsîndu-se în mijlocul poienii. În aceeași clipă însă căpătă înfățișare de războinic fioros, călărind un cal negru și înzorzonat, și porni în goană spre Ilinca. Avea o privire sălbatică, aidoma celor din vechile stampe în care sînt prezentați năvălitorii. În mîna dreaptă purta o lance lungă și amenințătoare, iar în stînga ținea un scut care scînteia în soare. Bărzăunul își dădu seama că se întîmplă iar ceva cu totul neobișnuit cu el și vru să rămînă pe loc pentru a vedea cum se va desfășura totul.

Brațele întinse ale Ilincăi însă și strigătul ei sfîșietor de chemare în ajutor îl hotărîră să alerge spre ea cît mai repede cu putință pentru a ajunge înaintea războinicului călăreț. Nu reuși să ajungă însă la Ilinca. Înaintea sa ajunse călărețul și întinse brațul s-o prindă și s-o ridice în șea. În clipa aceea de tensiune maximă Bărzăunul dădu un strigăt cumplit îngemănînd în el nu numai chemarea de ajutor spre a-și salva dragostea, ci și groaza că ar putea-o pierde. Se aruncă cu un efort supraomenesc între Ilinca și călăreț, încercînd să apuce cu mîinile sulița vrăjmașă care se îndrepta spre inima lui. Ceva însă îi ținea brațele strînse de trup și nu mai putu să le miște.

— Moș Ispravăăă ! strigă el cît putu mai tare.

— Ce-i cu tine, flăcăule ? auzi el chiar lîngă ureche glasul prietenesc al bătrînului. Ce te-a putut speria așa de tare ?

Bărzăunul deschise ochii mari și-și dădu imediat seama că întîmplarea cu vulturul, cu Ilinca și cu războinicul fioros nu fusese decît un coșmar cum nu mai trăise altul. Dar păruse atît de real și el trăise totul cu o intensitate ieșită din normal. De aceea, imediat ce se trezi din acea stare de groază începu să plîngă ca un copil și-și lipi strîns capul de pieptul bătrînului.

— Ce-ai pățit, puiule ? îl întrebă iar moșul privindu-l cu milă.

— Cred c-am avut un coșmar, moș Ispravă... un coșmar cumplit !

— Ce zici c-ai avut ?

— Un... cum să-ți spun eu... un vis urît, cum nu se poate mai urît, moș Ispravă, începu el să se destăinuie de cum se mai liniști. Și doar n-am

adormit deloc în tot acest timp... Aveam numai așa, o stare mai aparte, dar nu m-a prins somnul. Și cu toate astea am visat așa de urît, încît și acum mi-i groază cînd mă gîndesc.

— Dar ce-ai visat, dragul moșului ? îl întrebă el cu o licărire stranie în pupile.

Bărzăunul îi povesti întreg coșmarul pînă în cele mai mici amănunte. Pe măsură ce povestea, fața bătrînului căpăta o paloare ca de mort. Din cînd în cînd clătina capul cu uimire și ofta.

— Și de unde știi c-a fost vis, flăcăule, și nu adevărat ? întrebă moșul după ce Bărzăunul termină de povestit visul... Au nu știi tu că-n fiecare din noi este cîte un vultur negru aidoma cu cei ce zboară pe sus și nu rareori capătă înfățișări aiurea pentru a ne aduce aminte că viața nu-i totdeauna o poiană de lumină ?... Bănuiam eu că apele noastre se vor întîlni într-o bulboană vrăjmașă, flăcăule, și tare-mi pare rău... mai ales de tine-mi pare rău.

— Adică ce vrei să spui, moș Ispravă ? întoarse nedumerit ochii Bărzăunul.

— Nimic bun, fătul meu... Ceva rău ne stă în cale... Iar visul tău glăsuiește amarul ce va să fie.

— Ba te-nșeli, moș Ispravă ! se opuse cu îndîrjire Bărzăunul presimțirilor atît de sumbre ale moșului. N-a fost decît un vis și nimic mai mult. Cred totuși c-am adormit... Eu n-am crezut niciodată și nici nu cred în vise !

— Crezi, nu crezi, ele își au rostul lor deasupra capetelor noastre... iar visul tău a picat acum peste alte plăsmuiri ale mele... Cine știe ce ne-o mai fi dat să pătimim ?!

— În acel moment Bărzăunul își aduse aminte de casetofon și de aparatul de fotografiat pe care le lăsase în încăperea bătrînului. Își ceru iertare de la bătrîn și se repezi să le aducă. Moșul îi pricepu parcă gîndul văzînd cu cîtă grabă se întoarce și-l întrebă:

— Nu vrei să ospătăm mai întîi ?

— Nu, moșule... Acum nu-mi mai este foame de absolut nimic. Tot ce doresc mai mult, e să-ți ascult povestea pînă la capăt. Ne-o rămîne vreme de ospătat după aceea.

Bătrînul tăcu iar cîteva momente, ca și cum i-ar fi fost greu să ia hotărîrea pe care o dorea atît de mult Bărzăunul. Ochii săi nu mai căutau nicăieri ceva precis, ci rămăseseră ațintiți în gol.

— Zici că vrei să-ți povestesc viața mea din acel trecut așa de depărtat ?

— Și de după aceea, spuse rugător Bărzăunul.

— După dragoste totu-i pustiu, puiule, zîmbi amar moșul. E ca și cum ai vorbi de tulpină după ce rupi floarea mirositoare.

— Oricum o fi, aș dori să ascult totul, moș Ispravă, și să-mi dai dezlegarea tuturor tainelor din această poiană ascunsă de lume.

— Numai de ți-o fi dat să pricepi rosturile lor neguroase.

— O să mă străduiesc, moș Ispravă. Ce poate fi atît de greu de priceput ? În viață totul se explică pînă la urmă.

— Știu eu ? zîmbi puțin cam într-o parte bătrînul. Bine-ar fi să ai un asemenea noroc... Ție, la vîrsta fragedă pe care o ai, îți pare totul aidoma cu credința ta neclătită de vreme și de necazuri. Dar, hai mai bine la umbra fagilor să stăm, că aici

e prea mult soare. Iar de cînd am văzut-o iar pe fata care mi-a fost dragă mă mușcă tot mai aprins năduhul de suflet și mă choamă către întuneric...

Intrară împreună în adîncul pădurii și pașii îi purtară aproape fără să-și dea seama pînă la marginea iezerului. Acolo se așezară amîndoi alături pe un covor moale de iarbă. Bărzăunul începu să simtă, ca și data precedentă cînd fusese singur la iezer, acea stare inexplicabilă de tristețe copleșitoare. Ochii săi aproape că nu se mai ridicară de pe oglinda apei încremenite.

— Cine n-a cunoscut tihna pădurii, continuă moșul, și n-a ascultat cîmpoiul vrăjit al păsărilor gîndindu-se la draga lui, degeaba a mai trăit... Vezi tu, dragul moșului, mă tot bate gîndul cum să încep și ce anume să-ți spun mai întîi din povestea mea. Și cine știe dacă-i bine să mai cunoască cineva asemenea fapte! Mai bine aș lăsa să mă îngroape pădurea cu ele odată...

— Ba nu, moș Ispravă, deveni și mai rugător Bărzăunul. Te rog, spune-mi și mie tot ce ai pe suflet, toată povestea domniei tale și mai cu seamă cum ai reușit să trăiești atît de mult oprind vremea în loc.

— Ehe, dragul moșului, cîte nu face dorul și credința neștirbită în dragoste!... De-oi mai apuca, ti-oi spune tot ce vrei... dar tare mă tem să nu răbufnească din mine cumplita văpaie care a zăcut mocnită pînă acum în străfunduri! Și de s-o petrece precum spun, nu cred să mai poți auzi multe voroave de la mine... Ș-apoi mi-i milă de tine, puiule. Mă tem să nu te doară și pe tine dorul mai abraș după ce-mi vei asculta spusele...

— Să mă doară dorul ? întrebă Bărzăunul, uimit de vorbele moșului.

— Așa precum ai auzit, flăcăule... Au nu știi tu că toate poveștile, fie ele frumoase ca această poiană, ori triste și fioroase ca negurile cele haine din hăuri, se nasc din dorurile noastre neîmplinite ?... Nu te uita așa de neîmpăcat la mine și nu zice că nu pricepi ! Tîrziu, poate prea tîrziu, cum ți-am mai spus, vei avea și tu cerul tău, cu soarele tău pe el... pădurea ta și numai a ta... cerbi, bouri, vulturi negri, vijelii și alte năprazne... toți și toate izvorîte din împlinirile și neîmplinirile tale... Și numai atunci vei pricepe de ce m-ai întîlnit pe mine în această poiană a singurătății și așteptărilor vane...

Bătrînul făcu o pauză mai lungă trăgîndu-și cu greu respirația. La un moment dat duse mîna la inimă și clătină din cap frămîntat parcă de o durere ascunsă. Pe măsură ce vorbea părea tot mai ostenit și mai îmbătrînit. Apoi începu iar să vorbească, în timp ce o pală de vînt porni să geamă ușor, ca o chemare plînsă, printre uriașele trunchiuri de copaci. Apele lacului căpătară deodată un luciu neobișnuit, iar în adîncurile lor nefrămîntate încă de valuri, pe măsură ce povestea bătrînului începea să prindă contur, puteau fi văzute mai frumos decît pe cel mai mare ecran, toate amănuntele istorisite de moș Ispravă.

— După ce am coborît pe meleagurile astea cu tătuca Dragoș, continuă bătrînul cu voce tot mai precipitată, și ne-am înfrățit cu cei de pe-aici, care voroveau ca și noi, ne-am împînzit care încotro spre a ne căta pînea cea de toate zilele. Eu cu ai mei, adică cu mama, tata și doi frați mai mari, ne-am așezat în preajma cetății la marginea unei pă-

duri. Pămînt era destul, vite, vînat, pește cît vroiai în iezere, roade și de toate celea mai mult decît aveam noi trebuință. Cei mari, stăpînii noștri vreau să zic, și cei cu care venisem de sus și cei de aici, se mai luau la hartă din cînd în cînd ba pentru moșii mai mari, ba pentru alte pricini numai de ei știute, dar pînă la urmă se împăcau iară și-și dădeau mîna la cîte-o ulcică de vin... Că vinul curgea peste tot, ca și mierea albinelor, aidoma apelor rîurilor... Eh, așa-i între oameni. Și cînd au de toate și cînd n-au mai nimic, tot găsesc sămînță de gîlceavă. Și niciodată nu se satură cu cît au. Ei, dragul meu, cum îți spuneam, totul ar fi fost bine și frumos peste poate dacă fel de fel de neamuri haine n-ar fi năvălit peste noi cu gînduri prădalnice și ucigașe, la fel cum năvălit-au și în Maramurășul nostru, tulburîndu-ne tihna, arzîndu-ne casele și prădîndu-ne roadele sudorii noastre... Ba, pe cei tineri și în putere, dacă erau prinși de vii, îi duceau robi în pustiurile lor. Mai cu samă tătarii ne tăiau olaturile într-o vreme și ne măcinau în lupte cumplite... Eu eram copilandru pe-atunci, mai mic mult decît tine, cînd am descălecat pe aceste locuri... În timpul unei năvale mi-a murit mama, pălită de-o lance vrăjmașă în vreme ce-și ferea văcuța din calea jăcuitorilor, iară tata a fost cărat în robie alături de alții... Am rămas singur o vreme. M-am ascuns în pădure pînă la trecerea durdurei, apoi m-am aciuat pe la megieșii rămași. Nu mult după aceea am fost luat în rîndul străjerilor de la Cetatea de pe dealul Măgura.

— Cetatea de pe Măgura? întrebă Bărzăunul înfiorîndu-se. Dar cetatea respectivă este astăzi numai un petec de ruine.

— Da, aprobă bătrînul cu ochii ațintiți în apele lacului, în care se putea urmări în imagini de o claritate uimitoare toată povestea moșului. Ș-avea pîrcălabul cetății o fată cum nu se mai afla alta pe lume... O chema Ilinca și toți boierii de frunte ai țării cînd veneau pe la cetate ședeau cu ochii pe ea și i se închinau aidoma ca lui dumnezeu. Era fata din petecul de hîrtie pe care mi l-ai arătat tu... Și tot așa de frumoasă o mai am eu zugrăvită în altă parte. Și-mi era și mie dragă mai vîrtos ca lumina ochilor... și ea știa că mi-i dragă și, oricît de sus era față de mine, cînd mă vedea în cale îmi rîdea cu toată făptura și-mi făcea semne cu mîna ca unui prieten bun... Ei, ei, puiule, cînd mi-aduc aminte de ea și de vremurile acelea, începe să bată vîntul și să plîngă pădurea...

Bărzăunul nu făcu nici o legătură inițial între spusele moșului și anumite fenomene ale naturii înconjurătoare, dar îndată apoi își dădu seama că între toate există o legătură directă. Vîntul se întețea văzînd cu ochii, iar pădurea vuia și gemea asemenea unei ființe chinuite.

— Uite-o pe Ilinca, flăcăule! repezi deodată mîna bătrînul spre apele lacului slobozind un strigăt răgușit. Se vede bine acolo, în poarta cetății, alături de pîrcălab!

Bărzăunul nu mai avu nevoie de nici o explicație, întrucît o identifică pe Ilinca îndată ce o zări. Abia atunci își dădu seama că imaginea de pe pergamentul din încăperea bătrînului îi reprezenta pe Ilinca și pe tatăl ei. Asemănarea între Ilinca din apele lacului și Ilinca pe care o știa Bărzăunul era perfectă.

— Odată, prinse iar glas bătrînul, au năvălit iar tătarii şi ne-au potopit cetatea. Au pierit mulţi dintre noi, printre care şi pîrcălabul, părintele Ilincăi, dar şi mai mulţi au fost prinşi pentru a fi duşi în robie... Eu mă băteam atunci în altă parte cu un pîlc de tătari ce dăduse iama în hergheliile voievodului. Cînd am aflat că şi Ilinca a fost prinsă şi dusă spre pustiu ca roabă, am simţit că se deschide pămîntul sub mine şi că mă prăvălesc în negurile morţii... Am hotărît, împreună cu alţi oşteni şi neamuri de-ale celor duşi ca robi, să ne luăm pe urmele tătarilor şi ori să murim, ori să-i aducem pe cei robiţi îndărăpt la vetrele lor. Şi ne-a ajutat cel de sus să ne împlinim voia. I-am ajuns pe tîlhari la un vad al Nistrului şi le-am plătit cum se cuvenea durerea care ne-o aduseseră... Iar pe Ilinca am smuls-o eu din braţele unor lifte care-o duceau legată cu funii alături de alte copile... Eh, ce mari minuni ne poate da uneori viaţa, dragul moşului!... Mă pricepi tu oare aşa cum trebuie? După ce am dezlegat-o din funii, Ilinca s-a repezit la mine şi m-a strîns în braţe plîngînd de bucurie. Atunci am simţit că pentru o astfel de trăire în viaţă poţi muri apoi de o mie de ori fără să-ţi mai pară rău...

Deşi vîntul bătea din ce în ce mai tare şi tot văzduhul se întunecase, apele lacului rămăseseră tot încremenite, iar în adîncurile lor de lumini şi umbre lumea de care povestea bătrînul îşi trăia viaţa ei aparte. Din toată acea lume însă se desprindea ca o rază de soare fata pîrcălabului, care nu era alta decît Ilinca, marea dragoste a Bărzăunului. Nu, nu era vorba de o asemănare întîmplătoare, iar bătrînul părea să aibă perfectă dreptate în spusele

sale. Ilinca din vremea sa de demult se redeșteptase acum în Ilinca din satul Poiana, menită să-i aducă Bărzăunului atîta fericire și tristețe totodată. Îi erau doar atît de cunoscute gesturile sale, vorba și îmbrăcămintea sa... Iar cînd la un moment dat începu să cînte acea minunată doină de dor și dragoste pe care Bărzăunul o mai auzise interpretată de ea și cu alte ocazii, inclusiv alături de bătrîn în decorul pădurii de lîngă iezer, nu mai avu nici o îndoială. Dar nu-l întrerupse pe bătrîn din povestea lui, să-i spună că în viața amîndorura intervenise, dincolo de spațiu și timp, una și aceeași Ilincă...

— Mai marele tătarilor, continuă cu un fel de șuierat în voce bătrînul, aflînd de fapta noastră de la iscoadele sale, s-a luat îndată după noi cu oștenii pe care-i mai avea întregi. Noi însă ne-am risipit prin păduri și-am scăpat cu toții. Iar Ilinca, fata pîrcălabului, nu s-a mai întors în cetate... n-a vrut ea să se mai întoarcă și mi-a zis că merge cu mine unde cred eu de cuviință. Și, uite-așa, am venit amîndoi în aceste hrube și-n această poiană nemaiștiută de nimeni, decît de mine. De hrubele astea pe care le știi, aflat-am încă de cînd descălecasem aici cu tătuca Dragoș... Aici veneam și ascundeam unele lucruri mai de preț înainte de a pleca la vreo bătălie. Multe dintre ele au rămas aici însă, întrucît alți oameni și alte vremi și-au învîrtit morișca peste noi. Și nimeni n-a mai încercat apoi să mai calce asemenea tihărăi primejdioase, așa cum ai făcut tu. Și am stat aici cu Ilinca nu prea multă vreme, încălzindu-ne la focul dragostei noastre sfinte...

— Dar unde-a plecat Ilinca după aceea, moș Ispravă ? întrebă Bărzăunul cu nerăbdare accentuată.

Moșul făcu ochii mari și tăcu o vreme, de parcă ar fi vrut să-și amintească de ceva, apoi începu să vorbească cu icnete scurte și dureroase.

— Nu ți-am spus ?... S-a rătăcit, pesemne în vreme,... ori în sufletul meu cu adîncuri de prăpastie,... ori în pădure,... ori în apele iezerului, că tare-i mai plăcea să se arunce în răcoarea apelor și să se zbenguie cu luminile undelor... Numai cîntecul și ochii ei au rămas pe mai departe în aceste locuri botezate cu frumusețea ei. Și aici vin eu deseori să-mi ascult sufletul plîngînd... Uite-o pe Ilinca, flăcăule, se scaldă iar ca-n vremurile de demult... Cunoști tu o minune mai mare ca asta ?

Bărzăunul privea încremenit de admirație. Ilinca se scălda în toată goliciunea ei feciorelnică în apele lacului și toate frumusețile lumii se strîngeau în ochii și-n mișcările ei. Bătrînul se oprise din vorbă. Avea ochii umezi și glasul aproape stins. Încercă să mai spună ceva, dar chiar în acea clipă o ramură groasă de copac, smulsă de furia vîntului, se prăbuși cu zgomot chiar în fața sa, de parcă ar fi vrut să-i poruncească să tacă. Vîntul vuia acum mai îndrăcit ca niciodată. Se născuse într-un timp mult prea repede o furtună cu fulgere și trăsnete cumplite, cum nu-i mai fusese dat Bărzăunului să mai vadă alta în viața sa. Copacii se răsturnau pe rînd în jurul lor cu vuiete haotice, stînci uriașe se prăbușeau din vîrfuri de creste stîrnind în calea lor avalanșe înfiorătoare. Dar mai ales vîntul urla și gemea mai fioros decît o întreagă turmă de sălbăticiuni sortite morții. Apele lacului s-au tulburat deodată și au pornit să rostogolească valuri uriașe către ei, iar stropii viforniței păreau săgeți otrăvite. Bărzăunul dădu un țipăt de groază cînd zări, nu departe de locul unde se aflau,

mai mulți urși, lupi și alte fiare întunecate pîndindu-i cu colții rînjiți și pregătiți parcă de atac. I-i arătă bătrînului pentru a-și mai alunga teama, dar, spre deosebire de altădată, cînd părea mult mai stăpîn pe sine și curajos, acum își pierdu calmul și începu să facă semne disperate spre apele lacului. Acestea însă deveniră și mai vijelioase. Bătrînul îl prinse pe după umeri pe Bărzăun și-l îndemnă să plece cît mai repede din acel loc, întrucît nimic nu mai putea fi stăvilit din sălbatica dezlănțuire. Trecînd prin poiană avură ocazia să mai vadă și alte grozăvii, dar nu reușiră să mai salveze nimic din tot dezastrul care se abătuse. După sforțări extraordinare reușiră să ajungă iar în încăperea lui moș Ispravă însoțiți tot timpul de vuiete, țipete stranii, trăsnete și alte zgomote îngrozitoare. Bărzăunului i se făcu frică să mai rămînă în acel loc străin de lumea sa. Măcar pentru o zi sau două trebuia să se retragă de acolo. Tot muntele urla și se cutremura de parcă un uriaș l-ar fi scos din rădăcini și ar fi vrut să-l arunce în hău.

De cum ajunse în încăperea bătrînului închiseră ușa cît putură mai repede și mai bine, apoi Bărzăunul își pregăti repede rucsacul, înșfăcă aparatul de fotografiat, casetofonul și fotografia Ilincăi de pe laița unde rămăsese și, timorat mai tare ca niciodată, abia mai avu timp să-și ia rămas bun de la bătrîn și o zbughi pe ușă. Precis se va întoarce cît mai repede cu putință, dar acum nu mai putea rămîne cu nici un preț. Bătrînul se mulțumi doar să-l privească, cu un zîmbet pe care n-avea să-l mai uite vreodată, apoi se întinse tăcut și fără vlagă pe o laiță. Chiar în clipa cînd Bărzăunul închise ușa metalică de la grota care-l adăpostea pe moș, răsună un trăs-

net mai fioros decît toate celelalte urmat de un fel de uruit prelung, de parcă s-ar fi prăbuşit întregul univers. Tot muntele se cutremura şi aveai impresia că în curînd nu se va mai alege nici praful din el. Urcă în fugă scările din grote, cu gîndul să ajungă cît mai repede în vîrful Pietrei Domniţei, pentru a putea coborî apoi panta abruptă înainte de a se prăbuşi muntele. Se petrecea, desigur, un cutremur cumplit şi o furtună cum nu se mai văzuse vreodată.

Cum ieşi însă din grote şi se trezi iar afară, în vîrful stîncii, se opri nedumerit. Nu numai că vîntul se oprise definitiv, dar şi soarele strălucea pe un cer senin şi liniştit pe care nu se zărea nici măcar un nor cît puteai cuprinde cu ochii. Atunci, de unde apăruseră atît de repede norii în văzduhul din poiană şi cum de s-a putut sfîrşi fără urmări catastrofale o furtună atît de năpraznică ? Clătină din cap cu aceeaşi uimire care-l caracteriza în ultimul timp şi începu să coboare grăbit, dornic să ajungă cît mai repede acasă. Mai era încă destulă vreme pînă seara. Ba, cînd se uită cu atenţie la ceas, văzu că nu e decît 9 şi un sfert. Dacă ar fi fost să se ia după ceasul său, înseamnă că la bătrîn nu şezuse decît maximum două ore. Dar cine putea şti cît timp o fi trecut după mersul vremii în lumea de umbre şi mistere a bătrînului ? Se linişti încet-încet, iar la poalele stîncii făcu un scurt popas pentru a bea puţină apă şi a-şi răcori faţa.

— Cum de s-o fi domolit oare furtuna atît de repede ? se întrebă el. Parcă nici n-ar fi fost.

Şi doar toate hainele de pe el erau ude de ploaie şi părul la fel de ud. Se uită spre pădure şi nu văzu nici un copac prăbuşit, nici măcar o ramură ruptă, iar vîntul nu se simţea.

Porni tăcut spre sat gîndindu-se tot mai intens la povestea încă neterminată a bătrînului. Oricum, tot se alesese cu ceva. Clişee, casete cu înregistrări şi toate celelalte trăiri. Înseamnă că peste încă două-trei vizite de acest fel va reuşi să descifreze toate tainele.

Cînd ajunse lîngă salcia scorburoasă îl cuprinse o mare tristeţe. Şarpele zăcea mort, fără să poarte nici o urmă de lovitură. Murise încolăcit, cu capul puţin ridicat, încremenit parcă în aşteptarea Bărzăunului. Săpă cu un vreasc mai gros o groapă în lutul mocirlos şi-l îngropă pentru a nu-l răpi vreun vultur. Nerăbdător să asculte cît mai repede înregistrările şi să le facă ştiute şi altora prin intermediul profesorului Liviu Ursu, în vederea organizării unei expediţii complexe de salvare atît a bătrînului cît şi a valorilor din grotele în care-şi ducea existenţa (mai cu seamă manuscrisele acelea vechi şi cu date istorice atît de preţioase îl interesau cel mai mult), începu să meargă tot mai repede.

O altă surpriză îl aştepta acasă. Îşi găsi părinţii odihnindu-se la soare pe băncuţa de lîngă poartă. Stînd puţin de vorbă cu ei îşi dădu seama că abia se sculaseră după ce se întorseseră de la nunta Mariei lui Manole la care fuseseră toată noaptea. Era deci tot duminică şi timpul nu mai trecuse aşa de repede ca altădată. Iar părinţii nici nu citiseră biletul lăsat de el pe masă. Întrebat cum a petrecut la colegul la care spusese că se duce, Bărzăunul răspunse că bine, dar că e puţin obosit şi ar vrea să se culce. Părinţii îl lăsară în apele lui şi rămaseră liniştiţi pe băncuţă.

Cînd intră în cameră şi începu cu o nerăbdare febrilă să-şi scoată lucrurile din rucsac, îşi dădu deodată seama că nu mai are punga de material plastic în

care pusese casetele și filmele. Căută mai cu atenție peste tot, încercă să-și reamintească în amănunt tot drumul de la grote pînă acasă, dar rezultatul rămase același : casetele și filmele nu erau de găsit. Le pierduse în timpul coborîșului, ori pe traseul pînă acasă ? Cine știe ?... Dar dacă le uitase în încăperea moșului ? Se prea poate. Groaza care pusese stăpînire pe el în acele momente putuse foarte bine să-l facă să uite acest amănunt atît de important, totuși, pentru el. Era doar proba lui esențială în fața lumii, era munca lui de atîtea zile, era, într-un fel, liniștea lui viitoare în casete și filme. O lovitură mai cumplită nici că putea primi după toate cele petrecute. Fără să mai stea pe gînduri nici o secundă, le spuse părinților săi că și-a uitat mapa cu acte și niște manuscrise la un prieten și că se duce să și le recupereze, dar că vine negreșit în cel mai scurt timp, apoi porni din nou în goană spre Piatra Domniței.

Pe tot parcursul s-a străduit cît mai mult cu puitnță să meargă prin locurile pe care venise spre casă. Dar parcă putea ști exact ? Doar nu era potecă prin mlaștină. Totuși, avea reperele lui după care se conducea de fiecare dată și se ținu și acum cît mai strict de ele. Se gîndea că poate punga i-a căzut pe drum pe undeva. Se opri mai mult lîngă salcia scorburoasă și se uită cu înfrigurare peste tot. Nu găsi însă nimic. Nici la lacul de lîngă Piatra Domniței nu găsi nimic. Ce să facă ? Îi rămînea o singură speranță : încăperea lui moș Ispravă. După cîte-și amintea el însă luase totul de-acolo cînd plecase. Dar cine mai putea ști exact cum s-au petrecut lucrurile în tensiunea de atunci ? Așadar, urcă din nou peretele abrupt și pătrunse în grote transpirat tot, furios și cu o mare neliniște în suflet.

Ajuns la locul ştiut începu să ciocănească iar, ca altădată. Nenorocire însă! În locul ecourilor prelungi şi bizare care-l întîmpinau întotdeauna cînd ciocănea în perete, nu se mai auzi decît zgomotul sec al loviturilor în piatră. Lovi de mai multe ori în tot peretele, lovi şi-n ceilalţi pereţi, îl strigă cît putu mai tare şi de nenumărate ori pe moş Ispravă, dar totul fu zadarnic. Nimeni nu-i mai deschise şi totul rămase mut şi trist şi sălbatic. Ieşi din nou în vîrful stîncii şi încercă să coboare către cele două ferestre de întuneric zărite de la poalele pietrei, dar nu reuşi. Stînca era prea abruptă prin acel loc, iar el nu-şi mai luase funia la plecare. Toate încercările, deci, rămaseră fără nici un rezultat. Înseamnă oare că locuinţa bătrînului fusese dărîmată de cutremur? Nu se mai gîndi la un asemenea posibil dezastru şi o porni trist şi descurajat spre casă. Intră pe uşă seara, tîrziu, mai ostenit ca niciodată. Maică-sa, deşi se culcase, se sculă de cum îl auzi intrînd, îl chemă la bucătărie să-i dea de mîncare şi n-o răbdă inima să nu-l ia din nou la rost că umblă tot timpul fleaura, că nu stă şi el la casa lui ca tot omul şi că nu vede cum va putea răzbate în viaţă dacă-i aşa de zăpăcit. Bărzăunul n-o prea lua în seamă şi începu să mănînce cu destulă lăcomie, întrucît nu mai pusese nimic în gură din zorii zilei. Nedumerirea mai accentuată ca niciodată pînă atunci şi mai ales gîndul la soarta lui moş Ispravă după toate cele petrecute îl măcinau tot timpul. Ce mai putea crede? Dacă pereţii de piatră ai grotelor s-au prăbuşit acoperindu-l pe bătrîn, atunci nu mai exista nici un mijloc de salvare. Dar era obligat să încerce tot ce putea fi omenesc posibil. De aceea va trebui să pornească încă de a

doua zi împreună cu mai mulți oameni din sat pentru a sparge peretele grotei și de nu va mai fi posibilă salvarea moșului, măcar să salveze manuscrisele și celelalte valori atît de importante.

— Dacă știam că ai să-mi faci atîtea necazuri, continuă maică-sa cu mai mult năduf, văzînd că Bărzăunul e cu totul absent, mai bine rămîneai aici în sat, să ajungi și tu om ca toți oamenii !

— Mamă, știi ceva ? o întrerupse Bărzăunul sătul de atîta cicăleală. Mai bine du-te și te culcă. De mîncat oi mînca eu și singur, că nu-s copil de țîță. Aș vrea să știi însă că am făcut o descoperire extraordinară, despre care o să meargă vestea mai ceva ca data trecută. Mîine dimineață mă și duc la Consiliul popular, să formeze o echipă de oameni care să meargă la Piatra Domniței si mă duc și pînă-n oraș să-i anunț pe cei de la Oficiul Patrimoniului Cultural. Mai lasă-mă încă două-trei zile în apele mele și pe urmă îți promit că nu mai ies din cuvîntul matale. Acum vreau să trag o fugă pînă la Ilinca, să-i spun și ei despre ce-i vorba, că mîine poate pleacă iar la oraș. Sper să nu se fi culcat așa repede.

Și se sculă de la masă cu gîndul să plece spre Ilinca. Maică-sa însă îi făcu semn să rămînă locului și-i spuse destul de îndurerată :

— Da ce-o mai interesează pe ea acum de descoperirea ta, cînd a pățit ce-a pățit ?

— Da ce-a pățit ?? deschise Bărzăunul ochii mari.

— Păi n-ai auzit ? Tot satul vorbește.

— Nu știu nimic. Spune odată ! se răsti Bărzăunul.

— Vai de capul ei... A lăsat-o grea artistul acela de la teatru care-o prepara pentru examen și acum

nu se mai poate face nimic. E trecută de luna a treia. Ai ei îs înnebuniţi de supărare. Mai ales măsa, care nu se mai oprește din bocit. Artistul le-a spus c-o ia de nevastă. Îi convine haimanalei, la aproape 50 de ani să ia o fetișcană de 18. Dar cine poate admite o asemenea amăgire de moment ? Spune și tu. El a mai avut două sau trei neveste, de la care are doi copii, pentru care plătește pensie alimentară. Unul dintre copii, din cîte-am auzit, îi mai mare ca Ilinca. A și terminat facultatea.

Mama Bărzăunului continuă să mai spună și alte lucruri, dar acesta nu mai era atent la nimic. Rămăsese cu ochii ațintiți undeva în întunericul de-afară, întrucît ușa era deschisă și avu deodată impresia că nu moș Ispravă fusese cel acoperit cu pietre, ci el... Se strădui cu greu să se stăpînească de a mai spune ceva, apoi se ridică și porni ca un lunatic spre camera sa.

— Dar unde te duci ? îi strigă maică-sa din ușă. Nu termini de mîncat ?

Bărzăunul nu-i răspunse. Ce-ar fi putut spune ? Intră în camera lui, deschise iar fereastra mare, nu aprinse lumina și se aruncă așa cum era îmbrăcat pe pat. Apoi începu să plîngă cu hohote mocnite, cum nu mai plînsese niciodată pînă atunci. Toate comorile lumii, adunate la un loc, nu mai aveau nici o valoare pentru el.

JUNIMEA
IAŞI-ROMÂNIA

Lei 19

ISBN 973-37-0102-5